

Mitt Härnösand 2040

ÖVERSIKTPLAN Samrådsredogörelse

Samrådsredogörelse – Översiktsplan 2040

Innehållsförteckning

Samrådsredogörelse – Översiktsplan 2040.....	1
Innehållsförteckning	1
1. Bakgrund.....	2
2. Samrådsprocessen	2
2.1. Marknadsföring.....	3
2.2. Lämna synpunkt	3
2.3. Dialoger	3
3. Inkomna synpunkter	4
3.1. Myndigheter	5
3.2. Kringliggande kommuner	55
3.3. Kommunorganisationen	57
3.4. Föreningar/Företag	63
3.5. Politiska partier	86
3.6. ÖP-Brevlådan.....	108
3.7. Enkätsynpunkter	114
Bilagor	119

1. Bakgrund

Aktualiteten i Härnösands kommuns gällande översiktsplan 2011-2025 har prövats 2016, med slutsatsen att kommunen skulle inleda ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan. År 2019 inleddes arbetet med en förvaltningsövergripande dialog för att ta fram inriktning och målbilder för Härnösand år 2040.

Flertalet tidiga dialoger genomfördes med myndigheter, föreningar och invånare om vilka frågor som var viktiga att beakta inför utvecklingen av framtidens Härnösand, men även vilka platser som borde utvecklas, vilka som borde bevaras samt på vilket sätt. De tidiga dialogerna har varit grundläggande för att få en lokal förankring, delaktighet och platskunskap vid framtagandet av samrådsförslag på översiktsplan 2040.

Den 3 december 2020 godkände kommunstyrelsen att förslaget på översiktsplan 2040 skulle gå på samråd under tiden 15 januari – 16 april år 2021.

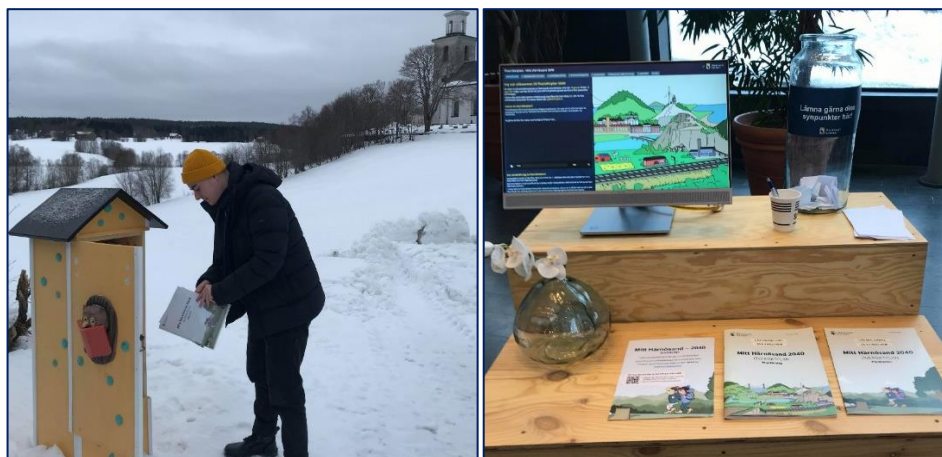

Inriktningen är att ha en färdig granskningshandling november 2021 för att gå för antagande av översiktsplanen våren 2022.

2. Samrådsprocessen

I enlighet med plan- och bygglagen har samrådsförslaget skickats ut på remiss till berörda myndigheter och organisationer, kringliggande kommuner, politiska partier och kommunala bolag (se bilaga 1).

Allmänheten har fått tillgång till dokumenten på många olika sätt. I fysisk form på mötesplats/bibliotek i alla kommundelar, digital form genom möjlighet att läsa och skriva ut dokumenten samt genom en kartberättelse som förenar karta och text för att göra dokumentet mer lättillgängligt. En sammanfattande informationsvideo har varit tillgänglig på hemsidan för de som vill få samrådsförslaget berättat för sig i korthet.

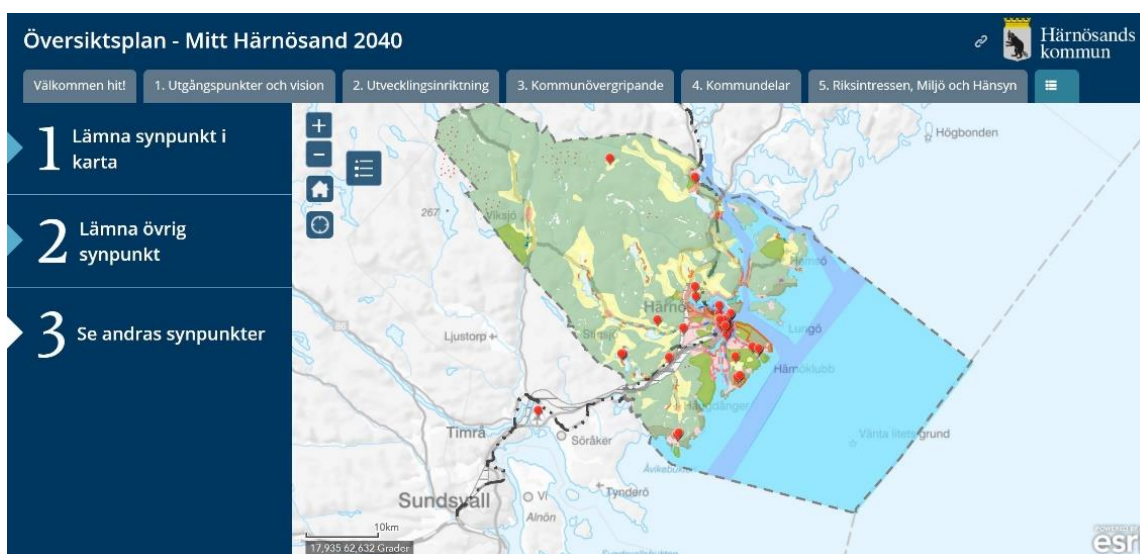
2.1. Marknadsföring

Förslaget har marknadsförts och annonserats i tidningen Ångermanland, lokala tidskriften Yippie och på sociala medier under flera tillfällen av samrådsskedet.

Information om förslagens innebörd och var synpunkter kunde lämnas har även varit ett inslag på olika evenemang som exempelvis företagsfrukost och kulturlunch.

2.2. Lämna synpunkt

Digitala enkäter har funnits aktiva under hela samrådsskedet, där allmänheten har kunnat lämna platsspecifika synpunkter i kartan eller mer generella/övergripande synpunkter gällande struktur eller avsnitt i dokumentet.

En mailkorg med namnet ÖP-brevlådan har även varit tillgänglig för dem som vill maila in bilagor eller längre synpunkter angående förslaget på översiktsplan.

2.3. Dialoger

På grund av pandemin (Cov-19) fick de fysiska dialogmötena omvandlas till digitala möten som kom att genomföras via verktyget ZOOM. Allmänheten kunde anmäla sig på kommunens hemsida för att delta vid något av fyra dialogmöten (24-25/3 och 30-31/3 2021). På grund av lågt deltagarantal vid första mötet fick detta ställas in. De tre övriga mötena har genomförts med allt från 2 till 7 deltagare.

Anmäl dig till något av våra digitala möten om Härnösands översiktsplan. Läs gärna igenom förslaget till översiktsplan och ta med dig synpunkter och tankar som du vill diskutera vid mötet.

En sammanfattning av förslaget till översiktsplan

Härnösands kommun presenterar

Översiktsplanen

DÄR FRAMTIDENS HÄRNÖSAND PLANERAS

00:00 480p

Läs igenom förslaget till översiktsplan

Anmäl dig här

Du får en bekräftelse på din anmälan med e-post. Du får länken till det möte du valt i e-posten någon dag innan.

Namn *

E-postadress *

Välj tillfälle *

- Onsdag 24 mars – 19:00-20:00
- Torsdag 25 mars – 19:00-20:00
- Tisdag 30 mars – 19:00-20:00
- Onsdag 31 mars – 19:00-20:00

Jag godkänner att de uppgifter jag skrivit i formuläret hanteras av Härnösands kommun enligt dataskyddsförordningen (GDPR). *

3. Inkomna synpunkter

Synpunkterna är indelade i kategorier utifrån avsändare, vilket kan vara en myndighet, förening, företag eller privatpersoner, men även utifrån vilket avsnitt synpunkten gäller. Hur de inkomna synpunkterna kommer att beaktas i översiktsplanens granskningshandling finns under kategorin svar. Det är bara när en synpunkt kräver ett specifikt svar eller en förklaring som det kommer att skrivas ut, i de andra fallen kommer ett generellt svar att användas.

Synpunkterna i samrådsredogörelsen kan vara nedkortade och sammanfattade för att göra samrådsredogörelsen mer lättläst och enklare att ta del av. Synpunkterna i sin helhet hittas på kommunens diarium under diarienumret KS2020-000535. Särskilt viktiga delar att beakta inom en synpunkt är markerat med fetstil.

Vissa synpunkter kan inte hanteras inom arbetet med översiktsplanen utan kommer att förmedlas till rätt avdelning inom den kommunala organisationen.

Sammanfattning inkomna synpunkter	
Allmänheten	Stycken
Analoga	30
Digital enkät generella synpunkter	14
Digital enkät platssynpunkt	68
Öp-brevlådan (mail)	8
Digital dialog	7
Totalt:	127
Myndigheter	15
Sametinget	
Trafikverket	
Länsstyrelsen	
Försvarsmakten	
Region Västernorrland	
LFV	
SGI	
SGU	
PTS	
Energimyndigheten	
Sjöfartsverket	
Svenska kraftnät	
MSB	
Skogsstyrelsen	
Hav och vattenmyndigheten	
Kommuner	3
Kramfors kommun	
Sundsvalls kommun	
Timrå kommun	
Internt	4
Pensionärsrådet	
HEMAB	

Samhällsnämnden	
HKDEST	
Organisationer/Föreningar	6
Naturskyddsföreningen	
HNEF	
Länsmuseet Västernorrland	
STF Härnösand	
HÄR föreningen	
Vårda Härnösand	
Företag	3
Härnösands Hamn	
Absolicon	
Kalling butik	
Politiska partier	5
Socialdemokraterna	
Socialdemokraterna Stigsjö/Viksjö	
Liberalerna	
Centerpartiet	
Miljöpartiet	

3.1. Myndigheter

Avsändare	Avsnitt	Synpunkt	Svar
Länsstyrelsen Västernorrland	Övrigt	<p>Länsstyrelsen anser att kartbilagan i PDF-format med fördel kan kompletteras med en inledande förteckning samt titel för respektive karta som redovisar kartans syfte. Kartlagren kan med fördel tydliggöras framförallt de olika lagren som är kopplade till utveckling av bebyggelse. Länsstyrelsen bedömer att den övergripande utvecklingsinriktningen och visionen är väl avvägd och ger förutsättningar för en hållbar utveckling.</p> <p>Bebyggelseinriktningen koncentreras till de primära transportstråken och de olika centrumpunkterna samt till områden där det redan idag finns bebyggelse och infrastruktur. Utifrån utvecklingsinriktningens utpekade utvecklingstråk har kommunen angett sammanhängande bebyggelse, mångfunktionell bebyggelse, bebyggelse utvecklingsområden och LIS- områden. Inom de utpekade områdena behöver kommande prövningar ta hänsyn till exempelvis strandskydd, natur- och kulturvärden och riksintressen.</p> <p>De områden som ska förberedas för mer omfattande bebyggelseutveckling är koncentrerade till Härnösands tätort. Länsstyrelsen uppfattar att det är kartlagret ”utveckling av bostäder” som återspeglar den mer omfattande bebyggelseutvecklingen. Länsstyrelsen</p>	<p>Synpunkten kommer beaktas vid revidering av översiktsplanen.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet då strukturen</p>

		<p>anser att samma begrepp konsekvent bör användas i planförslaget som i karttjänsten. I planförslaget är begreppet ”bebyggelseutvecklingsområden”. Om det finns områden i det övriga kommundelarna som omfattas av planer på mer omfattande bebyggelseutveckling så ska det redovisas på liknande sätt.</p> <p>Många av utbyggnadsområdena återfinns intill vatten. Vattenkontakt är ett stort värde för Härnösands kommun, både för ett attraktivt boende, destinationsutveckling och näringslivsutveckling. Det är därför av stor vikt att värdena i vattenområden och tillgång till stränder säkerställs och inte byggs bort. Kommunen kan med fördel utveckla sina resonemang i planförslaget till.</p> <p>Länsstyrelsen anser att hänsynstaganden inom respektive utvecklingsområde bör förtydligas. I delen där Härnösands kommundelar beskrivs kan punkterna kring ”ta hänsyn till” utvecklas. På så sätt kan planförslaget underlätta och ge riktning för kommande prövningar. T.ex. kommundelen Hemsön, hur kan utvecklingen ske för att bevara och bygga vidare på kulturhistorien och hur kan området utvecklas för att tillgängliggöra strandområden och vyer över Höga kustens landskap?</p> <p>Länsstyrelsen saknar också tydligare redovisning av riksintressenas värden i de olika kommundelarna, exempelvis saknas beskrivning av riksintresse för naturvård i flera områden.</p> <p>Länsstyrelsen vill framhålla att avsaknaden av VA-plan och kulturmiljöplan som kunskapsunderlag till översiktsplanen riskerar att försvåra den framtida bedömningen och användbarheten av planförslaget. Det är därför viktigt och positivt att dessa underlag nu arbetas fram.</p> <p>Översiktsplanen redovisar på ett positivt sätt inriktning för kust- och havsområdet. Blåstrukturerna finns redovisade i utvecklingsinriktningen som natur och friluftsliv. Länsstyrelsen saknar dock redovisning av grönstrukturer och hur de ska samspela med b.l.a. utbyggnadsinriktning, kommunikationer, friluftsliv och besöksmål.</p>	<p>omvandlas i enlighet med boverkets öp-modell 2.1.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.</p> <p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.</p> <p>VA-program är under framtagande och kulturmiljö-program är planerat efter antagande av öp.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas och inkluderas i plankartorna.</p>
Länsstyrelsen Västernorrland	Riksintressen	<p><i>Totalförsvaret (3 kap. 9 § miljöbalken)</i></p> <p>Följande riksintressen för totalförsvarets militära del finns öppet redovisade i Härnösands kommun.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Härnön skjutfält med omgivande påverkansområde för buller eller annan risk 	

		<ul style="list-style-type: none"> • Skärsvikens skjutfält med omgivande påverkansområde för buller eller annan risk och område med särskilt behov av hinderfrihet. • Två stycken påverkansområde övrigt • Sjöövningsområde <p>Kommunen bör ge en utförligare beskrivning av dessa områden, dess värden samt exempel på vilka åtgärder som kan medföra påtaglig skada. Dessa finns att läsa i aktuell riksintressekatalog. I översiktsplanen saknas en upplysning om att hela landet utgör samrådsyta för höga objekt. Länsstyrelsen anser att kommunen bör komplettera översiktsplanen med denna information.</p> <p>I kartunderlaget för översiktsplanen redovisas områden för bebyggelse inom påverkansområde för buller eller annan risk för både Härnön skjutfält och Skärsvikens skjutfält. Inom påverkansområdena riskerar ny bebyggelse att påtagligt skada riksintressena. Utifrån nuvarande underlag är det svårt att bedöma vilken skada föreslagen utveckling kan innebära. Länsstyrelsen önskar förtydligande gällande vad bebyggelsen inom påverkansområdena innebär samt hur kommunen bedömer att riksintresset tillgodoses för de områdena.</p> <p>Läs mer i försvarsmaktens remissvar</p> <p><i>Naturvård (3 kap. 6 § MB)</i></p> <p>I genomgången av de olika kommundelarna finns rubriken ”ta hänsyn till”. Där nämns i flera fall riksintresseområden för kulturmiljövård och i ett fall ett riksintresse för naturvård. Riksintressena bör behandlas likvärdigt och nämnas på motsvarande sätt om de kan beröras av föreslagen markanvändning. Till exempel berörs riksintresse Härnökusten (Härnösands tätort), riksintresse Gådeåns vattensystem (Härnösands tätort, Säbrå och Stigsjö) och riksintresse Barsviken (Häggdånger).</p> <p>Det finns ett antal ställningstaganden om kommunens riksintressen i planförslaget, men de är ibland mest en redovisning av vilket skydd de har idag. Länsstyrelsen anser att översiktsplanen kan utvecklas avseende beskrivning av hur de höga värdena i riksintresseområdena ska tillgodoses. Till exempel om förslag om exploatering kommer i eller nära ett sådant område i framtiden.</p> <p><i>Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB)</i></p> <p>Länsstyrelsen vill betona att avsaknad av ett kulturmiljöprogram för kommunens kulturmiljöer gör det</p>	<p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.</p> <p>Synpunkten kommer delvis att beaktas och skrivningarna uppdateras.</p>
--	--	--	---

	<p>svårt för länsstyrelsen att bedöma hur kommande utveckling och bevarande kommer påverka riksintressen för kulturmiljövård och kommunens kulturmiljöer i stort. För att kunna ta tillvara på kulturmiljöer så krävs ett bra kunskapsunderlag med tydliga riktlinjer. För ytterligare synpunkter kopplat till riksintresse för kulturmiljövård och kulturmiljö, se synpunkter under rubriken kulturmiljö.</p> <p><i>Friluftsliv (3 kap. 6 § MB)</i> Det är bra att kommunen har ambitionen att vid utveckling inte påtagligt skada riksintresset för friluftsliv, Smitingen-Härnöklubb. I planförslaget skriver kommunen att området ska göras tillgängligt för fler besökare, där karaktären och naturvärdena ska värnas. Då ett flertal intressen ska kunna samexistera i området, bl.a. karakteriseras Smitingen-Härnöklubb av höga naturvärden, behöver hänsyn tas även till dessa vid utveckling av området.</p> <p><i>Kommunikationer (3 kap. 8 § MB)</i> Kommunen har på ett väl strukturerat sätt redogjort för de olika riksintressena för kommunikationer som berörs av översiktsplanen. Det är positivt att riksintressen skyddas från åtgärder som kan skada riksintressena.</p> <p>Läs mer i trafikverkets remissvar</p> <p>Riksintresse Flyg Härnösands kommun berörs av influensområdet för hinderytor (skyddsområde på 90 km kring flygplats där flygplanen påbörjar den sista delen av inflygningen) för Sundsvall, Kramfors-Sollefteå och Örnsköldsviks flygplats. Av dessa är Sundsvall och Kramfors-Sollefteå flygplatser riksintresse vilket bör redovisas under riksintressen i översiktsplanen.</p> <p>Läs mer i LFVs remissvar</p> <p><i>Riksintresse rennärning (3 kap. 5 § MB)</i> Härnösands kommun omfattas till viss del av område (kärnområde av riksintresse 4: Näsåker) som är av riksintresse för rennärningen. Härnösands kommun utgör renkötselområde för samebyarna Jijnjevaerie, Ohredahke, Voernese och Raedtievaerie. Dessa områden berörs ofta av exploateringsföretag som t.ex. vindkraft och av i översiktsplanen utpekade LIS-områden.</p> <p>En förutsättning för att kunna tillgodose rennäringens intressen är dialog med berörda samebyar under hela planeringsprocessen. Det bör framgå av kommunens ställningstaganden att samråd med berörda samebyar</p>	<p>Kulturmiljöprogram är planerat efter antagande av öp.</p> <p>Synpunkten kommer inte att beaktas då det står under "Smitingens havsbad" på s.40.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas.</p>
--	---	--

		<p>ska ske vid exploateringar som kan påverka rennäringens bedrivande.</p> <p>Översiktsplanen är inte tillräckligt tydlig och saknar kartor som visar berörda samebyar. Kommunens riktlinjer tar inte hänsyn till den samiska kulturen och dess markanvändning. Kommunen bör förtydliga att kumulativa effekter för en hel sameby ska belysas vid etablering av nya verksamheter översiktsplanen och miljökonsekvensbeskrivningen är därför bristfällig.</p> <p>Följande bör finnas i översiktsplanen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vilket inflytande berörda samebyar haft. • Hur områden av riksintresse för rennäringen beaktas. Riksintresseområdena ska inte ses som statiska gränser utan att samebyarnas kunskap om nyttjandet av markerna måste vägas in vid planering av eventuell exploatering. • Redovisning över hur en eventuell nybyggnad eller utbyggnad av redan befintlig bebyggelse eller andra etableringar skulle komma att påverka renskötseln. <p>Läs mer i Sametingets remissvar</p> <p><i>Riksintresse energiproduktion 3:8 MB</i> I ställningstagande för riksintressen för vindbruk framgår det att kommunen vill motverka att flera områden pekas ut för etablering av vindbruk. Med anledning av behovet av förnyelsebar energi och den snabba teknikutvecklingen av vindkraft anser länsstyrelsen att översiktsplanen kan ta höjd för eventuell förändrat ställningstagande i framtiden. Översiktsplanen tar sikte på år 2040 och det kan utvecklas nya former av vindkraft på land och vindkraft till havs kan också bli aktuellt.</p> <p><i>Riksintressen övrigt</i> Länsstyrelsen tycker att det är positivt att kommunen har redovisat del av det angränsande riksintresset för naturvård i Kramfors kommun. Länsstyrelsen anser att kommunen på liknande sätt kan redovisa riksintresse obruten kust (4 kap. 3 § MB) och riksintesse rörligt friluftsliv (4 kap. 1–2 § MB). Riksintressen ska ej ses som en statisk gräns och därför kan hänsynstaganden behöva tas även utanför det utpekade riksintresseområdena, i det här fallet kopplat till de värden som finns i Höga kusten, kust o skärgårdsområde samt i ett regionalt perspektiv.</p>	<p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.</p> <p>Se kommentar till sametinget.</p> <p>Berörda samebyar har fått samråds-handlingen på remiss under samrådstiden. Inga synpunkter har inkommit.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas, vid framtagande av planeringsstrategi alt. Revidering efter kommande nyval enligt förändrad lagstiftning.</p>
--	--	--	---

			Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Länsstyrelsen Västernorrland	Miljö och natur	<p>Miljö kvalitetsnormer</p> <p><i>Buller</i> Översiktsplanen bör tydligare redovisa att kommunen inte berörs av MKN- buller. Länsstyrelsen vill dock framhålla fördelarna med att även kommuner under 100 000 invånare arbetar för att begränsa buller. I översiktsplanen bör därför en översiktlig bild ges av hur bullersituationen i kommunen ser ut. Med en tydlighet kring var det finns en bullerproblematik ges tidiga signaler kring vilken markanvändning som är lämplig och var det krävs varsamhet eller särskilda åtgärder i detaljplaneringen. Härnösands kommun bör därför klargöra var det finns bullerproblem exempelvis från infrastruktur, såsom väg, flyg, båttrafik och hamnar som från andra verksamheter. För bebyggelse nära väg med tung trafik behöver även risken för vibrationer finnas med i planeringen.</p> <p><i>Vatten</i> Länsstyrelsen bedömer att det saknas underlag för att kunna bedöma hur kommunen anser att MKN-vatten enligt 5 kap. MB ska följas.</p> <p>All exploatering av mark- och vattenområden riskerar att ge negativa konsekvenser för de vattenområden som området berör eller avvattnas till. För att inte försämra status i vattenförekomster och övrigt vatten som berörs av översiktsplanen behöver konsekvenser av exploatering utredas och redovisas varvid även skydds- och försiktighetsåtgärder för att minimera negativ påverkan redovisas. Negativ påverkan som ändå inte kan undvikas kan behöva kompenseras genom ytterligare åtgärder. Målet behöver vara att inga försämringar i vattenmiljön ska ske och att möjligheten att nå kvalitetskrav och miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten inte äventyras eller försvåras.</p> <p>Översiktsplanen bör förtydliga och precisera hur hänsyn till vattendirektivets krav på uppfyllande av MKN ska tas vid åtgärder som rör förändrad markanvändning. Översiktsplanen redovisar ett ställningstagande om att kommunen ska ta sådana hänsyn, men eftersom detta kan sägas vara en lagstadgad skyldighet så ter sig ett sådant påpekande överflödigt utan</p>	<p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet och planbeskrivning och underlagskartor uppdateras.</p>

	<p>närmare precisering och exemplifiering av hur detta ska gå till.</p> <p>Länsstyrelsen vill påpeka att de synpunkter som framfördes i den sammanfattande redogörelsen i stort kvarstår. Framförallt synpunkterna kring integrerat hänsynstagande (och synliggörande därav) till avrinningsområden i översiktsplanen, identifiering och konkretisering av möjliga konfliktområden mellan utvecklingen och MKN för vatten samt möjliga lösningar för dessa och utvecklat resonemang kring LIS-områden och MKN för vatten.</p> <p>Länsstyrelsen vill betona att åtgärder föreskrivna i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram är juridiskt bindande och bl.a. rör implementering i översiktsplanen av hur MKN för vatten skall följas och uppnås.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Överlag är tydliggörande av utvecklingsområden positivt då det skapar goda förutsättningar för riktade åtgärder för uppfyllande av MKN för vatten. • Länsstyrelsen förordar att en VA-plan tas fram för att hantera MKN vatten. <p>En viktig del i översiktsplaneringen är att redovisa vatten som en resurs och tydliggöra miljö kvalitetsnormerna för vatten som en planeringsförutsättning. Under stycket för miljö kvalitetsnormer för vatten hänvisas det dock endast kort till VISS utan att närmare (som översiktligt gjorts under övriga MKN) beskriva rådande läget kring förutsättningarna att nå MKN i kommunen.</p> <p>En tydligare implementering av den nomenklatur som används inom vattenförvaltningen är önskvärd. Detta skulle inte bara knyta ÖP närmare vattenförvaltningsarbetet, utan även undvika ev. missförstånd. Användning av vattenförekomst begreppet och vattenförekomstindelningar hade lämpat sig vid flertalet passager i översiktsplanen och därmed bidragit till åskådliggörande av hänsynen till vattenförvaltningen.</p> <p>Följande punkter nedan belyser några enstaka exempel där exploatering riskerar negativ påverkan på MKN-vatten och tillräcklig redogörelse därav saknas.</p> <p>Kommunen kan b.l.a se över sina ställningstaganden kopplat till dessa punkter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Påverkan på vattenförekomster och övrigt vatten från jord- och skogsbruket. 	<p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet och en översyn av MKN och LIS områden genomförs.</p> <p>Synpunkten kommer delvis att beaktas då översiktsplanen inte enbart är ett dokument för vattenförvaltningen</p>
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Påverkan på vattenförekomster från ökade vattenuttag till både industriverksamheter och för konsumtion. • Morfologisk störning på sjöar och kustpartier med utpekade LIS- områden. <p><i>Luft</i></p> <p>Enligt kommunens översiktsplan överskrider inte miljö kvalitetsnormer för luft någonstans i Härnösands kommun. I översiktsplanen har kommunen bedömt att luftkvaliteten som god utifrån mätningar under flertalet år. Det saknas riktlinjer. Länsstyrelsen saknar en bedömning av eventuella konsekvenser kopplat till förslagen utveckling, t.ex om hur förtätning i kommunens tätorter kan komma att påverka luftkvaliteten.</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas och ställningstaganden utvecklas.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet och plandokumentet kompletteras.</p>
<p>Länsstyrelsen Västernorrland</p>	<p>Bebyggelse</p>	<p>Strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Länsstyrelsen bedömer att den landsbygdsutveckling i strandnära läge som föreslås i översiktsplanen inte är förenlig med 7. Kap. 18 e § första stycket miljöbalken.</p> <p>Översiktsplanen har en nyckelroll i att hantera bestämmelserna om landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS). Det är därför viktigt att kommunen beskriver och förankrar dessa områden, för att uppnå syftet med gällande lagstiftning. Kommunen behöver kunna visa på att områdena är lämpliga och att syftet med den tillkommande bebyggelsen är sådan som kan stimulera landsbygdsutvecklingen på platsen.</p> <p>Enligt kommunen ska förslagen översiktsplan ersätta nuvarande översiktsplan tillsammans med de två tillhörande tematiska tilläggen, varav ett är landsbygdsutveckling i strandnära läge. Länsstyrelsen anser därför att frågan kring LIS ska vara bättre interagerad i den nya översiktsplanen.</p> <p>Kommunen hänvisar till att läsa mer i underlaget ”Landsbygdsutveckling i strandnära läge, 2015. (tidigare tematiskt tillägg)”. Om det tidigare tematiska tillägget kommer klassas som underlag i framtiden bör kommunen arbeta in den kunskap som finns i underlaget i den nya översiktsplanen.</p> <p>Länsstyrelsens tidigare granskningsyttrande till LIS-planen bör beaktas över utpekandets lämplighet. Då underlaget är flertalet år gammalt kan det inte uteslutas att det finns nya intressen och förutsättningar som kommunen måste ta till beaktande.</p>	<p>Desto fler som väljer att bo landsbygden desto större möjligheter finns det till landsbygdsutveckling. Områdenas lämplighet kommer att ses över.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas och underdata läggas in på respektive område.</p> <p>Synpunkterna nedan kommer beaktas i sin helhet.</p>

	<p>Länsstyrelsen undrar också över användarvänligheten vid handläggning av strandskyddsdispenser, hur dokumenten ska förhålla sig till varandra. Några ytterligare synpunkter att ta till beaktande vid revidering av LIS- områden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ett flertal LIS-områden är belägna inom jordbruksmark. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen. Kommunen bör se över sina utpekanden i dessa LIS-områden. • Ett flertal LIS-områden ligger inom område där det finns utpekade risker kopplat till exempelvis ras- och skred eller klimatanpassning. Underlag och kunskap kring t ex klimatförändringar har tillkommit, vilket skulle kunna påverka vilka områden som idag är lämpliga som LIS-områden. Kommunen bör se över sina utpekanden i dessa LIS- områden. • Kommunen kan också se över storleken på LIS-områdena. Ett flertal LIS-områden är väl tilltagna och kan med fördel koncentreras till mindre områden i närhet av redan befintlig bebyggelse. • Kunskapen om naturvärden i havsmiljön samt havsstränder har ökat sedan 2012, vilket också bör vägas in vid en översyn av LIS- områdena. Vidare vore det önskvärt att LIS-områdenas syfte (bostäder eller besöksnäring) anges i översiktsplanen. • Länsstyrelsen tycker att LIS området som ligger inom kommundelen Härnösands tätort vid Pålviken är tveksam. Det finns också flera exempel av LIS-områden som ligger i närhet av kommunens övriga utpekade kommundelscentrum/bebyggelsepunkter. Länsstyrelsen anser att kommunen bör vara restriktiva att föreslå LIS-områden längs länets kuster samt i eller i närheten av tätorter. Inom dessa buffertzoner bör invånarnas behov av närrecreation prioriteras. • Bland LIS-områdena finns ett flertal föreslagna exploateringsområden som ligger inom riksintresseområde eller andra områden med höga naturvärden. Det gäller till exempel riksintresset Gådeåns vattensystem där ett flertal LIS-områden är utpekade. Det gäller även naturvårdsobjekt med kända höga naturvärden som Dalomsviken, Barsviken, Sjösjön/Kyrksjön och Hæggsjön. Bedömningen av påverkan på naturvärdena verkar inte ha gjorts utan ska 	<p>Det går sällan eller aldrig att exakt peka ut platser som är intressanta för utveckling. Härnösands kommun ser ett värde att visa på färre och större områden för utveckling för samordningsfördelar och möjlighet att värna andra platser flera än mindre bitar.</p> <p>Området kommer att analyseras. Angående närheten till kommundelscentrum, ses detta inte som en nackdel.</p> <p>Områdena kommer att analyseras.</p>
--	---	--

	<p>göras i samband med dispensärenden. Det är en brist att ingen naturvärdesinventering verkar ha utförts före utpekandet och att det för många områden saknas underlag.</p> <p>• I Ytterfälle-Svartvik vill länsstyrelsen betona att området ligger i nära anslutning till kustlinjen vilket kräver extra varsamhet och att tillgängligheten till vattenområdet för människor, djur och växter beaktas. Området Svartvik-Ytterfälle inkluderar Norra och Södra Fällövik. Dessa vikar utgörs av grunda vågskyddade vegetationsklädda mjukbottnar och är utpekade som naturvårdsobjekt med högt naturvärde av länsstyrelsen. Grunda miljöer är generellt känsliga för grumling, muddring och hydromorfologiska förändringar i strandzonen. Det är därför viktigt att vidta extra varsamhet vid dessa vikar samt att tillgängligheten för fåglar, fisk och växter beaktas. Liksom för Norra Fällövik bör man även i Södra Fällövik ta hänsyn till den kumulativa effekten en ökad exploatering (inklusive bryggor) kan ha på grunda vegetationsklädda vikar.</p> <p>• Dalomsviken är ett utpekat LIS-område som medför en intressekonflikt mellan exploatering och marina naturvärden. Viken har ett högt naturvärde och stranden är i princip oexploaterad. De långgrunda bottenarna i viken är känsliga mot muddring. Länsstyrelsen har identifierat viken som ett naturvårdsobjekt med höga marina värden. I Översiktsplanen anges att bebyggelse ska koncentreras till redan befintlig bebyggelse. Detta ställningstagande stämmer inte för LIS-objektet i Dalomsviken, vars stränder knappt har någon bebyggelse eller bryggor.</p> <p>Strandskydd allmänt Länsstyrelsen vill framföra följande som kan kompletteras i texten om strandskydd. Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsmiljöer på land och i vatten för växt- och djurlivet. Om det finns särskilda skäl får kommunen bevilja strandskyddsdispens från bestämmelserna. Länsstyrelsen granskar och kan överpröva kommunens beslut. Länsstyrelsen beslutar om dispens från strandskyddet inom Natura 2000-områden, naturreservat med flera skyddade områden.</p> <p>Länsstyrelsen noterar att de olika ytor kommunen har pekat ut som utvecklingsområden för bebyggelse i stor utsträckning ligger inom strandskyddat område. I dessa områden finns höga värden för allmänheten och växt- och djurlivet. Det är därför av stor vikt att behålla stränderna</p>	<p>Naturvärdesinventering genomfördes vid framtagande av det tematiska tillägget.</p> <p>Områdena kommer att analyseras.</p> <p>Områdena kommer att analyseras.</p> <p>Texten kommer att kompletteras med denna information.</p>
--	---	--

	<p>tillgängliga för allmänheten vid utbyggnad av ny bebyggelse och att bevara och skapa goda livsmiljöer på land och i vatten för växt- och djurlivet.</p> <p>Länsstyrelsen anser att kommunen kan tydliggöra förutsättningar för dessa ytor särskilt i de områden där det förslagits mer omfattande utveckling. Utvecklingen måste ske i samspel med strandskyddslagstiftningen och beakta de värden som idag finns för allmänheten och den kunskap som finns om områdets naturvärden.</p> <p>Ett exempel där bebyggelse skulle kunna ge stora negativa konsekvenser på strandskyddet och naturmiljön är i Ytterfälle-Svartvik. I översiktsplanen anges att bebyggelse ska koncentreras till redan befintlig bebyggelse. Detta stämmer inte riktigt vid fastlandssidan av Södra sundet där det idag endast finns lite bebyggelse. Bebyggelse på båda sidor av Södra sundet riskerar att försämra arters konnektivitet (spridningsförmåga). Östra sidan av sundet är i stor utsträckning redan bebyggd.</p> <p>Fastlandstranden vid Södra sundet är idag relativt oexploaterad. Bebyggelse på båda sidor av sundet riskerar att öka antalet bryggor, vilket sammantaget kan orsaka en betydande fysisk påverkan på strandlinjen och de grunda bottarna i sundet.</p> <p>Stranden på fastlandssidan om Södra sundet är dessutom brant och kuperad, vilket ökar risken för avrinning från land till havet vid exploatering. Om marken exploateras i ett så starkt kuperat landskap kan mängden näringsämnen och partiklar från land till havet komma att öka. Detta kan i sin tur leda till ökad risk för övergödning samt ökad grumlighet av vattnet. Det är bra att kommunalt avlopp och vatten ska utredas för bostadsutvecklingsområdet Ytterfälle-Svartvik.</p> <p><i>Utvidgat strandskydd</i> Utvidgat strandskydd är en mer korrekt benämning än utökat strandskydd. Kommunen bör redovisa de utvidgade områdena tydligare på sina kartor. Det utvidgade strandskyddet omfattar land- och vattenområdet 200 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. Härnösands kommun bör också ta ställning till dessa områden i planförslaget. Speciellt i och med att kommunen kommer behöva ta de utvidgade områdena i beaktande vid kommande prövningar som vid strandskyddsdispenser, bygglov, tillståndsprövning och detaljplaner. De utvidgade områdena finns på sådana platser som kommunen planerar för sin bebyggelseutveckling.</p>	<p>Synpunkten kommer beaktas och kartmaterial och planbeskrivning revideras.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.</p>
--	---	---

<p>Länsstyrelsen Västernorrland</p>	<p>Regionala samband</p>	<p>Mellankommunala frågor</p> <p>En av översiktsplanens roller är att tydliggöra kommunens viljeriktning gentemot angränsande kommuner, samt i nationell och regionala planeringsfrågor, som t.ex. den regionala transportplanen och vattenförsörjningsplanen. Härnösands kommun har i planförslaget delvis angett och bedömt relevanta mellankommunala intressen och koppling till nationella, regionala och lokala mål. Arbetet i Sundsvallsregionen och prioritering av Nya Ostkustbanans och Ådalsbanans utveckling är exempel på ett mellankommunalt och regionalt perspektiv i planeringen.</p> <p>Översiktsplanen kan tydligare redovisa hur kommunens planförslag påverkar de angränsande kommunerna för att lättare identifiera samordningsbehov. Exempelvis kan det tydliggöras hur översiktsplanen förhåller sig mot utvecklingsplanen för Sundsvalls regionen och hur dessa planer fungerar tillsammans.</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas och planbeskrivningen utökas med ett separat avsnitt om mellankommunala intressen.</p>
<p>Länsstyrelsen Västernorrland</p>	<p>Risker och beredskap</p>	<p>Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion</p> <p>Länsstyrelsen bedömer att bebyggelse och byggnadsverk kan bli olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion.</p> <p>Kommunen bör i översiktsplanen redovisa en samlad bild över risker i sin kommun som ett allmänt intresse enligt 2 kap PBL. I detta ingår exempelvis naturolyckor, transportvägar för farligt gods och större anläggningar som kan orsaka tekniska olyckor, bl.a. så kallade 2:4 anläggningar enligt lag om skydd mot olyckor och Sevesoanläggningar. Ett förtydligt strategiskt ställningstagande i översiktsplanen ger långsiktighet i kommunens riskhantering och riskvärdering och utgör ett bra stöd för att hantera riskfrågor i kommande detaljplaner, bygglov och övriga tillståndsärenden.</p> <p>Kommunen kan med fördel läsa vidare i bifogade yttranden från SGI och MSB där det finns hänvisningar till planeringsunderlag som kommunen kan använda sig av i det fortsatta arbetet.</p> <p><i>Ras, skred, erosion</i></p> <p>I en översiktsplan är det lämpligt att översiktligt redovisa geologiska och geotekniska förhållanden samt eventuella risker, som underlag för strategiska val av markanvändning. Det bör särskilt framgå i vilken utsträckning de geotekniska säkerhetsfrågorna är styrande för markanvändningen, det vill säga områden där markens</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas.</p>

	<p>stabilitet kan orsaka svårigheter vid planläggning och/eller särskilt behöver utredas i samband med detaljplaneläggning eller bygglovgivning. Översiktsplanen ska vara vägledande för kommande detaljplaneläggning och bygglovgivning avseende dessa frågeställningar.</p> <p>En strategi för hur de geotekniska frågorna ska klarläggas bör finnas i översiktsplanens beskrivning. En sådan strategi bör innehålla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifierade områden med osäkra förhållanden eller förutsättningar för försämrad säkerhet med hänsyn till skred och ras i jord och berg, erosion, översvämning • Identifiering av områden där det krävs detaljerade geotekniska utredningar inför detaljplanarbetet • Riktlinjer för eventuella restriktioner beträffande geotekniska förhållanden • Översiktlig bedömning av hur klimatförändringen kan påverka de geotekniska förutsättningarna samt risken för skador på den bebyggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion <p>I översiktsplanen nämner kommunen att det finns några inventerade och utpekade platser som kan vara riskområden för ras, skred och erosion.</p> <p>Länsstyrelsen rekommenderar att dessa områden redovisas i karta. Även ras och slamströmmar är viktiga säkerhetsfrågor att beakta vid branta partier som utgörs av friktionsmaterial och rekommenderar att dessa frågeställningar också tas upp i översiktsplanen.</p> <p>Ras och skred nämns i en av Ortsbeskrivningarna, det nämns att hänsyn till risk för ras och skred ska tas för vissa områden. Vilka dessa områden är framgår inte, texten bör därför kompletteras med det. Länsstyrelsen anser att frågorna kan vara relevanta att beskriva i fler av Ortsbeskrivningarna.</p> <p><i>Farligt gods och riskfyllda anläggningar</i> Under avsnittet risker har man inte behandlat frågan om farligt gods efter vägarna. Länsstyrelsen saknar en beskrivning om vilka skyddsavstånd som ska gälla. Om man inte kan hålla dessa avstånd krävs särskilda skyddsåtgärder utifrån särskild riskutredning. Detta gäller även transporter av farligt gods på järnväg som löper genom Härnösands tätort.</p> <p>Det är positivt att kommunen i första hand använder sig av befintliga områden för utveckling av</p>	<p>Synpunkterna kommer inte att beaktas, då dessa finns i planförslaget</p> <p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.</p> <p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas, att säkerhetsavstånd ska beaktas finns men inte exakta avståndet då efterföljande planering hanterar detta.</p>
--	---	---

verksamheter och industrier. Det saknas dock en text som beskriver Trafikverkets syn på risker och avstånd mellan bebyggelse samt statliga anläggningar. Under avsnittet bebyggelse saknas ett kort beskrivande stycke om byggnadsfritt avstånd utanför detaljplaneområden. Länsstyrelsen vill framhålla att även om man klarar angivna skyddsavstånd kan det i vissa fall ändå krävas riskanalyser. Det gäller särskilt farliga verksamheter som kan utgöra en risk om det uppstår ett utsläpp eller händer en olycka som kan få påverkan på farligt godslederna.

I Härnösands kommun finns en Seveso anläggning på den högre kravnivån och två anläggningar på den lägre kravnivån. MSB har tagit fram en vägledning som beskriver hur storskalig kemikaliehantering och dess risker kan hanteras vid etablering av de storskaliga kemikaliehanterande verksamheterna och exploatering i nära anslutning till dessa. I vägledningen förslås bl.a. att ett riskhanteringsavstånd kring storskaliga kemikaliehanterande anläggningar bör finnas som ett planeringsunderlag för kommunens översiktsplan.

Naturolyckor

För alla naturrelaterade händelser bör kommunen redovisa hur den förväntade klimatförändringen påverkar sannolikhet för eller konsekvenser av extrema naturhändelser (översvämningar och skyfall). I detta fall kan det också vara av intresse att belysa hur kommunen kan drabbas av storm, stora skogsbränder, värmebölja och andra typer av naturhändelser som inte alltid kan ges en geografisk placering.

Klimatanpassning

Härnösands kommun har övergripande beskrivit hur kommunen kan komma att påverkas av ett förändrat klimat, och redovisat vilka åtgärder och ställningstaganden som krävs för att minska klimatförändringarnas negativa konsekvenser i översiktsplanen.

Den 1 augusti 2018 ändrades PBL. I 3 kap PBL förtydligas att av översiktsplanen ska det framgå kommunens syn på risken för klimatrelaterade skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion, samt hur sådana risker kan minska eller upphöra ska också framgå. **I översiktsplanen bör kommunen redovisa hur man avser att hantera dessa olika risker, det vill säga om riskerna kan accepteras eller om man avser vidta förebyggande eller andra riskreducerande åtgärder.**

Länsstyrelsen rekommenderar att översiktsplanen kompletteras med en sådan redovisning.

Synpunkten kommer beaktas i sin helhet och planbeskrivningen kompletteras.

		<p>I del 3, där de klimatrelaterade riskerna beskrivs, saknas någon beskrivning av varför denna analys finns med i den aktuella översiktsplanen, hur kommunen kommit fram till just dessa områden, och vilka underlag som använts. Klimatanpassning är ett område som inte är så allmänt känt, och då kan det vara pedagogiskt viktigt att lämna en bakgrundsbeskrivning av varför dessa områden har pekats ut och varför kommunen behöver ta hänsyn till dessa klimatrelaterade risker.</p> <p>De områden där klimatanpassningsåtgärder planeras i kommunen har ökade risker när det kommer till vattenrelaterade händelser, men det finns ingen analys över hur riskerna för ras, skred och erosion har analyserats och tagits med i den kommunövergripande analysen.</p> <p>I kartunderlaget finns dessa risker samlat i ett skikt (Miljö och risker – ras, skred och klimat) men i planhandlingen så hanteras inte markstabilitetens påverkan av ett förändrat klimat. I de kartor som ingår i handlingarna, redovisas områden utmed kusten som riskerar översvämmas år 2100 men det saknas ett resonemang i planhandlingen hur man kommer hantera dessa risker.</p> <p>Den kommunala skyfallskartering som finns framtagen saknas också i underlaget, och det beskrivs inte heller i hur man identifierat de områden som är i behov av åtgärder.</p> <p>Vissa LIS-områden och vattenskyddsområden finns inom utpekade, klimatrelaterade, riskområden. Hur ska dessa risker hanteras? Kommunen kan få stöd i sitt fortsatta arbete med hur man analyserar och redovisar klimatrelaterade risker i detta nya metodstöd som är framtagen av Länsstyrelserna i Stockholm och Västra Götaland, men vänder sig till hela landet (Klimatrelaterade risker i översiktsplanering - metodstöd). Kommunen har identifierat en risk för höjda havsvattennivåer från år 2080. Med anledning av detta bör kommunen även göra ett ställningstagande om placering av bostäder, samhällsviktig verksamhet och andra byggnationer i förhållande till nuvarande havsvattennivåer.</p> <p>I avsnittet ”Klimatanpassning av bebyggelse” gör kommunen ställningstagandet att ”stabilitetsutredningar ska göras vid planläggning och där behov finns vid nybyggnation”. Länsstyrelsen vill framhålla att det i samband med detaljplanering alltid ska utföras bedömning av ras, skred och erosion i enlighet med PBL.</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas. Utvecklingsområdena har utvärderats utifrån dessa aspekter, vissa områden har tagits bort andra har fått ta hänsyn till ställningstaganden eller att göra punkter. Riskområden presenteras som planeringsunderlag.</p>
--	--	--	---

		<p><i>Krisberedskap</i> Regionala och kommunala risk- och sårbarhetsanalyser ska ha tagits fram under 2019 och kan vara ett viktigt underlag i arbetet med översiktsplaneringen. Arbetet med att stärka samhällets funktionalitet och samhällsviktig verksamhet lägger grunden för samhällets försörjningsberedskap. Det är förmågan att upprätthålla kontinuitet och funktionalitet vid störningar, kriser och krig. Identifiering av samhällsviktig verksamhet kan användas som underlag för arbete med säkerhetsfrågor i fysisk planering.</p> <p>I oktober 2020 tog MSB tillsammans med andra aktörer fram en förenklad och tydligare definition av samhällsviktig verksamhet. Den uppdaterade definitionen lyder: "Med samhällsviktig verksamhet avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet".</p>	
Länsstyrelsen Västernorrland		<p><i>Totalförsvaret</i> Totalförsvaret och samhällets robusthet är viktiga frågor att belysa i översiktsplanen. Samhällets beredskap bör framgå i översiktsplanen i den mån den fysiska planeringen berörs, exempelvis vad gäller reservvattentäkter och viktig infrastruktur i övrigt. Kommunens tillgång till befintliga skyddsrum är en sådan fråga som ska belysas i översiktsplanen, de är också ett allmänt intresse enligt 2 kap PBL. Skyddsrummen kan påverkas av inanspråktagande av mark i närheten. En karta över landets skyddsrum. Kommunen uppmuntrar permanent boende, fritidsboende samt en ökad besöksnäring på Hemsön. Med anledning av detta bör kommunen även utreda hur den ökade folkmängden som kan antas bo eller vistas på ön kan få ett likvärdigt skydd mot olyckor.</p> <p>Elförsörjningen är ett prioriterat område för totalförsvaret, vilket medför att såväl transmissionsnät som region- och lokalnät utgör essentiella delar av totalförsvaret. Läs mer i svenska kraftnäts remissvar.</p>	Synpunkterna kommer delvis att beaktas. Planbeskrivningarna och planeringsunderlaget kommer uppdateras med denna information.
Länsstyrelsen Västernorrland	Teknisk försörjning	<p><i>Vattenförsörjning/Dricksvattenförsörjning</i> I översiktsplanen framgår det att de naturliga förutsättningarna för kommunal vattenförsörjning i Härnösand är begränsade. Med bland annat detta som utgångspunkt är dom åtgärder som föreslås för att säkerställa en god dricksvattenförsörjning bristfälliga. Den åtgärd i handlingsplanen om att vattenskyddsområden ska inrättas för kommunens vattentäkter är endast en av många åtgärder som krävs för att säkerställa en god dricksvattenförsörjning i kommunen. Andra strategiska åtgärder saknas eller bör kompletteras. Dessa åtgärder</p>	

	<p>bör redovisas under ställningstaganden och som åtgärder i handlingsplanen. Det bör framgå i vilka områden som det kan uppstå problem med vattenförsörjningen. I dessa områden bör efterfrågan på vatten från både befintliga och planerade intressenter sammanställas och lösningar redovisas/ utredas.</p> <p>Det är önskvärt att det framgår vilka åtgärder som krävs för att klara dom övergripande målen i översiktsplanen. Hur påverkar till exempel befolkningsmålet på 30 000 invånare år 2040 dricksvattenförsörjningen?</p> <p>Det saknas information om vägar som har inskränkningar för trafik med farligt gods, och deras koppling till skyddet av kommunala vattentäkter. Överväg ett ställningstagande angående inskränkningar för trafik med farligt gods som kompletterande skydd av större dricksvattentäkter. De områden som är markerade som kommunala vattenskyddsområden i kartor bör ses över. Förslag till reviderat vattenskyddsområde för Bondsjö vattentäkt bör beaktas och eventuellt vara med på kartor. Överväg om tillrinningsområden för vattentäkter ska redovisas. Samtliga områden som är värdefulla för vattenförsörjningen bör redovisas i kartor.</p> <p>Då det inte finns en fastställd VA-plan att utgå ifrån i framtagandet av översiktsplanen är det extra viktigt att VA-huvudmannen och berörda på samhällsförvaltningen är delaktiga i de moment som berör dricksvatten. Det bör även framgå om och hur den regionala vattenförsörjningsplanen har beaktats i översiktsplanen.</p> <p>Dricksvattenförsörjningen är sårbar och riskerar att utsättas för olika typer av störningar. Ett förändrat klimat med ökad nederbörd och översvämningar kan innebära ökade problem med spridning av föroreningar. För en trygg dricksvattenförsörjning behöver kommunen i översiktsplanen därför redovisa, riskvärdera och ta hänsyn till viktiga dricksvattenresurser vid avvägningar om den framtida mark- och vattenanvändningen.</p> <p>Olika verksamheter som bedrivs inom vattenskyddsområden, exempelvis miljöfarliga anläggningar eller täkter, kan om olyckan är framme, om det översvämmas eller om ett läckage uppstår, leda till att föroreningar uppstår som kan påverka dricksvattnet. Andra exempel på vad som kan påverka dricksvattnet är förorening och naturligt förekommande ämnen i berggrunden (till exempel radon, uran och arsenik).</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas. Avrinningsområden kommer inte att inkluderas i plankartorna vid detta tillfälle.</p>
--	---	---

		<p><i>Dagvatten och vatten och avlopp</i></p> <p>Översiktsplanen bör bygga på ett underlag om kommunens långsiktiga vattenförsörjning och omhändertagande av avlopp. En VA-plan bör därför vara synkroniserad med översiktsplanen. För att kommunen ska kunna uppnå syftet med översiktsplanen bör bakgrundsmaterial visa bl.a. dagens situation och i framtiden kommande behov av VA-frågor.</p> <p>Då det inte finns en fastställd VA-plan kan inte länsstyrelsen bedöma förutsättningarna för VA-omhändertagandet för att uppnå en hållbar utveckling. Det finns därför i dagsläget flera frågetecken kopplat till bl.a. kapacitet och dimensionering i ledningsnätet samt omhändertagande och möjligheterna till rening via avloppsreningsverk eller annan rening.</p> <p>En VA-plan behövs för att intentionerna med översiktsplanen inte ska äventyras. VA är en stark grund och förutsättning för utveckling av byggande, turism och besöksnäring samt olika verksamheter inom kommunen. Dagvatten omfattar även tippning av snö. Dessa massor kan innehålla skadliga ämnen och en sådan tippning i havet är olämplig. Länsstyrelsen anser att kommunen bör komplettera planförslaget.</p>	
Länsstyrelsen Västernorrland	Miljö och risker	<p>Förorenade områden</p> <p>Det är positivt att översiktsplanen beskriver hur både potentiellt och konstaterat förorenade områden ska hanteras. Det är också positivt att det framgår att undersökningar ska göras inför exploatering då föroreningar kan finnas i fyllnadsmassor. Det är även viktigt att beakta historiken på området innan undersökningar planeras. Kommunen beskriver på ett bra sätt hur man avser arbeta med markanvändning och föroreningar. Kommunen kan ändå på ett tydligare sätt uppmärksamma föroreningssituationen och särskilt områden där föroreningar kan innebära risker för människors hälsa eller för miljön med hänsyn till pågående eller framtida markanvändning. Vissa kända större förorenade områden nämns i översiktsplanen, som Kronholmen där det finns planer på att utveckla området med bostäder och annan verksamhet, med beskrivning om att det kommer att krävas miljötekniska utredningar och saneringsåtgärder.</p> <p>Gustavsviks varv nämns som ett utvecklingsområde där hänsyn ska tas till att det är riksintresse för kulturmiljö, här bör även noteras att det är ett område som är potentiellt förorenat.</p>	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.

		<p>Enligt handlingsplanen ska sediment i Nattviken saneras i samband med muddring och samtliga prioriterade förorenade områden i kommunen vara åtgärdade till år 2050. Länsstyrelsen ser positivt på kommunens ambitioner. Länsstyrelsen vill också framföra att kommunen kan i översiktsplanen uppmärksamma om förorenat sediment förekommer i sjöar eller på havsbotten i anslutning till förorenade områden. Då nya förorenade områden upptäcks oftare än vad översiktsplanen aktualiseras, kan det vara en fördel att hänvisa till ajourhållet register över förorenade områden i översiktsplanen som ett komplement till det nuvarande kända förorenade områdena.</p>	
<p>Länsstyrelsen Västernorrland</p>	<p>Natur</p>	<p><i>Havsplanering</i></p> <p>Länsstyrelsen Västernorrland har på sin webbsida samlat både nyheter inom havsplanering, tips på relevant geodata och informerar löpande om arbetet med den statliga havsplanen Bottniska viken som kommer bli vägledande vid antagande.</p> <p>Utifrån vad Härnösands kommun ser som viktig utveckling för kust och hav så anser länsstyrelsen att följande punkter kan beaktas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utveckla farleder för båtlivet, kartlägg populära naturhamnar och noder för fritidsbåtar. Skapa bra servicepunkter för tankning, avfalls- och latrintömning, sjösättningsramper med mera. • I ett långsiktigt perspektiv kan det på grund av landhöjningen i landets norra delar vara viktigt att planera för nya båtleder, då de gamla inte går att nyttja längre. • KOMPIS projektet i sju kommuner i Uppsala och Gävleborgs län föreslår en norrgående fritidsbåtsfarled som man kan fundera om det finns politiskt intresse att titta närmare på. Projektet finns kort beskrivet i en sammanställning över beviljade bidrag 2017. • Många befintliga platser har föroreningar både på land och på botten som måste tas om hand. Djupbehovet på framtidens självkörande lastfartyg beräknas inom 30 år bli ungefär dubbelt så djupa och många hamnar förbereder sig i tid. <p>Friluftsliv och exploatering finns beskrivet i översiktsplanen. Boverket har i sin guide kring kust- och havsplanering några punkter som kan vara relevant att ta ställning till i översiktsplanen:</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas. Gästhamnar är en del av planförslaget, dessa kan utvecklas med mer faciliteter och service. Resterande delar blir för detaljerat för översiktsplanen i detta skede.</p> <p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas, Framkomlighet till badplatser och friluftsområden är</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Hur säkerställs framkomlighet till och tillgänglighet vid friluftsområden och badplatser, även för personer med funktionsnedsättning. • Om det behövs, föreslå hänsynsområden till länsstyrelsen för att skapa möjligheter till ostörda naturupplevelser. <p>Det är bra att den nationella havsplanen beaktas, men man måste ha i åtanke att den inte omfattar hela kommunens havsområde. Den nationella havsplanen börjar 1 nautisk mil utanför baslinjen.</p> <p>Det är viktigt att det kustnära havsområdet som inte ingår i nationella havsplanen också planeras med hänsyn till de naturvärden som finns vid kusten. Havsområdet närmast kusten innehåller särskilt känsliga naturmiljöer, till exempel grunda vågskyddade mjukbottnar, som inte återfinns i området för den nationella havsplanen. Det är också viktigt att ta hänsyn till de kulturmiljöer och kulturarv som finns under ytan. Härnösand är en gammal sjöfartsstad och här finns en hel del lämningar under ytan. Kommunen kan med fördel beskriva dessa värden i planförslaget och hur hänsyn ska tas.</p> <p>Vänta Litets Grund har höga marina värden och utgör både ett Natura 2000- område samt ett Helcom MPA-område. Sverige har ett internationellt ansvar att trygga de marina värdena i området. Den nationella havsplanen belyser de höga naturvärdena vid Vänta Litets grund. Utveckling i havsområdet som kan påverka dessa värden ska undvikas.</p>	<p>viktiga men kommer att beaktas i friluftsoch fritidsplaneringen s senare skeden. Likväl som ostörda naturupplevelser.</p>
<p>Länsstyrelsen Västernorrland</p>	<p>Bebyggelse</p>	<p><i>Gestaltad livsmiljö</i></p> <p>Att arkitektur, form och design ska genomsyra utvecklingen för att skapa en attraktiv stadsmiljö och ställningstaganden kring konstnärlig gestaltning i den offentliga miljön, är lovvärt. Även här skulle ett arkitekturprogram kunna bli ett strategiskt verktyg som kan bygga på befintligt gestaltningsprogram och kommande kulturmiljöprogram.</p> <p>Det vore en hjälp vid planläggning och bygglovshantering, anser vi, om kommunen beskrivit stadens moderna kulturarv, vardagsarkitektur och industrihistoria för att definierar vilka värden som ska beaktas vid planering.</p> <p>I dokumentet hållbarhetsbedömning beträffande miljömålet God bebyggd miljö, kan översiktsplanen kompletteras med etappmålen som är tidsatta mellan 2020 och 2025, och som relaterar till detta miljömål; avfall, grönplanering, gång/cykel och kollektivtrafik.</p>	<p>Kommentar: Kommunen bedömer inte att det är behövligt att göra det i hållbarhetsbedömningen eftersom det blir på en alltför detaljerad nivå.</p>

Länsstyrelsen Västernorrland	Bostads försörjning	<p>Kommunen har i planförslaget redovisat att de har ett aktuellt bostadsförsörjningsprogram (2017-2022). Kommunen har därmed ett underlag som skapar goda förutsättningar för att bedöma det långsiktiga behovet av bostäder.</p> <p>Länsstyrelsen anser att det kan inkluderas att bostadsförsörjningen ska beakta en högre energieffektivitet, hållbara materialval, och en god inomhusmiljö. Detta gäller både vid nybyggnation och renovering av befintliga fastigheter.</p>	Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.
Länsstyrelsen Västernorrland	Trafikinfrast uktur	<p><i>Gång- och cykel</i></p> <p>Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen prioriterar gång- och cykel samt kollektivtrafik framför biltrafik. Det är bra att kommunen planerar för att ta fram en gång- och cykelplan för centralorten och att det finns ett trafikprogram. Dessa utgör ett bra underlag för framtida planering.</p> <p>Läs mer i trafikverkets remissvar.</p> <p><i>Sjöfart</i></p> <p>Det är positivt att översiktsplanen tydligt tar upp sjöfartens betydelse för kommunen och bl.a. framhåller att sjöfarten är en viktig del i den framtida transportinfrastrukturen och att det framgår att sjöfartens intressen ska skyddas.</p> <p>Om trafiken med stora båtar ökar finns en risk att miljögifter från förorenade bottensediment sprids i vattnet. Saneringen av de miljöfarliga sediment som ligger i Nattviken är mycket bra då dessa är delvis torrlagda vid lågvatten, så båtarna behöver inte gå djupt för att riskera att virvla upp sediment. Det finns även andra sediment som kan innehålla höga halter av miljögifter. Man bör till exempel vara observant på att farleden som går väster om Åbordsön passerar vid Utansjö ett större område med fiberhaltiga sediment. En spridning av miljögifter från bottensedimenten till vattenmassan skulle kunna försämra både kemisk och ekologisk status för kommunens kustvattenförekomster. Den marina miljön kan belastas ytterligare genom de utsläpp (tex. via avgaser, oljespill) som en ökad sjöfart kan generera.</p> <p>Under avsnittet trafik och transport beskriver kommunen att sjöfarten är en viktig del i den framtida transportinfrastrukturen både för gods samt persontransporter. Utsprångskajen är idag av behov av upprustning. Det framgår inte av planförslaget hur kommunen planerar för åtgärdande av utsprångskajen på Härnön.</p>	Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.

<p>Länsstyrelsen Västernorrland</p>		<p>Länsstyrelsen anser att planförslaget innehåller många bra allmänna formuleringar och tankar kring hur kulturmiljöer och kulturhistoriska värden kan tas tillvara.</p> <p>Länsstyrelsen vill dock betona att om kommunen i sin verksamhet ska kunna beakta och ta tillvara kulturmiljöer i specifika ärenden så krävs ett bra kunskapsunderlag och tydliga riktlinjer. Det material som kommunen idag utgår ifrån är ej uppdaterat efter dagsläget, behovet som länsstyrelsen ser det är inte bara en uppdatering av ett befintligt material utan att en ny inventering görs. Det är positivt att kommunen väljer att fokusera på att ta fram ett kulturmiljöprogram, då det är essentiellt med en plan för att bevara, vårda och utveckla bebyggelsen och det bör framgå att det är ett genomgripande arbete som initieras.</p> <p>Kommunen bör beskriva motiven till ett kommande kulturmiljöprogram mer utförligt, det handlar sällan om att endast inkludera senare tiders miljöer utan att analysera och värdera ett urval mer generellt. Den byggda miljön kan förändras snabbt och antagligen har mycket skett sedan majoriteten av underlagen togs fram.</p> <p>Att man i arbetet med översiktsplanen inte har ett fullgott underlag försvårar troligtvis bedömningen av vilka områden i den fysiska miljön som besitter kulturvärden och vari dessa värden består. Detta leder också till ökad svårighet att bedöma vilka förändringar som är möjliga utan att skada värdena.</p> <p>Kulturmiljöprogrammet ska vara ett stöd i den kommunala handläggningen samt att för invånarna ge en god bild av kommunens olika miljöer. Tas detta fram i samtal med invånarna i en medborgardialog kan det nämnas samt vilken form/status det får exempelvis om det är ett tillägg till översiktsplanen. Det går att söka kulturmiljövårdsbidrag från länsstyrelsen för att täcka delar av arbetet med kulturmiljöinventering och kulturmiljöprogram.</p> <p>Att utvecklingen ska ske med varsamhet i fokus är inget som framkommer i översiktsplanen, vilket ur ett kulturmiljöperspektiv är viktigt att betona. För en del områden kommer stor varsamhet krävas vid förtätning, tillbyggnad och yttre förändringar. Detta är något som vanligtvis förtydligas genom beskrivningar och värderingar i ett kulturmiljöprogram men de kulturmiljömässiga konsekvenserna bör även framkomma i översiktsplanen. Länsstyrelsen anser att översiktsplanen kan utveckla innebörden av ”stadens moderna kulturarv, vardagsarkitektur och</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas och kompletteras i planbeskrivningen.</p>
---	--	---	---

		<p>industrihistoria” som ska beaktas vid planering, under rubriken ställningstagande Härnösands tätort. Det finns ett behov av att både ge en historisk bild av kommunens olika delar samt fokusera på dess kulturvärden.</p> <p>Gällande kommande exploatering av Kronholmen är det inte enbart dess rutnät och möjliga stadsmässighet som bör beaktas, utan även områdets sporadiska och något industriella bebyggelseinriktning. En grundlig analys av områdets autentiska värden bör göras, positivt är dock den beskrivna målsättningen att stärka de kulturhistoriska värdena med fokus på blandad bebyggelse med hänsyn till befintlig bebyggelse.</p> <p>För läsbarheten omformulera stycket (under rubriken kulturmiljövård – lokalt värdefulla områden) ”Prioriterade kulturmiljöer ska ses som resurs i samhällsutvecklingen och prioriteras som viktiga besöksmål i all planering som berör besöksnäringen” så att innebörden blir tydligare. Forskning visar att kulturmiljöer är en resurs i samhällsutvecklingen, formuleringen ”prioriterade kulturmiljöer” förvirrar. Kulturmiljön bidrar dessutom till kommunens attraktionskraft både vad gäller besöksnäring och boendemiljö.</p> <p>Under rubrikerna Kulturmiljövård, Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse står att exteriören ska bevaras vid renovering eller förändrad användning av byggnaden. Även interiör kan dock skyddas och bör så göras (efter vad en antikvarisk bedömning visar) I texten nämns antalet byggnadsminnen, det är dock möjligt att särskilja mellan enskilda och statliga byggnadsminnen.</p> <p>Enskilda; Domkapitelhuset, Före detta landsarkivet, Gamla landstatshuset, Rådhuset, S:t Petrilogen, Nybergsska huset, Gamla Lasarettet.</p> <p>Statliga; Hemsö fästning och Länsresidenset, Förändrade klimatförhållanden kommer ha en inverkan på kulturmiljön och övriga miljöer, både äldre och nyare bebyggelse i kommunen. Bland annat innebär det en större risk för mögelpåväxt och svampangrepp som kommer av en ökad luftfuktighet. Detta innebär att behovet av skötsel ökar och att högre krav ställs på fastighetsägaren gällande kontinuerligt underhåll.</p>	
Länsstyrelsen Västernorrland	Naturvård	<p><i>Naturvärden</i> Länsstyrelsen anser att översiktsplanen ska kompletteras med ställningstaganden om hur hänsyn</p>	Synpunkterna kommer att

		<p>ska tas till höga naturvärden vid lokalisering av bebyggelse i del 2 av planförslaget. Även under avsnittet om natur saknas tydliga ställningstaganden för att skydda och bevara områden med höga naturvärden.</p> <p>I kommunal Viksjö nämns att Västanå friluftsområde är ett natur- och kulturhistoriskt viktigt område. Här kan också gärna nämnas att naturreservatsbildning pågår för Mjällådalen vilket kommer öka områdets betydelse som besöksmål. Detta kan också nämnas för riksintresset i del 3.</p> <p>I del 3 under naturvård står det inledningsvis ” Till skyddad natur räknas nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden (skogliga och övriga)”. I den uppräknningen bör också finnas med Natura 2000-områden, naturminnen och djur- och växtskyddsområden (t.ex. fågelskydd). Även artskyddsförordningen bör nämnas då det är viktigt att känna till att vissa växt- och djurarter och deras livsmiljöer har ett starkt skydd. Naturreservat beslutas är ett bättre ordval än ”pekas ut”. Samma gäller för Natura 2000-områden där beslutade är bättre ordval än ”klassade”. I kartor finns endast riksintressen och skyddade områden för naturvärden redovisade. Andra underlag om områden med höga naturvärden verkar inte redovisas. Det är något som kommunen bör uppdatera planförslaget med.</p> <p>Översiktsplanen ska ge en samlad information om hur kommunen avser att tillgodose de allmänna intressena. Då är det värdefullt om planen innehåller en redogörelse av kommunens värdefullaste naturmiljöer, även sådana som inte redan är skyddade eller ingår i riksintresse. Det kan förbättra möjligheten att göra avvägningar och strategiska ställningstaganden om prioritering av områden och insatser för skydd. Kommunens program för naturvård som togs fram 2009 innehåller en gedigen sammanställning av känd kunskap om värdefull natur i Härnösands kommun. Där sägs att <i>”naturvårdsprogrammet ska utgöra underlag för fysisk planering i kommunen och för verksamhet som påverkar naturmiljön och fungera som utgångspunkt för kommunens naturvårdsarbete i framtiden”</i>. Det bör därför framgå hur detta underlag har använts i ÖP- arbetet och resultatet även visas i kartmaterialet. Naturvårdsprogrammet borde också hänvisas till i planförslaget.</p>	<p>beaktas i sin helhet.</p>
--	--	---	------------------------------

		<p>Det framgår inte heller om kommunen i ÖP-arbetet använt sig av länsstyrelsens naturvårdsobjekts-skikt, Skogsstyrelsens nyckelbiotop-skikt, GI-materialet med mera tillgängliga underlag.</p> <p>I hållbarhetsbedömningen står att Härnösands kommun ska arbeta för att öka andelen skyddad natur. Bland annat ska det utredas om områdena kring Skarpudden och Lerviken är lämpliga för bildande av naturreservat. Denna information saknas i planförslaget.</p> <p>I hållbarhetsbedömningen står att kommunen har för avsikt att ta fram ett Naturvårdsprogram med åtgärdsplan, inventera naturområden för friluftslivet samt uppdatera Grönstrukturplanen med ett ekosystemperspektiv. Uppdateringen av Grönstrukturplanen finns med i Planförslaget men inte uppdateringen av Naturvårdsprogrammet. I planförslaget anges att 0,7% av Härnösands kommun är skyddad. Länsstyrelsen undrar hur detta är beräknat? Har hela Härnösands areal inkluderats, även havet ut till territorialgränsen och vilket skydd har inkluderats?</p>	<p>Kommentar: Hållbarhetsbedömningen har reviderats i det hänseendet. Kommunen har inte formulerat det ställningstagandet i sitt förslag till ÖP 2040.</p>
Länsstyrelsen Västernorrland	Friluftsliv	<p><i>Friluftsliv</i></p> <p>Länsstyrelsen bedömer att Härnösands kommuns planförslag tar god hänsyn till Sveriges mål för friluftspolitiken. En hänvisning till de tio nationella delmålen för friluftsliv saknas. Länsstyrelsen anser att en sådan koppling kan stärka förståelsen till kommunens inriktning i planförslaget om goda möjligheter till ökad naturkontakt genom friluftsliv, vardagsnära natur, grönytor och grönstråk. Förslag till hänvisning är: Sveriges friluftsmål.</p> <p>Länsstyrelsen ser positivt på arbetet med att ta fram en friluftspan i samverkan med friluftslivsföreningar för utveckling av kommunens friluftslivsarbete. Vandringsleder är viktiga stråk för turism och bidrar till god folkhälsa i landsbygd och de befintliga lederna som Janne Vängmanleden samt Härnöleden kan med fördel lyftas fram på karta. Länsstyrelsen ser positivt att kommunen lyfter fram att tillgången till grönområden är av stor betydelse för människors psykiska och fysiska hälsa.</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas, de längre lederna kommer inte kunna lyftas fram i mark och vattenanvändningskartorna, men som en del av planbeskrivningen.</p>
Länsstyrelsen Västernorrland	Natur	<p>Gröninfrastruktur - Länsstyrelsen ser det som positivt att kommunen tagit in ekosystemtjänster och gröna lösningar som en grön tråd i arbetet med översiktsplanen. Fokus i översiktsplanen är dock mestadels grönstrukturen i tätortsnära området. Det saknas resonemang kring betydelsen av att beakta landskapsperspektiv och belysa ekosystemtjänster även i de andra delarna av kommunen,</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas, att värdera grönytor kommer att bli en del av</p>

		<p>exempelvis för att bevara den biologiska mångfalden i ett långsiktigt perspektiv eller för att göra klimatanpassningsåtgärder som erosionsreduktion etc.</p> <p>Länsstyrelsen har tagit fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur. Det finns också ett regionalt kartunderlag som visar var i kommunen det finns ansamlingar av höga naturvärden när det gäller skogliga miljöer och limniska miljöer, så kallade värde-trakter, som med fördel kunde var med i översiktsplanens kartor.</p> <p>Länsstyrelsens kartunderlag naturvårdsobjekt saknas också i översiktsplanen. Det behöver också förtydligas vilka ekosystemtjänster man avser samt hur de ska nyttjas i framtiden.</p> <p>Länsstyrelsen vill uppmärksamma att värdering av grönytorernas funktionalitet och potential att leverera ekosystemtjänster är viktig att beakta. Tillgång och kontinuitet är en god utgångspunkt och utifrån dessa kan grönområden utvecklas och gestaltas för att ytterligare öka i samhällsnytta och värde. Kvalité på grönytan är alltså avgörande för dess möjlighet att ge upplevelsevärden och bidra till biologisk mångfald men också för skydd mot effekter av klimatförändringar som översvämningar eller värmeböljor.</p> <p>God tillgång på vardagsnära natur vid skolor, förskolor, äldreboenden och särskilda boenden är viktig. Möjligheten till att nyttja fördelarna med naturkontakt i pedagogiska sammanhang ökar när tillgången finns i direkt anknytning till verksamheten. Direkta hälsofördelar med god naturkontakt är väl undersökta för personer inom vård och omsorg.</p>	<p>uppdateringen av kommunens grönplan.</p>
	<p>Företagsamhet</p>	<p>Areella näringar <i>Jordbruksmark</i></p> <p>Jord- och skogsbruk av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk, enligt 3 kap 4 § miljöbalken (1998:808). Detta betyder att vid exploatering som berör jordbruksmark, så ska jordbruksmarkens kvalitet beaktas, om den sökta åtgärden behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och varför det inte är tillfredsställande att ta annan mark i anspråk. I avsnittet om jordbruk kan skrivningen ”att begränsa mängden brukbar jordbruksmark som tas i anspråk för andra ändamål” förtydligas.</p>	<p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.</p>

		<p><i>Skogsmark/Skogsbruk</i> Länsstyrelsen föreslår att kommunen bör nämna att skogsbruket även ska vara socialt och ekonomiskt hållbart. Kommunen bör också redovisa hur de vill förvalta sitt eget skogsägande på ett hållbart sätt.</p> <p>Länsstyrelsen ser positivt på kommunens ställningstagande att avverkning av närbelägna skogsområden ska ske i samråd med användarna. Det finns dock inte något stöd i skogsvårdslagen eller miljöbalken att kräva att avverkning i närbelägna skogsområden ska ske i samråd med användarna. Däremot kan kommunen ha ett önskemål om att det bör ske.</p> <p>Specifika vattenhänsynsombändanden och exempel under de punkter som påverkar yt- och grundvatten bör införas. Som exempel finns skydd av biota och natur specifikt omnämnt under de delar som hanterar skogsnäringen, medan vattenskydd/-hänsyn ej omnämns där. Skogsnäring är en areell näring som i allra högsta grad riskerar att påverka både grundvatten och nedströms förekommande vatten.</p> <p>Länsstyrelsen anser att kommunen kan utveckla skrivningarna om försiktigt skogsbruk med stöd av Skogsstyrelsens rådgivande arbete. Det är oklart om inriktningen om försiktigt skogsbruk främst avser kommunens egen skogsförvaltning eller om den även omfattar övriga markägares skogsbruk. Ett skogsbruk med god miljöhänsyn är viktig även för utveckling av besöksnäringen. God samverkan mellan markägare och övriga som upplever skogen på allemansrättslig grund är viktig för att förstå alla de värden som skogen tillför samhället. Kommunen kan bidra till en god dialog gemensamma målbilder för skogsbruk med god miljöhänsyn.</p>	
Länsstyrelsen Västernorrland	Natur	<p><i>Skogslandskapet</i> Sverige har under lång tid dikat ur skogsmark. Nu finns en avsikt från regeringen att arbeta med återvätning och restaurering av urdikade. I Härnösands kommun kan urdikade torvmarker och skogsbruksmarker vara relevanta att återväta om det finns lämpliga arealer för det. Detta arbete kommer att påbörjas under 2020-talet, så det kan vara lämpligt att indikera att man ska identifiera lämpliga sådana marker i Härnösands kommun och arbeta för att tillsammans med skogsägare och länsstyrelsen återväta vissa utpekade marker, vilket även skulle bidra till ökad biodiversitet, utöver minskade utsläpp av koldioxid.</p>	Synpunkten kommer inte att beaktas i detta skede, då det i första hand behöver lyftas som en del av naturvårdsarbetet i kommunen.

<p>Länsstyrelsen Västernorrland</p>	<p>Teknisk försörjning</p>	<p><i>Transport</i> Framöver kan vi förvänta oss en snabb utveckling relaterat till elektrifiering av tunga transporter. Översiktsplanen kan med fördel omnämna detta och planförslaget kan på olika sätt främja denna utveckling. Exempelvis kan lämpliga platser för snabbbladdning av tunga fordon identifieras eller rutter som är lämpliga för elektrifiering i kommunen visas.</p> <p>Framöver kan vi förvänta oss att antalet elbilar kommer att öka drastiskt. Detta kan komma att påverka elnätet, och det bör därmed nämnas att negativ påverkan på elnätet till följd av detta ska förebyggas med bästa tillgängliga teknik. Utöver kapacitetsförstärkningar kan begrepp som smart laddning av fordon nämnas. Utöver elbilar kan vi i övrigt förvänta oss ett förändrat elnät framöver som digitaliseras mer, mer elintensiv industri, mer mikroproduktion (solceller) och lagringsmöjligheter (t.ex. batterier). Utvecklingen i kommunen bör beakta detta.</p> <p><i>Vindkraft</i> Sveriges geologiska undersökning, SGU, har genomfört en utsiktsanalys för att översiktligt undersöka vilka landområden inom kustzonen som kan påverkas av havsbaserad vindkraft. Även den visuella påverkan på kan behöva ställningstaganden när exploateringen längs kusten ökar. Länsstyrelsen vill upplysa om att för att säkerställa att etablering av vindkraft inte hamnar i konflikt med riksintressen för totalförsvarets militära del som omfattas av sekretess (enligt OSL 15 kap 2§), måste en förfrågan ställas till Försvarsmakten.</p> <p><i>Bredband</i> För information vill Post- och telestyrelsen informera om att Regeringen i oktober 2011 presenterade sin digitala agenda för Sverige. Det övergripande målet i agendan är att Sverige ska vara bäst i världen på att utnyttja digitaliseringens möjligheter. År 2016 presenterade regeringen en ny bredbandsstrategi ”Sverige helt uppkopplat 2025”. Målen som ingår är att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • År 2020 bör 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. • År 2023 bör hela Sverige ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet • År 2025 är målen att 98 procent av alla hushåll och företag i hela Sverige bör ha tillgång till minst 1 Gbit/s senast år 2025 	<p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet,</p>
---	----------------------------	---	--

		<p>En robust och välutbyggd IT-infrastruktur är viktig för att trygga välfärden. It är en central infrastruktur som ligger till grund för många andra områden. En väl fungerande och utbyggd IT-infrastruktur ger goda förutsättningar för bland annan näringslivsutveckling, sysselsättning, forskning och innovationer, vård och omsorg, miljö och klimat, utbildning och kompetensförsörjning samt social delaktighet. Av denna anledning är det angeläget att IT-infrastrukturen hanteras i samhällsplaneringsprocessen.</p>	
<p>Länsstyrelsen Västernorrland</p>	<p>Utgångs- punkter</p>	<p>Social hållbarhet</p> <p><i>Trygghet och brottsförebyggande</i></p> <p>Begreppet trygghet används återkommande i översiktsplanen men är inte definierat, vilket kan skapa förvirring. Begreppen trygghet och säkerhet är för en del svåra att särskilja och ofta ses trygghet som allt för vitt begrepp. Problemet med avsaknad av definition är att allt eftersom planprocessen fortskrider, desto längre bort kommer vi från vad den som skrev meningen menade. Om trygghet inte är tydligt definierat så riskeras det i slutändan bli ett ord upp till läsaren att tolka själv vad det innebär. Det är bra att ha en tydlig definition redan i översiktsplanen så att den sedan tydligt kan löpa genom hela planprocessen för att skapa förståelse för vilken slags samverkan som behöver ske genom hela processen för att kunna skapa ett tryggt och attraktivt samhälle.</p> <p>Olika förslag på definitioner som med fördel kan användas finns på Boverkets hemsida Brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen - PBL kunskapsbanken - Boverket.</p> <p>Det finns inte några mål satta för området trygghet/brottslighet. Har hänsyn tagits till trygghetsanalyser samt till hur brottsligheten ser ut i områden? Det är viktigt att kunna förutse rörelsemönster för att kunna planera säkra och trygga stråk. De stora dragen för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i hela kommunen formuleras i översiktsplanen.</p> <p>De stråk som förbinder olika stadsdelar och detaljplaneområden med varandra är särskilt viktiga ur ett trygghetsskapande och brottsförebyggande perspektiv och bör särskilt uppmärksammas och arbetas med för att inte bli barriärer mellan olika områden. Exempelvis nämns gång- och cykelvägar flera gånger i samband med ordet trygghet men på vilket sätt ska de göras tryggare och/eller säkrare?</p>	<p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet och texterna utvecklas.</p>

Ordet trygghet nämns ofta kopplat till tillgänglighet. Det är inte alltid som det är tillgängligheten till olika funktioner som ger trygghet utan hur utformningen ser ut. Exempelvis ger en närhet till kollektivtrafik inte en garanterad trygghet och inte heller närheten till grönområden upplevs som en trygghet för alla.

Individens olika livsvillkor i översiktsplanering

Vi ser positivt på att det under rubriken Trafik och Transport nämns att trygghet och tydlighet är nyckelfaktorer för hur människor upplever transportsystemet och att olika grupper har olika behov. Det är viktigt att transportsystemet utformas så att alla människor, oavsett funktionsvariationer, får likvärdiga möjligheter att nå sina målpunkter. Vidare behöver barn kunna röra sig fritt och ha tillgång till platser där de kan vistas och leka. Det förutsätter en anpassad kollektivtrafik och sammanhängande gång- och cykelstråk.

Översiktsplanering bidrar till en god och jämlik hälsa i de avseenden det främjar sunda boende- och närmiljöer på jämlika villkor. Exempelvis närhet till grönområden som stimulerar till fysisk aktivitet och andra goda levnadsvanor som minskar skadliga miljöfaktorer och trafikbuller. Miljöer kan även främja social gemenskap och bidra till trygghet och tillit. Minskad brottslighet och ökad trygghet leder bl.a. till ökad livskvalitet och till trygga uppväxtvillkor för barn och unga. Det bidrar i sin tur till ökad delaktighet och inflytande och minskat utanförskap. Det är därför viktigt att analysera likheter och skillnader i förutsättningar och behov mellan flickor och pojkar, kvinnor och män. Jämställdhet är ett prioriterat område i Agenda 2030 och det omnämns i översiktsplanen att perspektivet ska tas med men i texten finns det inte med något skrivet kopplat till kön. Ord som alla samt invånare används ofta. Det har gjorts ett urval av globala målen och därför är det bra att inkludera dessa i texten. **Vi uppfattar en viss begreppsförvirring gällande hur orden jämställdhet och jämlikhet används.**

För att åstadkomma en god och jämlik hälsa bör planprocessen främja alla individers möjligheter till inflytande och delaktighet – oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsförmåga, sexuell läggning, ålder, socioekonomisk bakgrund och geografisk hemvist.

Här ser vi gärna en beskrivning på vilket sätt de horisontella perspektiven har påverkat skrivningarna

		<p>och hur olika erfarenheter har tagits tillvara i framtagandet av översiktsplanen. Det är positivt att invånardialogerna har en uppdelning på kvinnor och män och en könsfördelning i inflytande i processen i medborgarfrågorna. En fundering är om barn och unga även funnits med i processen med framtagandet av översiktsplanen? Har samråd genomförts med funktionsrättsrörelsen? Vi ser positivt på att barnperspektivet, liksom funktionshinderperspektiv finns med i flera av delarna i planen. Det framgår i texten att en ambition är att inkludera även andra perspektiv. Vi funderar på vilket sätt det har gjorts? Översiktsplanen skulle gynnas av att det tydligare framgick hur perspektiven varit en del av framtagandet.</p>	
Sametinget	Processen	<p>Härnösands kommun utgör renskötselområde för samebyarna Jijnjevaerie, Ohredahke, Voernese och Raedtievaerie. Information om den samiska kulturen och renskötseln som bedrivs i kommunen är ett viktigt kunskapsunderlag. En långsiktig hållbar rennäring ställer krav på att flyttleder, rastbeten, kärnområden och svåra passager fungerar i praktiken, och måste därför beaktas i planeringen. De berörda samebyarna som har renbetesområden inom kommunen är sakägare, det gäller även utanför riksintresseområden för rennäringen, och ska därför involveras i planarbetet i ett så tidigt skede som möjligt. De har rätt till inflytande och ska ha möjlighet att påverka beslut där mark och vatten inom det samiska traditionella området berörs.</p>	<p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.</p>
Sametinget	Miljömål - Storslagen fjällmiljö	<p>Den samiska traditionella kunskapen och renskötseln är avgörande för att nå Storslagen fjällmiljö. Renen levererar ekosystemtjänster genom att de betar och underhåller växtlighet, alltifrån örter och gräs till lavar. Renen är det viktigaste betesdjuret i fjällen. Sametinget ser att om samerna ska kunna upprätthålla renbetet i fjällen krävs livskraftiga renhjordar. För att kunna bevara fjällområdets värden för renskötseln och bibehålla områdets karaktär av betespräglad, storslaget landskap med vidsträckta sammanhängande områden behöver renen kunna följa sin årscykel och vandra mellan betesmarkerna från fjäll till kust. En exploatering vid kusten eller i skogslandet kan på så vis påverka miljömålet Storslagen fjällmiljö och ska därför beskrivas i översiktsplanen.</p>	<p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.</p>
Sametinget	Kartor	<p>Sametinget anser inte att översiktsplanen är tillräckligt tydlig och saknar kartor som visar berörda samebyar. Kommunens riktlinjer tar inte hänsyn till den samiska kulturen och dess</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas, beskrivningar kring</p>

		<p>markanvändning. Sametinget anser att kommunen ska förtydliga att kumulativa effekter för en hel sameby ska belysas vid etablering av nya verksamheter.</p> <p>Översiktsplanen och miljökonsekvensbeskrivningen är därför bristfälliga. Följande ska finnas i översiktsplanen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vilket inflytande berörda samebyar haft. • Hur områden av riksintresse för rennäringen enligt 3 kap 5 § miljöbalken beaktas. Riksintresseområdena inte ska ses som statiska gränser utan att samebyarnas kunskap om nyttjandet av markerna måste vägas in vid planering av eventuell exploatering. • Redovisning över hur en eventuell nybyggnad eller utbyggnad av redan befintlig bebyggelse eller andra etableringar skulle komma att påverka renskötseln. • Hur renskötseln bidrar till att nå miljö kvalitetsmålen, särskilt Storslagen fjällmiljö, Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv och Myllrande våtmarker. 	rennäringen kommer att förtydligas. Kartmaterialet kommer dock inte att kunna utvecklas.
Försvarsmakten	Riksintresse	<p>Riksintressen för totalförsvarets militära del är i stort korrekt redovisade i kartunderlaget och beskrivet i text. För ytterligare beskrivning av riksintressen för totalförsvarets militära del kan stöd tas av texten under <i>Bakgrund</i> ovan eller av riksintressekatalogen.</p> <p>Försvarsmakten saknar framför allt en upplysning om att hela landet utgör samrådsyta för höga objekt.</p> <p>Vidare benämns i kartunderlaget de olika utpekade <i>påverkansområdena</i> för riksintressen för totalförsvarets militära del på olika sätt. Utifrån hur Försvarsmakten tolkar de olika lagren så bör de ändras liknande nedan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - "Riksintressen - Totalförsvaret" till "Riksintressen - Totalförsvarets militära del" - "Riksintressen – Totalförsvarets anläggningar" till "Riksintressen – Område med särskilt behov av hinderfrihet" - "Riksintressen – Totalförsvarets influensområden" till "Riksintressen – Påverkansområde för buller eller annan risk" - "Riksintressen – Övrig påverkan" till "Riksintressen – Påverkansområde övrigt" 	Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.
Försvarsmakten	Bebyggelseutveckling	I kartunderlaget för översiktsplanen redovisas områden för bebyggelse inom <i>påverkansområde för buller eller annan risk</i> för både <i>Härnöns skjutfält</i> och <i>Skärsvikens skjutfält</i> .	

		<p>Inom påverkansområdena riskerar ny bebyggelse att påtagligt skada riksintressena. Utifrån nuvarande underlag har Försvarsmakten svårt att bedöma vilken skada föreslagen utveckling kan innebära.</p> <p>Försvarsmakten önskar förtydligande gällande vad bebyggelsen inom påverkansområdena innebär för utveckling samt hur kommunen bedömer att riksintresset tillgodoses för de områdena.</p> <p>Försvarsmakten får gärna kontaktas för dialog gällande utvecklingen av dessa områden.</p>	Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.
Försvarsmakten	Friluftsliv	<p>Det är av stor betydelse att natur-, friluftsområden eller annan störningskänslig verksamhet inte inrättas inom, eller i närheten av övnings- och skjutfälten som kan föranleda bullerkrav och på så vis försvåra och begränsa Försvarsmaktens verksamhet.</p> <p>De områden som i översiktsplanen pekats ut som viktiga frilufts-, idrotts- och motionsområden inom områden för totalförsvaret kräver samverkan mellan kommunen och Försvarsmakten gällande hur dessa intressen ska samspela. Det är inom dessa områden av stor vikt med information till allmänheten. Detta mot bakgrund av de incidenter som inträffat under tidigare år där bl. a. rekreativaktiviteter genomförts på Härnös skjutfält under avlysning.</p> <p>Försvarsmakten får gärna kontaktas för dialog gällande utvecklingen av dessa områden.</p>	Synpunkten kommer inte att beaktas, då planförslaget föreslår precis detta. Ett samspel mellan friluftslivet och försvarsmaktens verksamhet.
Försvarsmakten	Vindkraft	<p>Försvarsmakten vill upplysa om att för att säkerställa att etablering av vindkraft inte hamnar i konflikt med riksintressen för totalförsvarets militära del som omfattas av sekretess (enligt OSL 15 kap 2§), måste en förfrågan ställas till myndigheten.</p> <p>För frågor och fortsatt dialog i ärendet, kontakta handläggaren enligt ovan.</p>	Noterat.
Region Västernorrland	Regionala samband	<p>Regionala samband lyfts stundvis fram väl, men vi ser att fler sakområden i översiktsplanen kan beskrivas ur regionalt perspektiv. Det stärker de kommunala prioriteringarna och bidrar också till att förstärka initiativ och prioriteringar utanför den egna kommunen.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas och ett regionalt perspektiv inkluderas där möjligheterna finns.
Region Västernorrland	Teknisk försörjning	<p>Sakområdet ”Trafikinфраstruktur” i <i>Planförslaget</i> beskrivs generellt bra, men ett antal av styckena kan utvecklas, speciellt de om kollektivtrafiken och järnvägen. Hur kommunen vill driva bredbandsutvecklingen framåt, vilka mål man vill sätta, samt hur den skall samspela med övrig utveckling kan med fördel konkretiseras.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas, men frågan hanteras mer detaljerat i kommunens bredbandspolicy.

<p>Region Västernorrland</p>	<p>Övrigt</p> <p>Samråds- parter</p>	<p>Regionen välkomnar hur planförslaget generellt förhåller sig till den regionala utvecklingsstrategin och andra regionala strategier. Sektionen ”Regionala samband” (s.12) i <i>Planförslaget</i>, förtjänar ett särskilt omnämmande, då den på ett tydligt sätt visar på värdet och därmed vikten av regionala samband. Däremot kan de regionala sambanden stärkas i kartbilderna s. 15 i <i>Planförslaget</i> och i dokumentet <i>Plankartor (samtliga kartor utanför centralorten), som i nuvarande underlag begränsas till kommungränsen. I</i></p> <p><i>Planförslaget</i> är dock den symbolik som finns bra, med Härnösand Central som primär transportnod, utpekade kommundelscentrum som transportnoder med byten mellan olika transport- och trafikslag, samt prioriteringen av gång- cykel- och tågtrafik. Region Västernorrland vill poängtera vikten av att kommunen i det fortsatta arbetet med planförslaget även lyfter fram kollektivtrafik med buss vad gäller ambitionsnivå, riktlinjer för trafikplaneringen, samt prioriterade stråk och bytespunkter, för ett funktionellt och sammanbundet hållbart resande.</p> <p>I löptexten, (<i>Planförslaget</i>) finns ett exempel där den regionala kontexten lyfts fram väldigt väl; under sektionen ”Friluftsliv, idrott och motion” (s. 24), (överbubrik ”Kommunövergripande”) med underrubrik (spalten): ”regionalt perspektiv”. Den underrubriken (spalten) skulle med fördel kunna användas för fler sektioner under ”Kommunövergripande”. Som exempel, ser vi, att sektionerna ”Företagsamhet”, ”Trafikinфраstruktur” samt ”Bebyggelse”, alla särskilt skulle stärkas av en beskrivelse av sakområdet ur ett kommungränsöverskridande perspektiv. På så sätt skulle de kommunala prioriteringarna förstärkas ur ett regionalt perspektiv, samtidigt som inramningen också skulle bidra till att förstärka initiativ och prioriteringar utanför den egna kommunen.</p> <p>I det sammanhanget vill vi också nämna vår fundering om kompletterande remissinstanser, där exempelvis remissyttranden från Nordanstigs och Hudiksvalls kommuner, som del av Sundsvallsregionen; Höga Kusten Airport samt aktörer som E.ON. som är regionnäsägare i Härnösands kommun skulle kunna ge mervärden till processen.</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas då mark och vattenanvändningskartorna enbart ska täcka Härnösands kommun till ytan. Däremot utvecklingsinriktningen på s.15 kan ses över.</p> <p>Synpunkten kommer delvis att beaktas och skrivningar gällande kollektivtrafik uppdateras.</p> <p>Synpunkten kommer delvis att beaktas och ett regionalt perspektiv inkluderas där möjligheterna finns.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet för granskningskedet.</p>
<p>Region</p>	<p>Utgångs- punkter</p>	<p>Digitalisering är en potential och möjliggörare ”Ibland är digitalisering ett måste för överlevnad och</p>	

Västernorrland		<p>effektivitet, men utgör samtidigt en konkret möjlighet för utveckling.”¹ Givet digitaliseringens horisontella perspektiv hade vi gärna sett att den tydligt lyfts fram som en utgångspunkt och förutsättning för allt utvecklingsarbete under överrubriken ”Utgångspunkter”. Kopplat till detta blir naturligtvis snabbt och stabilt bredband en förutsättning och hygienfaktor.</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas i detta skede, då det inte är en av de viktigaste faktorerna för hållbar mark- och vattenanvändning.</p>
Region Västernorrland	Utgångspunkter	<p>En plats attraktivitet påverkas av en mängd olika faktorer. OECD² beskriver ett antal på meso-nivån,³ varav flera även kan beskrivas på mikro-miljön – det vill säga en lokal nivå. De platsspecifika egenskaperna (styrkorna) kommer från olika dimensioner (sakområden) och bildar tillsammans en plats totala attraktivitet – det kan handla styrkor som: en vacker natur, ett strategiskt läge (till exempel längs en transportkorridor) och möjlighet till snabb bredbandsuppkoppling. Med andra ord är det viktigt, om man vill utveckla en plats, att se till helheten och hur dessa sakområden samverkar. Det hade varit önskvärt att kommunen tydligare lyfter fram denna fundamentala och viktiga växelverkansprincip för utvecklingen av en plats, förslagsvis under överrubriken ”Utgångspunkter” i Planförslaget. Vi ser att principen blir mycket viktig om man vill utveckla exempelvis Antjärn i ett bredare perspektiv.</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas då den uppfattas av Härnösands kommun som en redan av befintlig del planförslaget.</p>
Region Västernorrland	Bebyggelse-utveckling / Grönområden och parker	<p>Den fysiska planeringen kan skapa förutsättningar för livsvillkor som främjar hälsa och välbefinnande för alla. I Härnösands översiktsplan har hänsyn genomgående tagits till ett folkhälsoperspektiv, en ambition som även beskrivs på s. 11 i Planförslaget.</p> <p>Det finns dock några avsnitt där folkhälsoperspektivet kan förtydligas och i vissa fall kompletteras. I sektionen ”Bebyggelse” (s. 18) beskrivs att närheten i Härnösands kommun är en styrka som ska förstärkas genom att i första hand planera för utveckling av bebyggelse i anslutning till befintliga stråk. Vid planering av ny bebyggelse är viktiga komponenter för en jämlik hälsa att skapa socialt hållbara bostadsområden som motverkar segregation och boendemiljöer som präglas av goda miljöfaktorer som god luftkvalitet, minskat trafikbuller och tillgång till grönstruktur. Ett tillgänglighetsperspektiv ska även kunna beaktas i sektionen.</p> <p>”Parker och grönområden” lyfts fram i en särskild sektion (s. 20), med potential för att skapa hälsosamma</p>	

		<p>miljöer som bidrar till att främja fysisk och psykisk hälsa. Tillgång till grönstruktur har även visat sig utjämna skillnaden i hälsa mellan socioekonomiskt svaga och starka grupper. I den fortsatta planeringen och utvecklingen av gröna stråk i Härnösand bör hänsyn även tas till att närheten och tillgängligheten till ett grönområde har en stor betydelse för användningen och därmed de positiva hälsoeffekterna.</p> <p>Forskning visar att ett grönområde behöver ligga inom 300m från bostaden, arbetsplatsen eller skolan för att besökas ofta. Förutom närheten har också tillgängligheten till områdena betydelse, det vill säga att det finns säkra och trygga vägar dit. Även kvaliteten på utemiljön, dvs upplevelsevärden och användningsmöjligheter har stor betydelse. Gröna bostadsgårdar, parker och grönområden är därför en viktig faktor för att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa.</p>	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.
Region Västernorrland	Miljö och natur	<p>Det samlade samrådsunderlaget anses vara funktionellt. Flera planer har identifierats som bakgrund vid miljöuppskattningen av föreslagen ÖP, vilket tyder på en vilja att implementera dessa som en integrerad del av planprocessen – allt vilket sammantaget stärker chanserna till en hållbar tillväxt i länet. Kring just frågan om grön infrastruktur saknas dock länets handlingsplan bland relevanta planer i hållbarhetsbedömningen (MBK5). Den kommunala planprocessen skulle gynna den regionala utvecklingen om naturvårdsinsatserna skulle synkas i den fysiska planeringen – där förutsättningarna för mark- och vattenanvändningen formas.</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Region Västernorrland	Miljö och natur	<p>MKB (s. 22-25) bedömer att ett genomförande av bebyggelse i naturmarker bland annat kan påverka ekosystem och ekologisk mångfald både positivt och negativt. I planförslaget (s. 27) framgår att naturen inte behöver pekats ut för ett särskilt användningsområde, men har tilldelats ett antal funktioner för till exempel skogs- och jordbruk och friluftsliv. Även om översiktsplanen är övergripande, rekommenderas kommunen att tydliggöra hur de avser att värna om de anvisade funktionerna då dessa kan inbördes hamna i målkonflikt i den tilltänka bebyggelseutvecklingen där grönområden kan komma att exploateras.</p> <p>Delar av det kommunala markinnehavet är förutom grönytor och parkmarker också skogsmarker.</p>	Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.

		<p>Härnösands kommun äger till exempel delar av den tätortsnära skogen runt centralorten vilket innebär möjligheter för kommunen att realisera dess ekologiska visioner i denna översiktsplan (s. 23).</p> <p>Handlingsplanen uppger att kommunen ska utveckla nya kommunala naturreservat samt uppdatera grönstrukturplanen. Detta skulle kunna förstärkas av en mer utförlig sammanställning av befintliga skyddsåtgärder i form av inventering, nyckelbiotoper, reservat, biotopskydd och naturvårdsavtal samt hur dessa insatser avses att mobiliseras till 2040. Detta skulle också kunna täcka uppgifter om kommunens eget skogsinnehav och dess förvaltning. Här har kommunen utrymme att belysa förmågan och vilja att utveckla och skapa nya ädellövskogar till exempel.</p>	
Region Västernorrland	Kultur	<p>Region Västernorrland står bakom ställningstagandena i ”Kultur”-sektionen (s. 25), men rent generellt ställer vi oss något frågande till obalansen av uppmärksammade kulturmiljöer mellan de olika kommundelarna - där fokus ligger på Härnösands tätort i nuläget. Sammantaget beskrivs dock en kommun med tydliga satsningar på kultur.</p> <p>Gällande underrubriken ”Kulturmiljöer och kulturarv” (s. 26) ser vi att den möjligtvis skulle kunna utvecklas till att tydligare fånga upp den kommunala konst- och kulturscenen, som består av många olika utställnings- och mötesplatser som är viktiga för densamma. Under samma stycke föreslår vi att man redan här lyfter fram att man utgår från ett kulturmiljövårdprogram för varsam utveckling. Detta omnämns i del 3 (s. 53) som det första ställningstagandet under sektion ”Kulturmiljövård” – här tror vi dock att man blandat ihop begreppen och avser det <i>regionala kulturarvsprogrammet</i>.</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Region Västernorrland	Kulturmiljö	<p>Vikten av att kulturvärden ska tas tillvara på i plan- och byggprocessen bör ytterligare uppmärksammas under sektionen ”Kulturmiljö” på s. 41. Hänsyn bör inte bara tas till utpekade riksintressen, utan även till andra kulturmiljöer som har kulturella värden av betydelse för allmänheten. Dessa bör skyddas mot åtgärder som kan skada. Boverket beskriver hur kulturvärden ska behandlas i kommunala översiktsplaner på sin webbplats.</p>	
Region Västernorrland	Trafikinfrastuktur	<p>Regionen välkomnar ställningstagandet att ”all trafikplanering ska utgå från och vidareutveckla Härnösands Central som transportnod.”⁸. Detta ser vi</p>	

		<p>inte bara är positivt för Härnösand utan även för hela regionens fortsatta utveckling – och knyter an till beskrivningarna om regionförstoring. Även ur ett folkhälsoperspektiv är detta en god utgångspunkt – då många i Härnösand bor inom 3km från Härnösands Central – vilket är en bra utgångspunkt för motion i vardagen. Det är därtill en styrka, att kommunen tydligt ger uttryck för att den lokala fysiska planeringen är en del i det nationella transportsystemet och tydligt skall samspela.</p> <p>I egenskap av hälso- och sjukvårdsorganisation, med många besökare (och sysselsatta) vid vår verksamhet När vården i Härnösand, ser vi dock fortsatta utmaningar och risker med trafiksituationen där – särskilt den södra infarten. Det är positivt att kommunen lyfter att åtgärder kring Södra vägen bör genomföras i Planförslaget (s. 30). Kanske kan denna formulering stärkas ytterligare och även närmare kopplas till just När vården? Vi vill även förtydliga att det inte bara handlar om att hitta en lösning tills E4 dragits om, då platsen har strukturella problem oavsett om trafikflödet på sikt går ner. Med andra ord är en ny trafiklösning, exempelvis en rondell, en långsiktig åtgärd med positiva effekter både på trafiksäkerheten som upplevd tillgänglighet, långt efter E4 dragits om.</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas då detta är en del av åtgärderna för södra infarten.</p>
<p>Region Västernorrland</p>	<p>Trafikinfrastuktur</p>	<p>Det är positivt med den tydlighet som Härnösand hanterar GC-vägar i planförslaget, med en redovisning av huvudstråk och anslutningsstråk. Vi instämmer även i potentialen och de möjligheter som pekas ut för att möjliggöra att en större andel förflyttningar utförs med cykel eller gång. Det är positivt ur ett folkhälsoperspektiv, med ökad motion, minskad motortrafik och därmed minskat trafikbuller och bättre luftkvalitet. Region Västernorrland har nyligen tagit fram ett kunskapsunderlag för regionala cykelstråk. Planförslaget stämmer överens med regionens kunskapsunderlag när det gäller stråken mellan Härnösand och Älandsbro respektive mot Södra sundet, samt stråket mot Smitingen som i kunskapsunderlaget redovisas som så kallad fritidscyklning.</p> <p>Vi ser positivt på arbetet med att omvandla banvallen mellan Härnösands central och Älandsbro för arbetspendling, motion och friluftsliv som beskrivs i Planförslaget del 2, sektionen om "Säbrå". Även i stråket mot Brunne finns sträckor med behov av förbättrad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter och potential för ökad cykling. Gång- och cykelåtgärder i stråk längs regionala statliga vägar behöver prioriteras i</p>	

		den regionala infrastrukturplanen som beslutas av Region Västernorrland för att kunna finansieras.	
Region Västernorrland	Trafikinfrastuktur	<p>Kollektivtrafiken beskrivs med korta generella riktlinjer och ställningstaganden. Med den höga ambition som Härnösands kommun har avseende fortsatta satsningar på kollektivtrafiken hade detta med fördel kunnat preciseras ytterligare i Planförslaget på sidan 30.</p> <p>Kollektivtrafiksatsningar har potential att leda till ökad folkhälsa, inte minst genom den ökade vardagsmotionen av att man går och cyklar i samband med kollektivtrafikresan.</p> <p>Möjligen är det så att utvecklingen avses beskrivas i uppdatering av trafikprogrammet som omnämns på sidan innan (s. 29), detta skulle gärna med tydlighet i sådana fall få framgå - även på s. 30. Ett alternativ är att en särskild kollektivtrafikplan tas fram - likt man tänker göra för gång- och cykel-perspektivet. Generellt vill vi lyfta fram att den lokala kollektivtrafiken skulle bli mer relevant om den planerades för att i högre utsträckning angöra och kopplas ihop med den regionala och nationella trafiken med tåg och buss. I sammanhanget ser vi därför att ställningstagandet att kollektivtrafik ska planeras utifrån ”/.../ ’hela resan-perspektiv’ /-- -/” (s. 30) som särskilt positivt.</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas.</p> <p>Synpunkten kommer inte beaktas. Då det är redogjort för i planförslaget.</p>
Region Västernorrland	Trafikinfrastuktur	<p>Regionen instämmer i beskrivningarna kring potentialen för omvandling av parkeringar på attraktiva platser till förmån för annan verksamhet – ofta miljöer kring vatten och inlopp. Samtidigt vill vi då också lyfta fram vikten av att man då också planerar för alternativa platser.</p> <p>Västernorrland är ett glest befolkat län och även Härnösands kommun består av mer perifera kommundelscentrum där bilen är ett viktigt transportmedel. Ett tydligare grepp kring parkeringar i anslutning till kollektivtrafik och populära besöksmål såsom Härnösands centrum ser vi skulle gynna hela kommunen.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas och skrivningar förtydligas i planbeskrivningen.
Region Västernorrland	Trafikinfrastuktur	<p>Planförslaget skulle tjäna på att vidareutveckla resonemangen kring Nya Ostkustbanans betydelse för kommunen. För Härnösands del skulle restider mellan Härnösand och Sundsvall kapas från 59 minuter till 22 minuter för tågresor – de två städerna skulle i princip växa ihop. Effekterna av ett dubbelspår för Härnösands del går knappast att överskatta.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas, då frågan redan belyses mer än andra frågor i översiktsplanen.

		<p>Ställningstagandet kring arbetet för utbyggnad av dubbelspår, skulle med fördel kunna vidgas till att nämna bolaget Nya Ostkustbanan AB och samtliga delägare istället för som nu, endast nämna kommunerna längs Norrlandskusten. Den gemensamma ambitionen att Nya Ostkustbanan ska vara fullt utbyggd 2030-2035 bör även den lyftas fram.</p> <p>Regionen noterar att kommunen pekar ut Antjärn som ett framtida och potentiellt stationsläge för tågtrafik. Förutsättningarna för ett stationsläge i Antjärn, med dagens förutsättningar, exempelvis gällande demografi, arbetstillfällen med mera - är ogynnsamma. Då planen tar sikte på 2040 finns så klart utrymme för att stärka Antjärn och dess närområden, vilket skulle krävas för att ett stationsläge skulle bli aktuellt.</p>	
Region Västernorrland	Trafikinfrastuktur	Planförslaget beskriver av flyg stämmer väl överens med inriktningen i den regionala utvecklingsstrategin som lyfter flygets betydelse för långa resor till rimlig restid. Det finns starka samband mellan regional tillgänglighet och utvecklingskraft. Flyget spelar stor roll för tillgängligheten till andra regioner, till viss del till och från Stockholm, men framförallt för näringslivets tillgänglighet till och från andra regioner i världen. Studier gällande flygets betydelse för den regionala ekonomin visar positiva effekter för produktion och sysselsättning. Till detta ska dock frågan om flygets klimatpåverkan läggas och vikten av en snabb omställning till fossilfritt flyg, vilket också riktigt påpekas i planförslaget.	
Region Västernorrland	Trafikinfrastuktur	Vår bedömning är att beskrivningarna kring sjöfart och godstransporter är bra, men att det finns ett mervärde om kommunen i översiktsplanen utvecklar skrivningarna om framtidens sjöfart och hur man vill se dess utveckling i förhållande till annan logistik.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Region Västernorrland	Trafikinfrastuktur	Region Västernorrland känner inte till hur behoven av en rastplats för värde- och större godstransporter ser ut och har i dagsläget därför inga synpunkter på planförslaget ställningstagande om att en sådan rastplats ska utredas (s. 46). Dock behöver ansvars och finansieringsfrågan för en sådan utredning klargöras.	
Region Västernorrland	Teknisk försörjning	Bredband beskrivs av Härnösands kommun som: ”/ basen för all utveckling och [...] en viktig utvecklings- och hållbarhetsfråga [...]. Digitalisering och bredbandsutveckling kan ses som en form av trafik som gör kommunen mer sammanhållen och tillgänglig. Den motverkar polarisering genom att ge invånarna liknande	

		<p>förutsättningar/---/”. Vi instämmer fullt ut i detta. Tillväxtverket beskriver bland annat i sin rapport Städer och landsbygder, bredband som en central möjliggörare för synergier mellan stad och land. Även OECD lyfter fram snabb och robust bredbandsuppkoppling som en tydlig plats-baserad egenskap - när en plats ska analyseras utifrån dess styrkor och svagheter.</p> <p>Vi saknar en beskrivning av nuläget i de olika kommundelarna (som varken finns på s.33-34 eller s.42-47 i Planförslaget), och hur kommunen vill driva bredbandsutvecklingen framåt. En aktualiserad kommunal bredbandsstrategi/policy i linje med den nya regionala bredbandsstrategi som arbetats fram, för beslut i mars 2021, ser vi är av vikt. Sammantaget vore det också önskvärt om kommunen kunde konkretisera sina ställningstaganden än mer, exempelvis kopplat till de nationella målen. Även om man på s. 10 i Planförslaget lyfter fram att man inte översiktlig avser redogöra för nationella måldokument, anser vi, att sådana siffror effektivt kan fungera som temperaturmätare och nuläge – det som mäts tenderar att arbetas med.</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas. Skrivningarna harförtydligats och uppdaterad bredbandspolicy utarbetas parallellt med översiktsplan</p>
LFV	Riksintressen	<p>LFV vill i egenskap av sakägare för CNS-utrustning avge följande yttrande:</p> <p>Härnösands kommun berörs av influensområdet för hinderytor (skyddsområde på 90 km kring flygplats där flygplanen påbörjar den sista delen av inflygningen) för Sundsvall, Kramfors–Sollefteå och Örnsköldsviks flygplats. Av dessa är Sundsvall och Kramfors-Sollefteå flygplatser riksintresse vilket bör redovisas under Riksintressen i planen. Flygtrafiken rör sig med fastställda marginaler över den MSA-påverkande ytan, vars höjd är samma som högsta hinder inom ytan. Nya hinder kan ha en negativ inverkan på flygtrafiken. Av översiktsplanen bör framgå att lokalisering av höga byggnader/föremål (exempelvis vindkraft) inom influensområdet ska samrådas med respektive flygplats. Konsekvenser av hinderbegränsande områden och bullerkurvor ska redovisas i planen i form av restriktioner och/eller rekommendationer.</p> <p>I översiktsplanen nämns ingenting om flyghinder för den civila luftfarten. Vad som gäller avseende civil luftfart bör nämnas i alla översiktsplaner för att säkerställa att LFV remitteras i dessa ärenden. LFV vill påminna kommunerna om att följande gäller för civil luftfart:</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas och skrivningar förtydligas i planbeskrivningen.</p>

		<p>Alla byggnadsobjekt oavsett typ som master, torn, pyloner, skyltar, konstverk, byggnader etc. som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan skall remitteras till LFV. Detta gäller oavsett position på svenskt territorium. Befinner sig objektet till havs eller i insjö skall även Kustbevakningen i Karlskrona remitteras. Observera att som en konsekvens av ovanstående skall även alla vindkraftverk som är högre än 20 meter över mark eller vattenyta, oberoende av position, remitteras till LFV. Detta gäller överallt, även inom områden speciellt utpekade för vindkraft.</p> <p>VIKTIGT: I vårt remissvar har LFV inte analyserat konsekvenser för flygvägar till och från flygplatser, samt om CNS-utrustning ägd av flygplats kan riskera att bli påverkad. Berörda flygplatser skall därför alltid tillfrågas som sakägare om byggnadsverk över 20 meter ingår i planer, eller om flygplatserna av annan anledning misstänks kunna bli påverkade av en etablering.</p>	
Havs- och vattenmyndigheten		Havs- och vattenmyndigheten avstår från att yttra sig över handlingarna i rubricerat mål. Det innebär inte att myndigheten tagit ställning i sakfrågan eller till handlingarna i målet.	
SGU		Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 2021-01-28 tagit emot rubricerad remiss. SGU ger generellt i planremisser inte ett platsspecifikt yttrande, utan hänvisar till SGUs allmänna riktlinjer som bifogas.	
Energi-myndigheten	Teknisk försörjning	Energimyndigheten har inga synpunkter att framföra på denna remiss.	
PTS	Teknisk försörjning	<p>Regeringen presenterade i oktober 2011 sin digitala agenda för Sverige. Det övergripande målet i agendan är att Sverige ska vara bäst i världen på att utnyttja digitaliseringens möjligheter.</p> <p>År 2016 presenterade regeringen en ny breddbandsstrategi ”Sverige helt uppkopplat 2025” där det kortsiktiga målet är att 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till minst 100 Mbit/s år 2020. På längre sikt är målen att 98 procent av alla hushåll och företag i hela Sverige bör ha tillgång till minst 1 Gbit/s senast år 2025 samt att det bör finnas tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet där människor normalt befinner sig senast år 2023.</p> <p>En robust och välutbyggd it-infrastruktur är viktig för att trygga välfärden. Av denna anledning anser vi även att it-infrastrukturen måste in i samhällsplaneringsprocessen på regionnivå samt i alla kommuner.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas genom avsnittet som berör breddbandsutveckling samt i kommunens breddbandspolicy.

		<p>Om planen innebär uppförande av vindkraftverk, kan dessa i vissa fall påverka mottagningen av radiosignaler på ett negativt sätt, speciellt gäller detta för radiolänkförbindelser.</p> <p>PTS har inga ytterligare synpunkter.</p>	
Sjöfartsverket	Trafikinfrastuktur	<p>Sjöfartsverket har inga synpunkter på föreslagen översiktsplan. Sjöfartsverket ser positivt på att planen tydligt tar upp sjöfartens betydelse för kommunen och bl.a. framhåller att sjöfarten är en viktig del i den framtida transportinfrastrukturen och att det framgår att sjöfartens intressen ska skyddas.</p>	
Svenska kraftnät	Bebyggelse	<p>Svenska kraftnät har i dagsläget inga transmissionsnätanläggningar i Härnösand kommun.</p> <p>Svenska kraftnät vill dock påminna om att etablering av storskalig elintensiv verksamhet ställer krav på elnätstrukturen i regionen. Det elnät som behövs för att tillgodose behovet av el tas ofta för givet. I många områden i Sverige utnyttjas transmissionsnätet redan idag fullt ut stora delar av året. Stora elintensiva industri- eller infrastrukturetableringar behöver alltid föregås av noggrann planering och samverkan med områdets berörda elnätägare. Det är distributionsnätägaren som gör en initial bedömning av om verksamheten är så pass stor och elintensiv att det krävs förstärkningar på transmissionsnätet. Efter en initial bedömning har distributionsnätägaren och Svenska kraftnät en dialog om hur det önskade uttaget mest effektivt ska tillgodoses. Normalt behöver Svenska kraftnät alltid involveras vid etablering av verksamheter som förbrukar mer än 100 MW.</p> <p>Vi vill också informera om att förändringar av elnätstrukturen i regionen kan vara anmälningsskyldigt enligt elberedskapslagen.</p> <p>Svenska kraftnäts elberedskapsföreskrift (SvKFS 2013:2) anger såväl vilka anläggningar som vilka typer av förändringar som omfattas av anmälningsskyldigheten. Den planerade förändringen ska i ett så tidigt skede som möjligt anmälas till Svenska kraftnät för att Svenska kraftnät i egenskap av elberedskapsmyndighet ska kunna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa en robust elförsörjning i Sverige.</p>	<p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.</p>
Trafikverket	Bebyggelse	<p>Trafikverket ser positivt på att man i första hand använder sig av befintliga områden för utveckling av verksamheter och industrier.</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att</p>

		Trafikverket saknar en text som beskriver Trafikverkets syn på risker och avstånd mellan bebyggelse samt statliga anläggningar. Under avsnittet bebyggelse saknar Trafikverket ett kort beskrivande stycke om byggnadsfritt avstånd utanför detaljplaneområden.	beaktas. Då detta främst är en del av efterföljande planering och lovgivande.
Trafikverket	Riksintresse	Kommunen har på ett väl strukturerat sätt redogjort för de olika riksintressena som berörs av planen. Trafikverket tycker är det positivt att riksintressen skyddas från åtgärder som kan skada riksintressena. Trafikverket har tagit fram ett förslag på revidering av riksintresseanspråk för kommunikationer, som just nu är ute på remiss. Förslaget innebär bl a att väg 90 och 331 fortsättningsvis inte kommer utgöra riksintressen. Förändringar har också skett i upplägget som innebär att framtida riksintressen (som t.ex. förbifart Härnösand) inte redovisas på karta.	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.
Trafikverket	Näringslivs- verksamhet	Kommunen redogör att riskfyllda och miljöstörande verksamheter inte bör placeras i nära anslutning till bostäder etc. Trafikverket tycker att inriktningen borde kompletteras med att verksamheter inte heller bör placeras nära statlig infrastruktur och särskilt de som är utpekade som riksintressen.	
Trafikverket	Miljö och risker alt. Transporter av gods	Under avsnittet risker har man inte behandlat frågan om farligt gods efter vägarna. Trafikverket saknar en beskrivning om vilka skyddsavstånd som ska gälla. Om man inte kan hålla dessa avstånd krävs särskilda skyddsåtgärder utifrån särskild riskutredning. Trafikverket vill framhålla att även om man klarar angivna skyddsavstånd kan det i vissa fall ändå krävas riskanalyser. Det gäller särskilt farliga verksamheter som kan utgöra en risk om det uppstår ett utsläpp eller händer en olycka som kan få påverkan på själva farligt godslederna.	Synpunkten kommer delvis att beaktas, skyddsavstånden kontrolleras och är en del av detaljplanearbetet. Översiktsplanen lyfter att dessa behöver beaktas.
Trafikverket	Trafikinfrastuktur	I kartmaterialet har man lagt en gång- och cykelväg längs med väg 720 mot Smitingen, men det finns inge beskrivning om detta i planförslaget. Trafikverket anser att kommunen bör redogöra i planförslaget varför det är viktigt med en gång- och cykelväg där, liknande som är gjort för väg 719. Då både väg 719 och 720 är regionala vägar borde samverkan ske både med Trafikverket samt Region Västernorrland.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.

		Om gång- och cykelvägarna ska vara statliga behöver de därefter prioriteras in i den regionala transportplanen.	
Trafikverket	Utvecklingsinriktning Häggdånger	<p>På karta nummer 2 i dokumentet över plankartor, har annan markanvändning redovisats på två områden av riksintressekorridoren för Ådalsbanan. De områdena är vid kretsloppsparken inne i Härnösand samt i Antjärn.</p> <p>Vid Antjärn vill man planlägga marken som centrum och företagsområde. Trafikverket bedömer att det inte är lämpligt att redovisa delar av riksintressekorridoren för andra markanvändningsområden.</p> <p>I dagsläget vet man inte vart Ådalsbana kommer att placeras. När linjestudien är genomförd kommer vi veta mer om detta. Härnösands kommun pekar ut en knypunkt i planförslaget/kartorna om ett nytt stationsläge i Antjärn. Detta skulle uppmuntra till en bebyggelseutveckling, samt att området skulle kunna vara lämpligt som kommundelscentrum, där det kan utvecklas verksamheter, service etc.</p> <p>Trafikverket ställer sig något tveksam till att denna punkt skulle vara lämplig som ett stationsområde. Detta eftersom placeringen av en ny E4 samt sträckningen av nya Ådalsbanan inte är fastställda, samt att upptagningsområdet för resande är inte så stort. Trafikverket skulle dock i framtagandet av linjestudien kunna beakta detta önskemål genom att inte omöjliggöra ett framtida stationsläge.</p> <p>Kartmaterialet över riksintressekorridoren som kommunen har använt sig av ser ut att vara en avsmalnad version, det går inte idag att säkerställa att så blir utfallet. Trafikverket ser därför att man använder sig av den hela riksintressekorridoren.</p>	<p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet. Men Härnösands kommun behöver förbereda för kommande utveckling vid en avsmalnad järnvägs korridor och kommer därför att lyfta dessa i planbeskrivningarna.</p> <p>Korridorerna kommer från boverkets öp-modell.</p>
Trafikverket	Utvecklingsinriktning Stigsjö	<p>Under avsnittet om kommunens utvecklingsinriktning för Stigsjö ska bebyggelseutvecklingen stärka och följa det befintliga jordbrukslandskapet. I kommundelscentrumet ska det ges förutsättningar i första hand att utöka tätortsbebyggelsen samt verksamheter.</p> <p>Man vill att gång- och cykelstråken byggs ut långsiktigt och första etappen som kommunen pekar ut är att säkra cykelstråket mellan Härnösands Central och bostadsområdet Byåker.</p> <p>Trafikverket gjorde en ÅVS längs med väg 718 som avslutades 2017. Utifrån de föreslagna åtgärderna från ÅVS:en upprättade TRV ett beslut om fortsatt hantering efter ÅVS. I samråd med kommunen</p>	<p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.</p>

		<p>pekade då TRV ut att sträckan Solberg-Brunne skulle prioriteras i första skedet I nuvarande regional transportplan 2018-2029 är också sträckan Solberg-Brunne prioriterad för GC, men ingen projektering har påbörjats ännu. Den inriktningen hade också kommunen i sitt remissvar över transportplanen 2017-10-18.</p> <p>Trafikverket anser för sträckan mellan Härnösands central och Byåker finns det en alternativ väg (väg 721) för gående och cyklister som täcker nästan hela sträckan och där genomfartstrafik av motorfordon dessutom är förbjuden.</p>	
Trafikverket	Utvecklingsinriktning Högsjö	<p>Under detta avsnitt skriver kommunen bland annat om att utveckla området kring brofästet i Mörtsal med bland annat en rastplats. Vandringsleden kan i dagsläget inte gå över Höga Kusten bron, Markeringen på karta 8 bör sluta i Mörtsal. En eventuell rastplats i Mörtsal skulle hamna bredvid statlig infrastruktur vilket betyder att samverkan med Trafikverket behövs, detta borde framgå i texten på sida 32. På sida 32, står de under ställningstagande ”en rastplats för värde- och större godstransporter...” Vad menar man med värde?</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas, kommunen förespråkar att vandrings, gång och cykelled ska kunna gå över Höga Kusten bron.</p> <p>Värdetransport.</p>
Trafikverket	Trafik- och transporter	<p>Under avsnittet Trafik och transport på sida 31, beskriver man att sjöfarten är en viktig del i den framtida transportinfrastrukturen både för gods samt persontransporter.</p> <p>Utsprångskajen idag är i behov av en upprustning. Då kommunen har påbörjat ett arbete med upprustningen borde man lägga till att rusta upp kajen under exempelvis rubriken ”att göra”.</p>	<p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.</p>
Skogsstyrelsen		<p>Skogsstyrelsen har följande synpunkter:</p> <p>I översiktsplanen, planförslag, under rubriken ”Skogsbruk” under underrubriken ”Ställningstagande” på sidan 23.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skogsstyrelsen föreslår att kommunen bör nämna att skogsbruket även ska vara socialt och ekonomiskt hållbart. • Skogsstyrelsen föreslår att kommunen bör nämna att kommunen själv äger 925 hektar produktiv skogsmark och redovisa hur 	<p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.</p>

kommunen vill förvalta sitt skogsägande på ett hållbart sätt.

I översiktsplanen, planförslag, under rubriken ”Skogslandskapet” under underrubriken ”Ställningstagande” på sidan 27.

- **Skogsstyrelsen föreslår att kommunen ska ändra formuleringarna i texten vid ställningstagandena från ska till bör.**

I många fall så ägs skogsmarken av privata skogsägare och kommunen har inget stöd i skogsvårdslagen eller miljöbalken att kräva att privata markägare ska anpassa sitt skogsbruk i skogsområden i anslutning till skolor och förskolor för att de ska kunna utvecklas till att bli en del av utbildningsmiljön. Det finns inte heller stöd i skogsvårdslagen eller miljöbalken att kräva att avverkning i närbelägna skogsområden ska ske i samråd med användarna. Däremot kan kommunen ha ett önskemål om att det bör ske.

I översiktsplanen, planförslag, under rubriken ”Dricksvattenförsörjning” under underrubriken ”Ställningstagande” på sidan 34.

- Skogsstyrelsen föreslår att kommunen bör beakta att inom de planerade vattenskyddsområdena kan det finnas privata markägare som äger skog. **Om kommunen beslutar att inga exploateringar ska tillåtas som kan påverka dricksvattenförsörjningen negativt, så kan det medföra att pågående markanvändning (t.ex. skogsbruk) avsevärt försvåras. Detta kan medföra att markägare har rätt till ersättning från kommunen.**

I översiktsplanen, planförslag, under rubriken ”Gådeåns vattensystem” under underrubriken ”Ställningstagande” på sidan 51.

- Avverkningar som sker i samband med skogsbruk är reglerade enligt skogsvårdslagen och miljöbalken där Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet. I de lagstiftningarna finns det en intrångsbegränsning som gör att kommunens krav på att träd och vegetation längs stranden i stor utsträckning ska bevaras som en skyddszon kan innebära att pågående markanvändning avsevärt försvåras. **Därför föreslår**

		<p>Skogsstyrelsen att kommunen bör ändra formuleringen i ställningsantagandet så det istället står bör eller att det framgår att en skyddszon ska sparas i så stor utsträckning som det är möjligt.</p> <p>I översiktsplanen, planförslag, under rubriken ”Ljustorpsån - Mjällån” under underrubriken ”Ställningstagande” på sidan 51.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skogsstyrelsen har samma synpunkter som ovan men föreslår också att kommunen bör förtydliga vad ingrepp i nip- och ravinformationer samt åsbildningar innebär. 	
SGI		<p>De geologiska förhållandena varierar inom Härnösands kommun. Det förekommer både områden med kalt berg och tunna jordtäcken och morän, såväl som områden med mer finkorniga jordarter som lera och silt. Det finns en lång kuststräcka och flera vattendrag som exempelvis Mjällån. Förutsättningar för ras, skred och erosion finns inom många områden. Landhöjningen är relativt stor i området, större delen av kommunen ligger under den s.k. högsta kustlinjen.</p> <p>I en översiktsplan är det lämpligt att översiktligt redovisa geologiska och geotekniska förhållanden samt eventuella risker, som underlag för strategiska val av markanvändning.</p> <p>Det bör särskilt framgå i vilken utsträckning de geotekniska säkerhetsfrågorna är styrande för markanvändningen, det vill säga områden där markens stabilitet kan orsaka svårigheter vid planläggning och/eller särskilt behöver utredas i samband med detaljplaneläggning eller bygglovgivning.</p> <p>Översiktsplanen ska vara vägledande för kommande detaljplaneläggning och bygglovgivning avseende dessa frågeställningar. En strategi för hur de geotekniska frågorna ska klargöras bör finnas i översiktsplanens beskrivning. En sådan strategi bör innehålla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identifierade områden med osäkra förhållanden eller förutsättningar för försämrade säkerhet med hänsyn till skred och ras i jord och berg, erosion, översvämning - Identifiering av områden där det krävs detaljerade geotekniska utredningar inför detaljplanarbetet 	<p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet och karteringarna redovisas som planeringsunderlag samt beskrivningar uppdateras i planbeskrivningen.</p>

		<p>- Riktlinjer för eventuella restriktioner mot geotekniska förhållanden</p> <p>- Översiktlig bedömning av hur klimatförändringen kan påverka de geotekniska förutsättningarna samt risken för skador på den bebyggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion.</p> <p>MSB har gjort en förstudie och översiktlig kartering av stabiliteten i raviner och slänter i morän och grov sedimentjord i Härnösands kommun 2014. Resultaten från den översiktliga karteringen i Härnösands kommun visar att fortsatt utredningsbehov föreligger i 3 av de 10 undersökta områdena, dessutom förekommer områden som bör hållas under kontroll. Skogsstyrelsen har tagit fram kartunderlag för bedömning av områden där skogsbruk och exploatering kan orsaka erosion, ras och slamströmmar. Båda dessa underlag finns i kartvisningstjänst.</p> <p>I [1] nämns i avsnittet ”ras, skred och erosion” att ”det finns några utpekade platser som kan vara riskområden för ras, skred och erosion”. SGI rekommenderar att dessa områden visas i karta.</p> <p>Ras och skred nämns i en av Ortsbeskrivningarna, det nämns att ta hänsyn till risk för ras och skred i vissa områden. Vilka dessa områden är framgår dock inte, texten bör kompletteras med det. Vi undrar också om frågorna är relevanta att beskriva i fler av Ortsbeskrivningarna.</p> <p>I avsnittet ”Klimatanpassning av bebyggelse” gör kommunen ställningstagandet att ”stabilitetsutredningar ska göras vid planläggning och där behov finns vid nybyggnation”. SGI vill här lägga till att det i samband med detaljplanering alltid ska utföras bedömning av ras, skred och erosion i enlighet med PBL.</p> <p>Översiktsplaner som påbörjas efter 1 augusti 2018 ska enligt PBL redovisa kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av klimatrelaterade olyckor som till exempel översvämning, ras, skred och erosion samt hur sådana risker kan minska eller upphöra. SGI rekommenderar att ÖP kompletteras med en sådan redovisning.</p>	
MSB	Miljö och risker	<p>Kommunen bör i översiktsplanen redovisa en samlad bild över risker i sin kommun som ett allmänt intresse enligt 2 kap PBL. I detta ingår exempelvis naturolyckor, transportvägar för farligt gods och större anläggningar som kan orsaka tekniska olyckor, bl.a. så kallade 2:4 anläggningar enligt lag om skydd mot</p>	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.

		olyckor och Sevesoanläggningar. I översiktsplanen bör kommunen redovisa hur man avser att hantera dessa olika risker, det vill säga om riskerna kan accepteras eller om man avser vidta förebyggande eller andra riskreducerande åtgärder. Ett strategisk ställningstagande i översiktsplanen ger långsiktighet i kommunens riskhantering och riskvärdering och utgör ett bra stöd för att hantera riskfrågor i kommande detaljplaner, bygglov och övriga tillståndsärenden.	
MSB	Miljö och risker	För Härnösands kommun har MSB utfört både en översiktlig stabilitetskartering i finkorniga jordarter samt en motsvarande kartering i morän och grova jordar.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
MSB	Miljö och risker	För alla naturrelaterade händelser bör kommunen redovisa hur den förväntade klimatförändringen påverkar sannolikhet för eller konsekvenser av extrema naturhändelser. I detta fall kan det också vara av intresse att belysa hur kommunen kan drabbas av storm, stora skogsbränder, värmebölja och andra typer av naturhändelser som inte alltid kan ges en geografisk placering.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
MSB	Miljö och risker	I Härnösands kommun finns en sevesoanläggning på den högre kravnivån och två anläggningar på den lägre kravnivån.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
MSB	Miljö och risker	Varje kommun är skyldig att ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Ett handlingsprogram ska antas för varje ny mandatperiod. Kommunens kommunala handlingsprogram och övriga arbete enligt lag om skydd mot olyckor kan vara ett viktigt underlag i arbetet med översiktsplaneringen.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
MSB	Teknisk försörjning	För att vindkraftverk eller andra höga installationer inte ska bli ett hinder för radiokommunikationssystemet bör placeringen av exempelvis vindkraftverk på landsbygden och höga byggnader i tätorter ske i samråd med MSB:s verksamhet för Rakel och ledningssystem. Detta gäller konstruktioner högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Kommunen planerar inte att etablera några nya vindkraftområden, däremot ska befintliga områden teknikutvecklas vilket enligt planen kan innebära att nuvarande kraftverk ersätts med högre konstruktioner i framtiden. I samband med samråd om förslag till placering av områden för vindkraft eller inför andra	Synpunkten kommer delvis att beaktas och skrivningar förtydligas i planbeskrivningen.

		beslut rörande vindkraftverk och höga byggnadsverk bör samråd ske med MSB.	
MSB	Miljö och risker	<p>Totalförsvaret och samhällets robusthet är viktiga frågor att belysa i översiktsplaner. Samhällets beredskap bör framgå i översiktsplanen i den mån den fysiska planeringen berörs, exempelvis vad gäller reservvattentäcker och viktig infrastruktur i övrigt. Kommunens tillgång till befintliga skyddsrum är en sådan fråga som ska belysas i översiktsplanen, de är också ett allmänt intresse enligt 2 kap PBL.</p> <p>Skyddsrummen kan påverkas av ianspråktagande av mark i närheten. En karta över landets skyddsrum finns på: https://gisapp.msb.se/apps/kartportal/enkel-karta_skyddsrum/</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.

3.2. Kringliggande kommuner

Avsändare	Avsnitt	Synpunkt	Svar
Timrå kommun	Regionala samband	<p>Planförslaget lyfter upp mellankommunala frågor som berör Timrå kommun så väl som hela regionen. Noteringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ser vikten och vill lyfta fram regional samverkan. Härnösand vill att regionen ska utvecklas tillsammans. - Järnväg och tågtrafik är en prioriterad fråga för Härnösands kommun. - Ser Sundsvall-Timrå flygplats som en viktig faktor för regionen. 	
Timrå kommun	Trafikinfrastuktur	Härnösand ser utvecklingen av järnväg och tågtrafik som en prioriterad fråga. Utbyggnaden av järnvägssträckan Gävle-Härnösand är en viktig del för framtidens hållbara samhälle. Timrå ser också vikten i att samarbeta tillsammans mellan kommunerna för att effektivt föra arbetet framåt.	
Timrå kommun	Kartor	<p>– Inga rubriker fanns på någon utav kartorna i Plankartor bilagan, något som gör det svårt att veta vad kartan ska visa på.</p> <p>– Järnvägskorridoren pekades ut endast som järnväg i teckenförklaring.</p> <p>– De riksintressen som är kommunöverskridande visas gå över till Timrå, väldigt bra.</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Timrå kommun	Miljö och natur	<p>Det är missvisande att kalla ekosystemtjänster ett planeringsverktyg. Det är något naturligt som man inom stadsplanering snarare kan se som en nyckeltillgång. Annars hur kommunen kan dra nytta av ekosystemtjänsterna är väldigt bra och relevanta.</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.

Sundsvalls kommun	Mellan-kommunala intressen	<p>Mellankommunala intressen saknar en egen rubrik. För Sundsvalls del kan vi dock inte se att det är några frågor som direkt berör vår kommun som borde lyftas fram tydligare. Ostkustbanan är ett exempel på ett gemensamt intresse där vi tycker att behoven tydliggörs på ett bra sätt i översiktsplanen.</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Sundsvalls kommun	Regionala samband	<p>Den gemensamma utvecklingsinriktningen för översiktsplaneringen utgör ett planeringsunderlag för kommunernas fortsatta översiktsplanering. Det är mycket positivt att Härnösand nyttjat denna inriktning som en grund för fortsatt planering. För att ta nästa steg och göra utvecklingsinriktningen till en del av gällande översiktsplan skulle utvecklingsinriktningen för Sundsvallsregionen behöva ingå i beslutet om antagande av Härnösands översiktsplan. Tydliggör i så fall att beslutet avser de delar som ingår i Härnösands kommun.</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Kramfors kommun	Trafikinfrastuktur	<p>Kramfors kommun har tagit del av samrådsförslaget och ser positivt på att Härnösands kommun tar fram en ny översiktsplan.</p> <p>Det finns ställningstaganden kopplade till kollektivtrafik, järnväg och tågtrafik. Beskrivningen av den regionala kollektivtrafiken kopplas tydligt samman med investeringar i järnväg. Kramfors kommun delar synen på att satsningar på Ostkustbanan och Ådalsbanan är viktiga infrastrukturfrågor. Samtidigt kan inte tågtrafiken enskilt försörja transportbehoven i Ådalen och Höga kusten.</p> <p>Många av våra tätorter, småorter och byar har ofta betydande avstånd till tågstationer, vilket gör att detta färdssätt inte är ett reellt och valbart alternativ för många boende, besökare och verksamma. Det behövs även annan regional kollektivtrafik. I nuvarande trafikförsörjningsprogram är Härnösand-Kramfors-Örnsköldsvik ett utpekad prioriterat stråk.</p> <p>I detta stråk anges att Rv90 och E4 ingår (utöver järnvägen), och busslinjerna 90 och 50 ingår i stråkets kollektivtrafikutbud. Kramfors kommun vill betona vikten av att detta utbud upprätthålls och utvecklas för att säkerställa goda kommunikationer för en växande besöksnäring, en god arbetspendling och annat vardagsresande i området. Det hade därför varit önskvärt att betydelsen av denna regionala busstrafik framgår tydligare i planhandlingen, förslagsvis i form av ett ställningstagande.</p> <p>Samrådsförslaget är för övrigt välskrivet och genomarbetat och Kramfors kommun har inget övrigt att erinra.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas och inkluderas som en del av mellankommunala frågor.

3.3. Kommunorganisationen

Avsändare	Avsnitt	Synpunkt	Svar
HEMAB	Teknisk-försörjning	Bredband I delar av kommunen där traditionell fiberutbyggnad inte är möjlig ska andra – Text saknas och HEMAB föreslår att meningen avslutas: ... tekniker prioriteras.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
HEMAB	Teknisk-försörjning	Vattenskyddsområden Inom kommunens vattenskyddsområden ska inga exploateringar tillåtas som kan påverka dricksvattenförsörjningen negativt. Förtydligande: HEMAB tycker det är viktigt att vattenskyddsområden utformas specifikt för att det ska bli tydligt. Att göra allt för stora områden riskerar att försvåra utveckling, viktigt att områden där exploatering inte får ske är definierade på väl författade grunder.	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.
HEMAB	Teknisk-försörjning	Avloppsrening I områden utan kommunal avloppsanslutning bör gemensamma lösningar eftersträvas. HEMAB anser att det Inte är samhällsekonomiskt försvarbart att ha kommunalt VA där det redan finns fungerande enskilda lösningar. Inte heller lagenligt. Enligt Lagen om allmänna vattentjänster ska man se till miljö- och hälsomässiga behov. Det finns inte ett generellt krav på allmänna VA. Således bör ett förtydligande om att ställningstagandet syftar till enskilda gemensamma lösningar ske. Enskilda lite större enskilda gemensamma lösningar kan vara bättre både ekonomiskt och miljömässigt.	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.
HEMAB	Teknisk-försörjning	Dagvatten Kommunen ska arbeta för att minska påverkan på natur och miljö från dagvatten, genom exempelvis dagvattenrening	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.
HEMAB	Teknisk-försörjning	El- och värmeförsörjning Nya etableringar av elintensiva verksamheter, ska i första hand placeras i närheten av befintligt elnät. Förslag på nytt ställningstagande: Nya etableringar av elintensiva verksamheter, ska i första hand placeras i närheten av befintligt elnät,	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.

		alternativt där det är ekonomiskt försvarbart att förlägga en anslutning.	
HEMAB	Teknisk-försörjning	<p>Fjärrvärme</p> <p>Vid nybyggnationer i Härnösands centrala delar ska fjärrvärme som regel erbjudas.</p> <p>Förslag på nytt ställningstagande: Vid nybyggnationer inom kommunen där fjärrvärme finns och planeras finnas ska i första hand fjärrvärme användas.</p> <p><i>Detta för att främja den viktiga nytta som kraftvärme bidrar. Genom att använda mer kraftvärme kan producerade elektriciteten vara en viktig balansförsörjning av förnybar el i ett allt mer elektrifierat samhälle med intermittent produktion från bl.a. vindkraft. Därtill gynnar det kommunen att ställa krav på nyttjande av de tillgångar som finns i det kommunala bolaget.</i></p> <p>Alla nya och befintliga reservanläggningar ska på sikt enbart använda hållbara bränslen.</p> <p>Förslag på nytt ställningstagande: Alla nya och befintliga produktionsanläggningar ska på sikt enbart producera energi med hållbara energislag.</p> <p>Planera för en framtid med en ökad användning av biobränsle från fler branscher.</p> <p>Förslag till ny formulering: Stryks, inryms i andra ställningstaganden.</p>	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.
HEMAB	Teknisk-försörjning	<p>Vattenskyddsområden</p> <p>S.34: Härnösand har totalt sju kommunala vattenverk och varav två är beslutade vattenskyddsområden (Brunne, Bondsjön och Viksjö).</p> <p>Korrigerig: Ändra två till tre beslutade vattenskyddsområden.</p> <p>Materialtäkter</p> <p>S.59: I Härnösands kommun finns sju materialtäkter med miljötillstånd (2019). Sex av dem är av berg/morän, en är av naturgrus. Målsättningen ur miljömålsynpunkt är att öka uttaget av berg och minska exploateringen av naturgrus. En annan målsättning är att se tillståndsgivning av materialtäkter ur ett regionalt perspektiv.</p> <p>Rättning: HEMAB föreslår att det säkerställs att beviljat tillstånd finns för den i stycket beskrivna</p>	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.

		materialtäkten med naturgrus. Vilket eventuellt även påverkar skrivelsen i ställningstagandet.	
Samhälls-nämnden	Kommun-delarna	Varje kommundels betydelse i dokumentet bör höjas på så vis att det i text ska framgå varje kommundels behov och förutsättningar vad gäller infrastruktur, mark- och vattenanvändning.	Synpunkten kommer delvis att beaktas och inkluderas i planbeskrivningen.
Samhälls-nämnden	Miljö och natur	Vikten av att skydda vatten och dricksvattentäkter bör lyftas högre i hela dokumentet. Särskilt skyddsvärd natur omnämns inte. Det bör finnas ett särskilt stycke som belyser vikten av att inventera och skydda vissa naturtyper. Samhällsnämnden har gett förvaltningen i uppdrag att ta fram en tioårsplan för naturvård i Härnösands kommun.	Synpunkten kommer delvis att beaktas och inkluderas i planbeskrivningen.
Samhälls-nämnden	Teknisk försörjning	Bredbandsutbyggnaden i alla kommundelar är oerhört viktig. Av den anledningen kan det finnas skäl att ytterligare förstärka skrivningar och ställningstaganden om bredband. Utpekade område/områden som är lämpligt för framtida solvärmeanläggning saknas.	Synpunkten kommer delvis att beaktas och inkluderas i planbeskrivningen.
Samhälls-nämnden	Trafikinfrastruktur	Förtydliganden kring transportinfrastruktur. Det som framgår i text bör också synas i kartmaterialet och vice versa. Gällande tågtrafik och den framtida ostkustbanan saknar nämnden utpekade områden för planerade tågstopp norr om Härnösands central. Enligt tidigare utredningar har sådant planerats i Mörtsal. Kommunen bör i översiktsplanen precisera önskemål eller inriktningar rörande infrastruktur som kommunen inte har full rådighet över. Det gäller E4-korridorens sträckning väster om Älandsbro centrum, korridor för eventuell Hemsöbro och möjligheten att passera över Högakustenbron för gående och cyklister. I planen bör framgå lämplig placering av pendlarparkering så som Hemsön, Brunne och Gussjö.	Synpunkten kommer delvis att beaktas och inkluderas i planbeskrivningen.
Samhälls-nämnden	Kommun-delarna	Kommundelarna beskrivs i tämligen kortfattade ordalag, nämnden anser att alla delar kan ges större fokus och utrymme i översiktsplanen. I flera kommundelar finns en äldre befolkning som gärna vill bo kvar men som inte orkar ta hand om större hus själva. Samtidigt finns en yngre generation som vill flytta till landsbygd men det saknas tillgängliga hus eller gårdar. Kommunen kunde mer aktivt peka ut områden som är lämpliga för hyreslägenheter i Brunne, Viksjö, Älandsbro så att de som vill bo kvar kan flytta till mindre och mer praktiskt boende senare i livet. Avsnitten om kommundelarna bör	Synpunkterna gällande kommundelarna kommer delvis att beaktas och blir en del av utökade skrivningar gällande alla kommundelar.

innehålla all information om dessa även om den redan beskrivits under andra delar i ÖP.

Stigsjö

- **Kring hela Gussjön finns mycket bebyggelse även året runt vilket bör beaktas.**
- **Markera på kartan läge för GC-väg från Härnösand till Brunne och vidare till Boda.**

Viksjö

- **Markera tydligare att Viksjö är centrum och servicepunkt för vägen mellan Sundsvall och Sollefteå.**
- **Eksjödammen är inte utmärkt, den bör belysas utifrån att den är problematisk.**
- **Vindkraftens tar inte upp alls i texten om Viksjö. Markera ett centrum för denna.**
- **Mark för möjlig etablering av industri/verksamhet bör identifieras. Kan vara i anslutning till centrum för vindkraften**
- **Markera GC-väg mellan Västanå och badplatsen**

Säbrå

- **Älandsfjärden är ett potentiellt utvecklingsområde för bostäder och rekreation i anslutning till vatten, dock med avstånd till nuvarande industriområde.**
- **Kullamark, vägen mot soptippen är potentiellt utvecklingsområde för småindustri och företag.**
- **Stråk för cykeltrafik mot Högsjö och mot Härnösand som ska utvecklas fram till 2040 finns inritat i karta men saknas i text.**
- **Ökad efterfrågan på att bo på landsbygden bör beaktas i samtliga kommundelar.**
- **Se över LIS-områden.**

Högsjö Ramvik

- **Utansjö industriområde med stor hamn i området möjliggör för större och tyngre etableringar vilket tydligare bör framgå i ställningstagandet.**
- **Hälledal: Här saknas information. Fina vandringsleder, fiskevatten, skidspår.**
- **Rö: Vålångersfjärden, saknas information. Finns ett stort kulturarv.**
- **Högakustenbron och/eller Mörtsal bör utpekas som nod för kollektivtrafik, både buss och lokaltåg.**

		<ul style="list-style-type: none"> • Utveckla Åbordsön. <p>Hemsön</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rita in bro och reservera mark för bro mellan Hemsön och Fastlandet. Det behöver inte vara ett ställningstagande men en förberedelse för ett eventuellt ställningstagande. • Hemsö fästning har blivit intressant för filminspelning. Går det att utveckla området runt. Ny väg? <p>Härnön</p> <ul style="list-style-type: none"> • Markera läge för ny bilväg och ny GC-väg till Smitingen på kartan. <p>Häggdånger</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saknar utpekat område för tågstopp söder om Härnösand. • Värptjärn nämns inte. • Häggdånger har intressanta fornminnen. Från stenåldern finns boplatser vid kusten. Vid Skarpudden finns gravrösen och andra stensättningar i höjd med både bronsålderns och järnålderns kustlinje. <p>Att göra: Detaljplanera för butik i Häggdånger.</p> <p>Detaljplanera bebyggelse i havsvikarna för att skapa fler tomter i attraktivt läge.</p>	
Kommunala Pensionärsrådet	Bostadsförsörjning	<p>VI anser att äldres perspektiv saknas i förslag till ÖP.</p> <p>Beträffande särskilda boenden för äldre saknar vi planering för detta. Se KS /2018-000413 Utredning om behov av särskilda boenden i kommunen. Plan för socialtjänst framför allt avseende de äldres situation, finns ej. Långsiktighet för korttidsboendet.</p>	Synpunkten kommer inte beaktas mer än som en del av bostadsförsörjningen och kommundelarna.
Kommunala Pensionärsrådet	Trafikinfrastuktur	<p>Kollektivtrafik i Hela kommunen, ett villkor för äldres hemmaboende, saknas i dag på väsentliga platser. Avseende handel, saknas plan för dagligvaruhandel i Hälledal som då blir en naturlig mötesplats. Handikapp anpassning av vägar, gator och torg för rullstolar – rullatorer krävs.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas.
Kommunala Pensionärsrådet	Teknisk försörjning	<p>Vad avser vindkraften, bör hänsyn tas till buller och andra olägenheter. Vad innebär "teknikutveckling" av befintliga vindkraftparker, är det större generatorer, fler verk eller högre torn?</p>	Det innebär all utveckling som gör vindkraftverken mer effektiva.

Kommunala Pensionärsrådet	Trafikinfrastuktur	Planerad G/C led till Mörtsal bör kompletteras med anslutning till Snibbens camping. Turistbyrå/turistinformation värd namnet måste anordnas.	Synpunkten kommer beaktas och campingmöjligheterna lyftas fram. Turistinformation är inte en fråga som kan hanteras inom översiktsplanen.
HKDEST	Utvecklingsinriktning	2 Utvecklingsinriktning I detta avsnitt pekas ett antal platser med besöksmål ut som är viktiga för Härnösands kommun. Vårt förslag är att komplettera dessa med Dala och Murberget.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
HKDEST	Företagsamhet	3 Kommunövergripande Under avsnitt 6 <i>Handel, verksamheter och industri</i> i ställningstaganden står att "Handel på ett naturligt sätt ska integreras med besöksnäringen". Frågan är vad det betyder. Ett förslag för att tydliggöra vad som behöver göras är att följa upp ställningstagandet med en aktivitet under "Att Göra". I avsnitt 7 <i>Besöksnäring och turism</i> under "Att Göra" föreslår vi en ändring gällande att "Ta fram besöksnäringstrategi för Härnösands kommun". Vi föreslår att Härnösands kommun kallar sin lokala strategi för handlingsplan som tar utgångspunkt i Höga Kustens Strategi mot 2030. Under avsnitt 8 <i>Areella näringar</i> skulle vi vilja komplettera med ett ställningstagande om att möjliggöra för en gemensam utveckling av de areella näringarna och besöksnäringen. Det finns ett stort intresse från besökare för den lokala kulturen, maten och drycken. Där har de areella näringarna är en viktig del och det finns stor potential för Höga Kusten att skapa fler produkter och reseanledningar inom detta område.	Synpunkten kommer delvis att beaktas och skrivningen förtydligas. Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.
HKDEST	Trafikinfrastuktur	Under avsnitt 12 <i>Trafik och infrastruktur</i> i ställningstaganden p 5 betonas vikten av att trafikplaneringen ska skapa förutsättningar för ett hållbart resande till lokalt viktiga målpunkter, exempelvis nya bostadsområden och personalintensiva arbetsplatser. Här skulle vi vilja komplettera med viktiga besöksmål. Härnösand Central ska utvecklas som transportnod för Härnösand och kommer därmed att vara besökarnas första möte med Härnösand och kanske även men Höga Kusten. Det är viktigt att besöksnäringsspektivet finns med i övrig planering av området runt Härnösands Central.	Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.
HKDEST	Friluftsliv	4 Kommundelar Det gagnar besöksnäringen att Härnösands pekar ut utvecklingen av gamla banvallen mellan centrala Härnösand och Mörtsal som en framtida del av Höga Kusten-leden. Det kommer att främja	

		utvecklingen av besöksnäringen då vandring i allmänhet och Höga Kusten-leden i synnerhet är en av våra starkaste reseanledningar. Men vi vill också betona vikten av andra tätortsnära vandringsleder. Det finns idag ett stort intresse från besökare för att vandra halv- eller heldagsturer utan övernattnig i tält. Gärna som rundslingsor med start och mål på samma ställe. Ur ett hållbarhetsperspektiv är det önskvärt att det går att nå dessa via allmänna kommunikationer.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet men kommer inte att kunna läggas in i Mark- och vattenanvändningskartorn a. Däremot kommer lederna att lyftas fram i respektive kommundels beskrivning.
HKDEST	Teknisk försörjning	<i>Övriga synpunkter</i> Vi saknar ett resonemang i Översiktsplanen om ladd-infrastruktur. Hur planerar Härnösands kommun för att utveckla ladd-infrastrukturer för el-fordon? Det kommer kanske att vara den viktigaste komponenten för hållbara resor till och inom destinationen i framtiden. Här skulle vi gärna se att Härnösands kommun tog fram en strategi för utbyggnaden av ladd-infrastrukturen.	Synpunkten kommer delvis att beaktas, förtydligande kommer att göras under teknisk anläggning.

3.4. Föreningar/Företag

Avsändare	Avsnitt	Synpunkt	Svar
Länsmuseet Västernorrland	Övrigt	<ul style="list-style-type: none"> Gamla inventeringar bör uppdateras och kompletteras med flera perspektiv där industrisamhällets kulturarv, minoritetgruppers kulturmiljöer och vardasarkitekturen beaktas. Här bör också en diskussion kring urval redovisas, liksom syfte och mål med inventeringarna. Ett program med vision, Syfte, mål och handlingplan för hur kommunen ska abreta med sina kulturmiljöer bör tas fram. Översiktsplanen är idag digital och presenteras med kartor och kortare texter. Nedan sammanfattar Västernorrlands museum kommentarer till befintlig test och presentation på webben. Västernorrlands museum kan bidra med texter och råd i de avsnitt där det saknas i ÖP. Museet kan också vara behjälplig vid framtagning av kulturmiljöprogram. 	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Länsmuseet Västernorrland	Kartor	Saknas: Mark och vattenanvändning – rubriken <i>Kulturmiljö</i> saknas. RI - Lätta att hitta, bra info. Kanske lägga till att det krävs extra varsamhet för förändringsarbeten inom bygglov och exploatering, anlita antikvarisk expert.	Synpunkten kommer beaktas.

		<p>Länk funkar ej, länka till Länsstyrelsens hemsida i stället. https://www.lansstyrelsen.se/vasternorrland/samhalle/planering-och-byggande/planeringsunderlag.html</p> <p>Ex: https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2e0f9f621636c84402722d1f/1528100477255/Gustavsvik%20v%C3%A4rdebeskrivning%5BY%2023%5D.pdf</p>	
Länsmuseet Västernorrland	Utvecklingsinriktning	<p>Större besöksmål</p> <p>Många små och unika besöksanledningar (<i>Här kanske meningen kan utvecklas för att sammanfatta vilka besöksanledningar som avses? Ofta är det natur och kulturmiljöer som avses men de lyfts sällan fram, till exempel</i>) till olika natur och kulturmiljöer såsom., har skapat en helhet som gör destination Härnösand till ett självklart stopp för besökare till Västernorrland och Höga Kusten.</p> <p>Kulturmiljöerna som viktiga för kommunens självkänsla och identitet bör nämnas på något sätt. Antingen här eller i text under flik Kommunövergripande. Se längre ner i dok.</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Länsmuseet Västernorrland	Kulturmiljö	<p>Kommunövergripande</p> <p><i>Kommentar:</i></p> <p>I detta avsnitt bör kulturmiljö nämnas på en mer strategisk nivå och delas upp på samma sätt som naturavsnittet. Flytta delar av text från avsnittet <i>Riksintressen, miljö och hänsyn</i> så att natur och kulturmiljövärden redovisas lika.</p> <p>Här bör inledande texter kring kulturmiljö finnas, vision med kulturmiljöarbetet och varför det är viktigt (se exempel nedan). Vad menas med Kulturmiljö och kulturarv? Vilken betydelse har den för den kommunala identiteten och för människors välbefinnande. På samma sätt som <i>Natur</i> är presenterat här bör kulturmiljö vara.</p> <p>Begrepp se mer RAÄ hemsida. www.raa.se</p> <p>Kulturmiljö</p> <p>Kulturmiljö kan vara såväl enskilda byggnader som helhetsmiljöer. Det är inte bara påkostad arkitektur såsom slott och herrgårdar som äger kulturvärden. Även enkel och vardaglig bebyggelse ett uthus, industrimiljö, en liten gränd eller ett lägenhetshus kan vara intresse för kulturmiljö. Det handlar om vad</p>	Synpunkterna gällande struktur och specifika formuleringar kommer inarbetas i det nya förslaget av översiktsplanen.

	<p>man kan utläsa ur en miljö, till exempel i form av levnadsvillkor och resurser i förfluten tid, byggnadstekniker, materialval, stil och form.</p> <p>Kulturmiljö som resurs</p> <p>Forskning visar att våra historiska miljöer är viktiga för människor på en rad olika områden. De representerar en platsidentitet, skapar tillhörighet och sammanhang där människor får möjlighet att läsa platsen historia och förståelse för den tid vi lever i idag. Många kulturmiljöer är grunden för turistnäringen och skapar attraktiva boendemiljöer.</p> <p>Hänsyn</p> <p>Hänsyn ska tas till kulturmiljö i alla avseenden och särskilt där det anses vara ett allmänt intresse. Vid renovering, planering och utveckling av markanvändning. Flera lagstiftningar skyddar och reglerar ingrepp i kulturmiljön. Läs mer om Härnösands kulturmiljöer och lagstiftning under avsnittet Riksintressen, miljö och hänsyn/<i>Kulturmiljövård och kulturarv</i> (1.6)</p> <p>Härnösands kulturmiljöer</p> <p>Jordbrukslandskapet, fiskelägen, staden, bruken och institutionerna. Här bör den allmänna texten om Härnösands kulturmiljöer ligga.</p> <p><i>Ställningstagande (övergripande, kanske ska några punkter flyttas hit från avsnittet 1:6 kulturmiljö?)</i></p> <p>Kommundelar</p> <p>Kommentar allmänt:</p> <p>Kommundelarna - lokal identitet och kulturmiljövården</p> <p>Alla kommundelar bör komplettera med en rubrik "Kulturmiljö" på samma sätt som de redovisas under <i>Härnösands tätort</i>. Dessa är viktiga för kommundelarnas identitet och självkänsla.</p> <p>Här bör nämnas de miljöer som är utpekade i kartan över lokala kulturmiljöer under avsnittet <i>Riksintressen, miljö och hänsyn</i>. Till exempel fiskelägen för öarna, Bruken för Viksjö, jordbrukslandskapet i Häggdånger etcetera</p> <p>Var kommundel bör därför uppdateras med en lista över de miljöer, hus och anläggningar som är viktiga att vårda och utveckla. Arbetet bör göras i samråd med invånare och Västernorrlands museum.</p>	
--	--	--

	<p>Härnösand</p> <p>Bra info, men tydliggör vilka delar som kartan beskriver, så utmärkta områden och text hör ihop.</p> <p>Bör inte Murbergets friluftsmuseum nämnas som viktig kulturmiljö och rekreationsområde?</p> <p>Ställningstagande – Kanske formulera så en mångfald av miljöer inkluderas, nu nämna industriarv vardagsarkitektur, modernism och 1700-tal. Hur ser man på 1800-talets bebyggelse?</p> <p>Att göra lägg till efter kulturmiljöinventeringar ”med tydliga råd och riktlinjer”</p> <p>Kronhomen</p> <p>Att göra: uppdatera kulturmiljöinventering för området</p> <p>Ta hänsyn till:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Området omfattas av Riksintresse kulturmiljö, centrala Härnösand. Området ska utvecklas på ett sådant sätt att kommande planering tar hänsyn till områdets kulturvärden, gatustrukturen och viss bebyggelsekaraktär.</i> <p>Vangsta</p> <p>Att göra:</p> <p>Kommentar: identifiera kulturvärden i landskapet, ta fram råd och riktlinjer för bebyggelseutveckling. (gäller alla områden med värdefullt jordbruks- och kulturlandskap) <i>Samråd ÖP – Härnösand 8</i></p> <p>Säbrå</p> <p>Att göra: uppdatera äldre kulturmiljöinventeringar.</p> <p><i>Ange viktiga kulturmiljöer som nämns i kartan för miljö och hänsyn hit.</i></p> <p>Öarna</p> <p>Kulturmiljöerna utgör viktiga kärnvärden för öarna. Särskilt de äldre fiskelägena.</p> <p>Att göra: Identifiera viktiga kulturvärden vid de äldre fiskelägena, ta fram riktlinjer och råd för bevarande av kulturvärden och utveckling av kustnära bebyggelse med hänsyn till områdets kulturmiljöer.</p> <p><i>Ange viktiga kulturmiljöer som nämns i kartan för miljö och hänsyn hit.</i></p> <p>Häggdånger</p>	
--	--	--

		<p>Att göra: Inventera/uppdatera äldre inventering för att identifiera viktiga Kulturmiljöer.</p> <p><i>Ange viktiga kulturmiljöer som nämns i kartan för miljö och hänsyn hit.</i></p> <p>Viksjö:</p> <p>Ta hänsyn till:</p> <p><i>Ange viktiga kulturmiljöer som nämns i kartan för miljö och hänsyn hit.</i></p>	
Länsmuseet Västernorrland	Jordbrukslandskapet	<p>Ställningstagande - Komplettera en punkt</p> <ul style="list-style-type: none"> Jordbrukslandskapets kulturvärden finns i form av äldre byggnads- och brukstraditioner. De bör bevaras och utvecklas har ett kulturvärde vilket kan förstärkas genom strategisk placering av ny bebyggelse och verksamheter som följer och utvecklar det traditionella bebyggelsemönstret på dessa platser. 	Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.
Länsmuseet Västernorrland	Riksintressen	<p>Det är lite förvirrande om detta endast gäller riksintressen eller även generella värdena och hänsyn som gäller enligt PBL. Båda texterna är med.se tidigare kommentarer.</p> <p>Bra att de lokala värden är utpekade på kartan, men det är inte så tydligt. Det bör stå i text att man kan klicka på fälten för att se vilka områden som anses särskilt värdefulla.</p> <p>Kulturmiljövård och kulturarv (1.6)</p> <p><i>Texten bör hänvisas till riksintressena först, då hela texten inleds med hänvisning till dem.</i></p> <p>Lagstiftning: Kulturmiljöer och kulturvärden skyddas genom olika lagstiftningar. Riksintressen för kulturmiljö skyddas mot ”påtaglig skada” enligt Miljöbalken. Denna lag skyddar också bland annat landskapsbilden där natur- och kulturvärden är av allmänt intresse. Fornlämningar, kyrkor och byggnadsminnen skyddas enligt Kulturmiljölagen.</p> <p>Plan- och bygglagen skyddar all bebyggelse genom krav på varsamhet vid ombyggnad och restaurering.</p> <p>Här finner du de olika lagstiftningarna:(Länka till) PBL KMV, MB</p> <p><i>Lägg till denna rubrik före Fornlämningar</i></p> <p>Riksintressen för kulturmiljö</p>	Synpunkterna gällande struktur och specifika formuleringar kommer inarbetas i det nya förslaget av översiktsplanen.

I Härnösands kommun finns tre områden av riksintresse för kulturmiljövården. Här finns en militär miljö (Gustavsvik), en stadsmiljö (Härnösand) och en fornlämningsmiljö (Vägnön). Läs mer på Länsstyrelsens hemsida:

<https://www.lansstyrelsen.se/vasternorrland/samhalle/planering-och-byggande/planeringsunderlag.html#0>

Byggnadsminnen – länka till länsstyrelsens hemsida:
<https://www.lansstyrelsen.se/vasternorrland/samhalle/kulturmiljo/byggnadsminnen.html>

Kulturmiljövård – lokalt värdefulla områden

Koppla de utpekade områdena i respektive kommundel enligt förslag ovan, viktigt att kulturmiljön nämns redan där då det anses vara ett allmänt intresse. Blir tydligare då när hänsyn ska tas.

Kanske endast de kulturmiljöer som har reellt skydd ska redovisas här och resten under kommunövergripande? Lika oms Naturvärden redovisas. Bara en tanke. Kulturmiljötext bör absolut finnas under rubriken Kommunövergripande oavsett, se förslag på text ovan.

Bra ställningstaganden!

Läs mer: Många av dessa underlag finner ni på Härnösands kommuns hemsida, sök på kulturmiljö. Kan man länka till de olika underlagen som PDF?

Kulturmiljövård – riksintressanta värden

flytta upp detta avsnitt till före "Lokalt värdefulla områden" Samråd ÖP – Härnösand 10

Gatustruktur (Rutnät) Härnösands stad har en typisk planstruktur för det sena 1800-talet som har präglats av riksintresset för vår kulturmiljö. Meningen är lite otydlig. Förslag: "Härnösands centrum präglas av olika stadsplanemönster, dels Östanbäckens medeltida stadsplanen från 1500-talet som följer strandlinjen, dels den rutnätsplanen som anlades under 1700-talet med torget i centrum men också det uttryck som stadsbyggnadsideal hade under slutet av 1800-talet utmed Nybrogatan och Skeppsbron". Exempel på det är till exempel den reglerad och rutnätsindelad kvartersstad i Norrstaden/Stenstaden. Osv

"Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

omfattar rubriken även den byggelse som är utpekade i kulturmiljöprogram och skyddad i Dp? I så fall bör (Byggnadsminnen) tas bort.

		<p>Vi kan ses och tala mer om detta med nationella och lokala värden. PBL styr de lokala värdena och är mer ett generellt skydd med varsamhetskravet etcetera. Kanske bör dessa miljöer och text redovisas under rubriken för kommunövergripande och de lagskyddade enligt här? Spelar väl ingen roll, men det bör följa samma princip som skyddad natur för att vara tydligt för läsaren att det finns miljöer där generell hänsyn gäller och andra oms har lagskydd med vårdplaner.</p> <p>Miljö och skada ”Det innebär generellt att nyetableringar, exempelvis av verksamheter eller bostäder, ska ske så att befintlig bebyggelse eller verksamhet inte lider skada, och att befintlig bebyggelse återanvänds så långt som möjligt”</p> <p>Avslutning</p> <p>Kulturmiljö finns överallt där människan varit aktiv. I stort sett inga markytor är idag opåverkade av människan. Det är därför viktigt att det blir tydligt vilka hänsyn vi ska ta till våra historiska miljöer och fornlämningar. Spåren av oss själva. Vilket värde de har och vilken roll de fyller i vårt samhälle. Därför bör kulturmiljövärdena vara tydliga i alla övergripande nivåer. Många gånger marginaliseras frågan att gälla ett särintresse och särskilt utpekade miljöer, då det i själva verket bör hanteras som allmänt intresse, som en del av de självklara behov vi som människor har. Att bli sedda och bekräftade, Kulturmiljöerna kan hjälpa oss att förstå oss själva, det samhälle vi bor i och varandra.</p>	
HÄR-Föreningen	Trafikinfrasstruktur	<p>Vi anser att förslaget att nedprioritera biltrafik och bilparkering i centrala Härnösand gör det omöjligt att bedriva småskalig handel. Vi är övertygad om att bilen kommer att vara det vanligaste fordonet när våra kunder tar sig till och från centrala Härnösand. Speciellt viktigt för oss är att parkeringarna på ”bolagskajen” finns kvar.</p> <p>Eftersom drivmedlet i framtiden kommer att vara icke fossila bränslen vill vi att kommunen planerar för fler möjligheter, och ny teknik för att ladda sin elbil. Tex parkeringsrutor som laddar utan att vara trådbunden. I vår strävan att vara en framtidens kommunen bör det planeras för en vätgasstation där framtidens transportfordon kan tanka vätgas.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas och nya drivmedel lyftas fram tydligare i planbeskrivningen.

		<p>Dessutom måste våra gator vara framkomliga för våra varutransporter samt blåljustrafik och kollektivtrafiken. Dagens småskaliga handelsföretag orkar inte med extra kostnader som ytterligare en omlastning av gods på Saltvikshöjden innan transport till o från handelsföretag i centrum.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parkeringar för bilar i centrum! • Planera för framtidens drivmedel! • Planera och bygg så att våra varor kommer till och ifrån butiker! • Vår vinter påverkar inte bara behov av snöröjning. Den påverkar även vårt sätt att ta oss till och ifrån våra butiker. Tunga kassar är inte bekvämt att cykla eller gå med då det snöar. • Bygg nya cykelleder så att motorfordon och cyklar kan användas. <p>I förslaget finns att parkering ska ersättas med annan verksamhet. Vad är det för verksamhet? Ytterligare cafeer och restauranger? Eller är det tänkt att vi ska bygga bostäder eller butikslokaler på kajkanten?</p>	
Kalling butik	Trafikinfrasstruktur	<p>Trafikplanering</p> <p>I översiktsplanen står det:</p> <p><i>”I centrala Härnösands stadskärna ska handel koncentreras kring torget för att uppnå kommersiell täthet, rörelse till fots- och cykel uppmuntras före andra trafikslag för ett levande centrum”</i></p> <p><u>Ett hinder för handeln.</u></p> <p>Ett levande centrum uppnås INTE om man plockar bort biltrafiken till förmån för cykel och gångtrafikanter. Alla som besöker city har inte möjlighet att gå eller cykla. Vi har ju ett stort upptagningsområde och vill man att kunderna skall stanna till i Härnösand hellre än att åka till Birsta måste man underlätta på alla sätt det går.</p> <p>Cykel/gångtrafik måste kunna samsas med biltrafiken om citys småbutiker skall kunna överleva. Att sätta upp hinder för biltrafiken i city kommer få till följd att handeln flyttas till Ankaret eller Birsta och därmed försvinner kundunderlaget för butikerna i city.</p> <p><u>Trafik över torget.</u></p> <p>I ett flertal småstäder i södra Sverige som jag besökt</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas, då olika miljöer kräver olika lösningar. Parkeringarna är en viktig tillgänglighetsfråga i centrala Härnösand och kommer inte att plockas bort.</p> <p>Synpunkten kommer inte att beaktas i</p>

		<p>under åren har man en helt annan inställning till biltrafik i centrum. Man skiljer inte på bilar och gående utan man ser till att dessa trafikslag kan umgås på ett naturligt och säkert sätt. Bilar kan passera på torg eller andra öppna ytor genom att hastigheten sänks till max 7 km/h. Se exempel i t.ex. Hjo https://hjo.se/trafik--utemiljo/gator-och-torg/stora-torget—ett-gangfartsomrade/ Detta vore perfekt för flödet i centrum och skulle underlätta för in och utfart i korsningen vid Nybrogatan- Skeppsbron.</p> <p><u>Bilparkering.</u> Det måste få finnas gott om parkeringsplatser i centrum och det skall gå snabbt och enkelt att ta sig dit. Att snabbt hitta sin parkeringsplats är ur miljösynpunkt det allra bästa. Här har inget förändrats genom åren.</p> <p>Idag ser man att alla biltillverkare satsar på miljövänliga elbilar och att då tro att vi i Härnösand inte behöver ha parkeringar i city är inte ett smart framtidsstänk. Kombinera detta med ultrasnabba laddstationer för elbilar (350 kW) så får man ett automatiskt stopp i Härnösand för de som t.ex. vill besöka vårt världsarv eller är på en längre resa. Som jämförelse; laddstationen vid Coop har bara 50 kW laddning.</p> <p><u>Yttramde på Trafikprogram 2050</u></p> <p>År 2014 gav jag mina och Köpmannaföreningens synpunkter angående trafikprogrammet 2050. Dessa synpunkter är fortfarande lika aktuella trots att det är 7 (sju) år sedan. Inget har hänt på dessa år!</p>	<p>översiktsplanen då det är för detaljerad, men att utforma gaturummet för att styra hastigheten på trafiken och användandet av gångfartsområden kommer beaktas och inkluderas i planbeskrivningen.</p> <p>Dessa yttranden tillhör ett annat program men kommer att ses över som en del vid revideringen av översiktsplanen.</p>
Kalling butik	Bebyggelse	<p>Boende i centrum.</p> <p><i>”I centrala Härnösands stadskärna ska handel koncentreras kring torget för att uppnå kommersiell täthet, rörelse till fots- och cykel uppmuntras före andra trafikslag för ett levande centrum. Offentliga platser ska värdas högt och liv mellan husen ska eftersträvas”</i></p> <p>Det finns ett antal tomma butiks- och kontorslokaler i city. Ett fåtal har gjorts om till boende medan lokaler i gatuplan varit mycket svårare att göra om för annat ändamål än handel.</p> <p>Här borde man i översiktsplanen sätta upp tydligare mål för hur city skall utvecklas. Inget</p>	<p>Synpunkten kommer inte att kunna beaktas i översiktsplanen då det blir för detaljerat. Men kommer att fördelas till de</p>

		<p>sägs om boendet i city, bara att liv mellan husen skall eftersträvas.</p> <p>En konkret plan för boende i city måste tas fram och aktörer som vill satsa bör också få tydliga fördelar. Ett levande city har man talat om i många år men notera att kommunen inte har upprustat upp city sedan år 2002 (19 år sedan), då det lades ny beläggning och sattes upp belysning samt pollare.</p> <p>Ännu värre är att flera fasader i city inte har rustats upp sedan de byggdes på 60-talet. Här bör kommunen ålägga fastighetsägarna att åtgärda för en trivsammare boendemiljö.</p>	<p>med ansvar för utveckling av centrum.</p>
Härnösands hamn	Trafikinfrasstruktur	<p>Härnösands hamn har nedan synpunkter som vi vill tillföra i ÖP 2040 som vi ser viktiga i hamnens långsiktiga utveckling mot hållbar logistik.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hamnens hela fastighet (Fastlandet 2:22) både med land och vattenområde bör tydligt framgå i kartmaterial i ÖP 2040, då hamnen har behov av expansion genom att bygga både nya kajer, logistik-lokaler och omlastningsytor inom egen fastighet. 2. Hamnen är den ända intermodala omlastningspunkten mellan Timrå och Örnsköldsvik där man har möjlighet att lyfta combi-gods från väg till järnväg genom hamnens industrispår och operativa utrustning. 3. Hamnen har långsiktigt behov av backupplag som kan fungera som logistikcenter och omlastningspunkter för sjö- och järn- bilgods (Fastlandet 2:97 och Bondsjö 2:9). Vi vill att hamnen expansionsmöjligheter belyses genom denna koppling. 	<p>Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.</p>
Vårda Härnösand	Övrigt	<p>Vi har i vår förening läst förslaget till översiktsplan. Vi i styrelsen var överens om att det är svårt att som lekman bilda sig en uppfattning om vilka synpunkter som efterfrågas. Samtidigt vill man som boende i Härnösand gärna använda sin möjlighet till inflytande.</p> <p>Om förslaget presenterats uppdelat i intresseområden skulle det locka fler att gripa sig an den del som intresserar. T.ex. byggnader,</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas, då strukturen utgår från boverkets Öp-modell och många frågor överlappar varandra vilket gör det särskilt svårt att isolera med i olika delar. Det kommer däremot ses över hur översiktsplanen inom modellens</p>

		<p>transporter, motion, kultur, handel mm kan vara samlat i var sitt dokument.</p> <p>Nu är förslaget anpassat till hur det färdiga dokumentet kommer att vara strukturerat. Det är vår uppfattning att medborgaren vill oftast läsa enbart om sitt intresseområde och blir gärna uttråkad av det tjocka dokumentet.</p>	<p>begränsningar kan göras mer tillgänglig.</p>
Vårda Härnösand	Kulturmiljöer	<p>1) I vår styrelse finns intresse av Kulturmiljön i tätorten. Förslaget kan uppfattas ganska svårläst – hade vunnit på att brytas ner i mindre delar. Det avsnitt som är tydligast presenterat är ”Kulturmiljövård”.</p> <p>Vi presenterar här några reflektioner från Föreningen Vårda Härnösand, som har till uppgift att både verka för bevarande av kulturhistoriskt intressanta byggnader som nödvändig och tidsenlig nyproduktion. Föreningen har i många år varit remissinstans till Samhällsnämnden.</p> <p>Härnösand är rikt på byggnader, intressanta ur både lokal- och riksaspekt. Nämnas kan Tingshuset, Riksbankshuset, Hypoteksbanken, Residenset, Rådhuset och S:t Petrilogen. Alla dessa är skyddade i gällande lagstiftning och vår förhoppning är att uppdatering och komplettering sker kontinuerligt för att möta tidens krav. Vilka byggnader kommer att i framtiden adderas till denna ”lista”. Finns det tankar runt dessa frågor?</p> <p>Härnösands unika Östanbäcken och Långgatan, som ger en känsla av svunna tider, tillhör stadens absoluta pärlor, som måste bevaras till eftervärlden.</p> <p>Uppdatering av detaljplaner och mycket restriktiva förändringar i denna kulturmiljö bör ske. För att en stad skall kännas levande krävs att äldre och yngre arkitektur samsas. Denna ambition upprätthålls bäst genom väl genomtänkta och kloka lagar och förordningar.</p> <p>Härnösandsborna har all anledning att vara stolta över sin stad, som har så många vackra karaktärsbyggnader, parker och statyer.</p>	<p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet, där det inte går att inkludera dem i översiktsplanen kommer de att beaktas vid framtagande av kulturmiljöprogram.</p>
Vårda Härnösand	Friluftsliv, idrott och motion	<p>2) Det finns också intresse i vår styrelse för förutsättningar för Rekreation i tätorten. Förslaget till översiktsplan har under utgångspunkter relaterat till Härnösands kommuns grönplan (1998) under rubriken ”Den sociala aspekten, Befintliga förhållanden och analys”. Enligt Grönplanen är det viktigt att beakta möjligheterna till rekreation</p>	

	<p>oberoende av intresse eller ålder. Det står: ”Skall det därför finnas rekreativsmöjligheter”.</p> <p>Översiktsplanen måste ha en mycket tydligare beskrivning av vad som är rekreation och friluftsliv. Vad menas med rekreation? Har det samma innebörd i hela förslaget? Rekreation har på sid 20 definierats som ”promenad i park” men på sid 40 finns rekreation under rubriken Höga-Kusten Leden och under rubriken Stadens stränder redogörs för ett rekreativsområde mellan Sälsten och Kattastrand.</p> <p>Det sammanfaller med området och problematiken med parkeringar under rubriken Trafik, Transporter. Där står följande. Detta innefattar i första hand området från Silviabron till Utsprångskajen. Var återfinner man Silvia-bron i verkligheten? Ingen i vår styrelse anser att det är ett allmänt vedertaget namn på någon av våra broar. Vattenkonsten som installerades i Nattviken vid jubileet 1985 fick ett namn som innehöll vår Drottning Silvias namn. Mindre nogräknade personer har fortsatt att använda det trots att installationen har skrotats. Det är ett hån mot vår drottning och hör inte hemma i en Översiktsplan.</p> <p>Förslaget har på sid 24 två ställningstaganden: 1) Rekreativs- och friluftsområdenas identitet och karaktär ska styrka dess utveckling och omfattning. 2) Utvecklingen av kommunens rekreativs- och friluftsområden ska ske i samråd med dess användare. Men på sid 56 finns ett undfallande ställningstagande där friluftslivet blir undanträngt. För att ovanstående ställningstaganden ska fungera måste det bytas mot följande: ”Det är därför av vikt att försvaret ska samspela med friluftslivet”. Dvs försvaret ska ta ansvaret!</p> <p>Vad menas med Friluftsliv?</p> <p>Friluftsliv är inte likställt med idrott. Ej heller med motion eller motionsaktiviteter som kan utföras inomhus eller på anläggningsområden. Naturvårdsverket skriver: ”Grundläggande för friluftsliv är att det finns natur”. Det är vår förhoppning att vid framtagande av en plan för Friluftsliv ska det vara just Friluftslivet som ska fokuseras. Idrotten står stadigt med alla sina anläggningar och byggnader.</p>	<p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet och planbeskrivningen uppdateras.</p> <p>Synpunkten har beaktats i sin helhet.</p>
--	--	--

		<p>Slutligen har Föreningen Vårda Härnösands styrelse synpunkter på vad som i plankartorna är markerade som parker. På plankartan är Mellanholmen markerad som park. Mellanholmen har potential att vara en park och ett rekreationsområde. Men med en långtidsparkering på 9 timmar och med cykelbana som korsar gräsytan och därutöver är det sandytor och diverse växtlighet så uppfyller det inte kravet på park. Här har kommunen möjlighet att lyfta Mellanholmen med intressanta planteringar. Hur tänker kommunen utveckla området runt skulpturen?</p> <p>Området på Kanaludden har också blivit markerad som park. Med Kanaludden menar vi området från Mellanholmens östra gångbro fram till Gerestabäckens utlopp. Vad har området för framtidsutsikter att kunna vara en park? Kan vi promenera där bland höga träd och vackra blomsterplanteringar? Det måste ställas särskilt stora krav på gestaltningen av gångvägen runt hotellet och badhuset.</p>	<p>Att enbart planera mellanholmen är för detaljerat för översiktsplanen. Men synpunkten kommer att noteras inför framtida parkutvecklingsprojekt.</p> <p>På Kanaludden planeras parkmiljön att utvecklas.</p>
STF Härnösand	Friluftsliv, idrott och motion	<p>Vi vill skilja på två kategorier av turism. Den ena kategorin är den med personer som från andra delar av Sverige eller världen har Härnösand och Höga kusten som besöksmål, alltså en långväga turism.</p> <p>Den andra kategorin är den som STF Härnösand själva främst företräder, nämligen en lokal turism där personer boende i Härnösand eller i närområdet gör vandringar, studiebesök och guideade visningar i sin egen kommun. I ÖP sammanfaller detta tämligen väl med beskrivningar av frilufts- och naturområden.</p> <p>För den första kategorin, långväga turism ser vi i grunden positivt på en fortsatt utveckling av Höga kusten som besöksmål. Höga kusten har mycket att ge till besökare, och besökare betyder mycket för ortens och regionens näringsidkare inom turistbranschen. Men vi vill ändå höja ett varningens finger för en alltför långt gången utveckling. En turism som tillåts utvecklas alltför storskaligt kan lätt komma i kollision med uttalade hållbarhetsmål.</p> <p>Vi ser redan trängsel på parkeringsplatser, ofrånkomligt markslitage och onödig nedskräpning på de mest besökta platserna i Höga kusten. Kryssningsbåtarna som lägger till i Härnösand ger mycket positivt till staden, men bidrar också till</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas, skrivningarna i planbeskrivningen ska förtydligas för att belysa skillnaderna.</p> <p>Vid fortsatt utveckling av våra naturmiljöer som besöksmål behöver kontinuerliga insatser genomföras för att hantera exempelvis ökade mängder besökare. Översiktsplanen kan bara ge enskilda förslag på åtgärder, nästa steg blir att hantera varje plats individuellt utifrån dess förutsättningar.</p>

		<p>resursförbrukning och utsläpp av betydande mängder koldioxid. Gärna fortsatt utveckling av långväga turism, men i kontrollerade former som kan balansera hållbarhetsmålen.</p> <p>För den andra kategorin med lokal turism inom den egna kommunen, ser vi bra ambitioner i ÖP. Det gäller allmänt om närhet till naturområden för lokalt friluftsliv, särskilt bra att skolornas behov av nära grönområden beaktas. Flera områden nämns särskilt t.ex. Västanåfallet i Viksjö, Vårdkasberget, Smitingen-Härnöklubb, Fälleberget, Hemsön och Häggdånger. Bra platser, några mer iordningställda för vandringar, andra mer noterade som fin natur. En liten synpunkt vi har här, att det finns behov på flera ställen av viss service, i form av soptunnor att lämna skräp i, och tillgängliga toaletter.</p> <p>Ett exempel är Smitingen där öppen toalett endast finns sommartid när kaféet är öppet. Vi skulle vilja uppmärksamma ytterligare ett fint vandringsområde i skogsmarken väster och nordväst om Älandsbro. Det räcker med en titt på kartan med namn som Fäbodberget, Bötslebodarna, Solumsbodarna, Flattomsbodarna och många fler för att förstå att det är kulturhistoriskt intressanta marker. Här finns gamla fäbodstigar att följa, en del fortfarande ganska intakta, andra överväxta eller omgjorda till skogsbilvägar, men ändå vandringsvänliga. Det skulle vara möjligt att dra en vandringsled genom skogen från t.ex. Utansjö och ned mot Storvegsjön för att så småningom ansluta mot Öjesjön och den gamla Norrstigen.</p> <p>I ÖP är området markerat som skogsbruksmark, men det borde utan konflikt kunna samsas med en småskalig vandringssturism.</p>	<p>Synpunkten om vandringsområden i kulturhistoriska miljöer kommer att lyftas in som förslag under respektive kommunedel. Här behöver utvecklingen ske i samverkan med markägare.</p>
<p>Naturskyddsföreningen</p>	<p>Vision och strategi</p>	<p>Vi står idag inför två mycket stora utmaningar: en klimatkris av globala mått och en kris kopplat till en rekordsnabb utarmning av växt- och djurliv även det på en global nivå. En FN-rapport har visat att jämte klimatförändringarna är förlusten av biologisk mångfald vår tids stora ödesfrågor.</p> <p>Att mål 15 (Ekosystem och biologisk mångfald) därför inte finns med bland de särskilt utpekade målen förvånar oss och rimmar illa med ambitionen att vara en ledande miljökommun. Konsekvenserna av att målet om biologisk mångfald</p>	<p>Synpunkten kommer att beaktas.</p>

	<p>inte betraktas som extra viktigt syns tydligt i planförslaget. Trots att Härnösands kommun har en mycket liten andel skyddad natur jämfört med riksgenomsnittet finns inga konkreta förslag hur denna brist ska åtgärdas.</p> <p>Klimatkrisen kan inte lösas om vi inte samtidigt stoppar utarmning av biologisk mångfald. Även det omvända gäller. I Parisavtalet har man enats om att skogen är en nyckel till att lösa klimatkrisen. Ofta har naturen smartare och effektivare sätt att lösa problem än vi människor. Träden är t.ex. en mycket effektivare "koldioxiddammsugare" än den teknik som idag står till buds för att fånga in och lagra koldioxid. Om vi inte vårdar ekosystemen kommer vi inte att klara av att hantera klimatförändringarna och då kommer även naturen att utarmas. Mycket kol lagras inte bara i ung växande skog utan även i gamla skogar. Vi har bara några årtionden på oss att rädda klimatet och då måste skog och andra växter användas som kolsänka. Men då kan vi inte fortsätta med ett skogsbruk som innebär att det tar mycket lång tid innan en avverkad skog och nyplantering ger ett positivt koldioxidnetto. Klimatkrisen kräver att koldioxidminskningen sker nu. Att avsätta mer mark med skog som reservat är en åtgärd som på kort sikt ökar lagringen av kol i växter och mark. I ömsesidigt samspel ökar då kommunens möjligheter att nå klimatmålen samtidigt som biodiversiteten ökar.</p> <p>I Länsstyrelsens utvärdering av måluppfyllelsen för de regionala miljömålen för Västernorrland konstateras att målet om biodiversitet inte nås och att utvecklingen dessutom går åt fel håll. Så här sammanfattar man läget när det gäller biologisk mångfald:</p> <p><i>Allt fler arter i Västernorrlands län räknas som hotade och värdefulla livsmiljöer påverkas fortsatt negativt av hur vi brukar miljön. Många arter överlever bara i små bestånd och är isolerade från varandra. Det är långt kvar till ett hållbart nyttjande av miljön. Störst negativ inverkan har det omfattande skogsbruket, men även igenväxning av tidigare hävdade gräsmarker.</i></p> <p>Med en stor andel skog har Härnösands kommun ett stort ansvar för att de regionala miljömålen nås. Av översiktsplaneförslaget kan man inte se hur detta ansvar axlas. När inte målet om biologisk</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas, översiktsplanen visar på att Härnösand ska verka för att utöka andelen skyddad natur. Översiktsplanen har inte möjlighet att peka ut nya reservat under denna framtagande, men arbetet pågår parallellt tillsammans med ex. uppdateringen av kommunens naturvårdsprogram.</p> <p>Härnösands kommun verkar för ett långsiktigt hållbart skogsbruk.</p>
--	---	--

		<p>mångfald ses som prioriterat undandrar man sig ansvaret för att bidra till att de regionala och nationella miljömålen nås.</p> <p>Genom att enbart ta upp de globala målen i plandokumentet blir målbilden alltför allmänt hållen. Om man inom miljöområdet utgår från nationella och regionala miljömålen och bryter ner det till kommunal nivå blir det mer konkret vad som krävs för att nå en hållbar utveckling.</p> <p>Exempelvis bör man ställa upp ett konkret mål för hur stor areal skyddad natur kommunen ska ha vid målåret. Man bör även ange etappmål för att kontinuerligt kunna bedöma vilka insatser som krävs för att nå det slutliga målet.</p> <p>I hållbarhetsbedömningen (MKB:n) finns en ganska bra genomgång av sambandet mellan planens mål och de globala målen som kan ligga till grund när de lokala målen ska ställas upp. Eftersom det är planen som är det styrande dokumentet bör en del av detta även ingå i plandokumentet.</p> <p>Begreppet Ekosystemtjänster är en nu för tiden grundläggande metod att ta reda på vilka nyttor människor och samhället har av de olika ekosystemen och delar i ekosystemen. Detta begrepp nämns i översiktsplanen bara under kapitlet om kommunens parker. Naturskyddsföreningen anser att detta begrepp, och särskilt tankesättet bakom det, borde genomsyra hela ÖPn.</p>	<p>Nationella miljömål finns med i hållbarhetsbedömningen.</p> <p>Synpunkten kommer inte beaktas under detta framtagande finns inte möjlighet att ta fram andel areal som ska skyddas. Synpunkten kommer att spelas in till kommunens naturvårdsprogram.</p> <p>Synpunkten kommer att beaktas och skrivningarna i planbeskrivningen förtydligas.</p>
<p>Naturskyddsföreningen</p>	<p>Natur</p>	<p>Naturskyddsföreningen ser skogsekosystemen i ett landskapsperspektiv där interaktionen mellan olika biotoper och markanvändningar stärker möjligheten att nå en rad av de globala hållbarhetsmålen. Hänsyn måste tas till de sammanhang som arter, naturtyper och ekosystem förekommer i istället för att se dem som oberoende enheter.</p> <p>Det är positivt att grönstrukturer ska prioriteras lika högt som bebyggelsestrukturen för att skapa attraktiva livsmiljöer och att ekosystemtjänster ska inkluderas i samhällsplaneringen.</p> <p>Synsättet förefaller dock vara något begränsat och fokusera på naturen som trivselfaktor för oss människor. Det krävs mer av ett synsätt som utgår från fysiska och funktionella relationer mellan samhället och naturen. För en uthållig utveckling är</p>	

		<p>det avgörande att vi inte försämra förutsättningarna att bevara och förstärka de tjänster som ekosystem erbjuder.</p> <p>Samhällsplaneringen i kommunen har hittills inte i tillräcklig utsträckning beaktat denna aspekt. Ett exempel är Södra sundet som idag blidar en grön-blå kil som sträcker sig från yttre havsbandet ända in till stadens centrum. Den är en av kommunens värdefullaste resurser för ett framgångsrikt arbete med ekosystemtjänster. Stråket med dess värdekärnor, omgivande naturområden och spridningskorridorer hotas nu av exploatering för att skapa attraktiva bostäder och andra anläggningar. Att utnyttja delar av området för bebyggelse behöver dock inte hota förutsättningarna för att bevara och utveckla ekosystemtjänster. Men det krävs ett synsätt som utgår från fysiska och funktionella relationer mellan samhället och naturen.</p> <p>Att bygga attraktiva strandnära bostäder har prioriterats framför en ekologiskt fungerade grönstruktur trots att man i planens ställningstaganden anger att grönstrukturen är lika viktig som bebyggelsestrukturen. För en uthållig utveckling är det avgörande att vi inte försämrar förutsättningarna att bevara och förstärka de tjänsterna som ekosystem erbjuder. Vid den uppdatering som ska göras av kommunens grönstrukturplan bör därför de biologiska förutsättningarna vara utgångspunkten för hur mark och vatten används.</p> <p>Större hänsyn till höga naturvärden och biologisk mångfald måste tas i samhällsplaneringen. Det framgår inte hur Härnösands naturvårdsprogram och grönstrukturplan beaktats i ÖP-arbetet.</p>	<p>Synpunkten kommer att beaktas.</p> <p>Synpunkten kommer att beaktas.</p>
<p>Naturskyddsföreningen</p>	<p>Utgångpunkter</p>	<p>En översiktsplan kan inte göras alltför detaljerad och därför behövs styrande dokument både som underlag för att ta fram planen och för att praktiskt genomföra intentionerna i planen. Flera sådana dokument saknas eller behöver uppdateras.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunens grönstrukturplan (-98), - Miljömålsprogram (upphörde -20) - Naturvårdsprogram (-09) - Friluftsplänen/friluftsprogrammet 	<p>Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet. Kommunens planer och program som är daterade kommer att uppdateras.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - VA-plan - Skogsplan - Plan för tysta och mörka områden 	
Naturskydds-föreningen	Teknisk försörjning	<p>Det framgår inte hur teknisk försörjning påverkas och vilka åtgärder som krävs för att nå de övergripande målen i översiktsplanen. Översiktsplanen bör därför kompletteras med en konsekvensutredning som visar detta.</p> <p>Avsaknaden av en VA-plan innebär att många viktiga ställningstaganden och åtgärder saknas.</p> <p>Översiktsplanen bör kompletteras med fler tydliga ställningstaganden och åtgärder för att säkerställa en säker dricksvattenförsörjning, dagvattenhantering och avloppshantering, både inom tätorter och för berörda med privata lösningar.</p> <p>I den regionala vattenförsörjningsplanen framgår det att det råder brist på vattenförekomster som är lämpliga ur dricksvattensynpunkt. Trots detta finns inga områden i ÖP som skyddar de förekomster som kan vara aktuella som framtida dricksvattentäkter eller reservtäkter.</p> <p>Skyddsvärda vattenförekomster bör sammanställas och redovisas. Klimatet påverkar grundvattennivåer vilket bland annat kan skapa problem för både boende och lantbruk. Det bör förtydligas hur detta ska hanteras.</p> <p>Det framgår att kommunen ska arbeta för att rena dagvattnet i en större utsträckning för att motverka belastning på vår natur och miljö. För att läsa mer om hur detta ska gå till hänvisas man till kommunens VA-Program. Då en VA-plan ännu är under framtagande finns ingen möjlighet att fördjupa sig i detta. Översiktsplanen behöver därför kompletteras med ett stycke om rening av dagvattnet.</p> <p>Stora delar av dagvattennäten i Härnösand har redan kapacitetsproblem och nya exploateringar kan inte endast lösas via LOD som föreslagits i ÖP. Ökad belastning på avloppsnätet på grund av exploateringar och klimatförändringar innebär en ökad risk att spillvattensystem bräddas till dagvattensystem och att orenat avloppsvatten rinner rakt ut i recipienten.</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas, då miljökonsekvensbedömningen är en del av översiktsplanehandlingarna.</p> <p>Synpunkterna kommer att beaktas och skrivningar gällande vattenförsörjningen förtydligas. Resterande frågor kommer att hanteras i kommande VA-program.</p>

		<p>Naturskyddsföreningen ser positivt på ställningstagandet att effektivisera befintliga vindkraftsområden istället för att införa nya områden.</p> <p>Att utveckla solenergi i kommunen är positivt men det finns en stor risk att de markarealer som krävs för detta ligger på tätortsnära områden som har höga naturvärden eller som av annan anledning bör skyddas.</p> <p>Alla solfångare behöver dock inte ta ny mark i anspråk. Möjligheterna att använda tak och andra outnyttjade ytor bör kartläggas och möjligheterna att använda dessa ytor för solenergi stimuleras.</p>	
<p>Naturskyddsföreningen</p>	<p>Trafikinfrastuktur</p>	<p>I ÖP har en prioritering av trafikslagen gjorts som innebär att gång- och cykeltrafiken ska ha företräde framför biltrafiken. Det är positivt att förhållandena för GC-trafiken ska förbättras med ökad trafiksäkerhet och bättre framkomlighet. Detta ska ske genom att en gång- och cykelplan tas fram. Det finns dock många exempel på hur höga ambitioner i en sådan plan inte leder till ett lyckat resultat.</p> <p>Gång- och cykelbanor utformas utifrån minimimått och gator och vägar för biltrafik får fortsätta att ta stora delar av vår andningsbara luft, våra gemensamma utrymmen och våra offentliga medel i anspråk. Eftersom gångmiljöer är våra allra viktigaste offentliga stadsrum som alla har tillgång till bör en plan för offentliga rum vare den viktigaste uppgiften när stadens trafiknät ska planeras.</p> <p>Gator, torg, kajer och andra offentliga rum är utrymmet mellan husen där människor vistas, förflyttar sig och möts. Ett nätverk av offentliga rum binder samman stadens olika delar. Genom att utnyttja de möjligheter som trafikföreskrifterna ger med gångfartsområden och de nyligen beslutade cykelgatorna (Trafikförordning 2020:842) kan offentliga rum skapas med lokala trafikföreskrifter som är säkra, trivsamma och har god framkomlighet för gång- och cykeltrafik.</p> <p>I planförslaget redovisas ett reservat för förbifart Härnösand som ska vara en övergripande förutsättning i den fysiska planeringen. Eftersom reservatet är ett riksintresse ska det naturligtvis redovisas. Kommunen har inte heller rådighet om och i så fall när förbifarten kommer att byggas. Det är positivt att järnvägsutbyggnaden prioriterats framför vägutbyggnaden men eftersom förbifarten</p>	<p>Kommunen bedömer att det är en konsekvensbedömning som Trafikverket kommer att göra inom ramen för upprättande av vägplan när det är aktuellt.</p>

		<p>ingår i översiktsplanen bör den därför utvärderas i hållbarhetsbedömningen. En så genomgripande förändring av trafiksystemet som förbifarten innebär, får stora förändringar av resmönstret, på färdmedelsvalet och på förändrad tillgänglighet inte bara i kommunen utan också i regionen. Ekologiska, sociokulturella och ekonomisk hållbarhet kommer att påverkas som sannolikt påverkar människor och näringsliv både positivt och negativt.</p> <p>Väg 331 är rekommenderad väg för transporter med farligt gods. Längs hela sträckan inom kommunen går vägen inom Mjällåns riksintresse för naturvård. En olycka med farligt gods riskerar att bli förödande för åns känsliga ekosystem som består av särskilt skyddsvärda fiskarter/stammar och botaniska objekt av högt skyddsvärde. En klarläggning av hur vattenekosystemet och niplandskapet kan skyddas bör genomföras.</p> <p>För att öka möjligheterna att arbetspendla och att ta sig mellan mindre orter inom kommunen bör översiktsplanen peka ut områden vid sidan av alla större vägar, där kommunen kommer arbeta för att gång- och cykelvägar byggs. Detta gäller även de vägar som där Trafikverket är väghållare, till exempel 331, 713 (vid Nässjön), 718 (Viksövägen), 721 (vid Bondsjön) 720 (till Smitingen) och 719 (till Solumshamn).</p> <p>Översiktsplanen bör ange att skoterleder inte bör gå över vattentäkter.</p> <p>Översiktsplanen bör vara tydligare med att visa vilka gång- och cykelbanor som finns idag, jämfört med dem som man planerar.</p>	
<p>Naturskydds-föreningen</p>	<p>Bebyggelse</p>	<p>LIS-områden –</p> <p>I Samband med att det tematiska tillägget till ÖP om LIS-områden togs fram avsattes ett ganska stort antal områden vid sjöar utspridda över kommunen. I planen saknade vi en grundläggande analys av förutsättningarna och en beskrivning av hur varje enskilt område skulle bidra till landsbygdsutveckling.</p> <p>Resultatet av dessa brister ser man nu. Efterfrågan på att uppföra bostäder har varit liten. Endast ett av LIS-områdena har utgått i den nya översiktsplanen (bortsett från de områden som planlagts) men minskningen borde vara större. I vårt yttrande 2014 över förslaget till LIS-områden gjorde vi</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas. Utpekade LIS-områden har utvärderats utifrån underlag som ras, skred erosion, skyddad natur, värdefull jordbruksmark,</p>

	<p>bedömningen att Lis-områdena bör vara relativt stora men totalt sett begränsas till antalet.</p> <p>För att få några positiva sysselsättningseffekter och förbättrat serviceunderlag krävs en kraftsamling till ett begränsat antal områden. Om den tillkommande bebyggelsen sprids ut alltför mycket nås inte målen med Lis-områden. För att styra exploatörerna behöver det totala utbudet begränsas så att det sker koncentrerade satsningar till de områden man vill stärka. Vi anser att denna bedömning fortfarande är användbar som planeringsförutsättning.</p> <p>En liten andel reservat och att kusten i Härnösand är en av landets mest exploaterade innebär att Härnösands kommun utmärker sig för att vara dålig på att skydda naturen. De LIS-områden längs kusten som avsatts för bostäder innebär ytterligare försämringar och bör därför utgå. Endast verksamheter som gynnar det rörliga friluftslivet och förhöjer naturupplevelsorna bör få komma till. Nya bostäder vid vatten bör endast tillåtas i inlandet men då måste utpekade områden ingå i en strategi som verkligen leder till landsbygdsutveckling. Det är av största vikt att utreda hur dricksvatten och avlopp ska lösas i dessa områden i samband med att dessa pekas ut.</p> <p>Många av de utpekade LIS-områdena är i konflikt med värdefull natur eller kan innebära framtida problem om de bebyggs. Det gäller LIS-områden som ligger inom riksintresseområden eller andra områden med höga naturvärden.</p> <p>Även LIS-områden som är placerade i avrinningsområden till vattenförekomster som kan vara av intresse för dricksvattenförsörjning innebär hot som bör tas på allvar. Planerade exploateringar i LIS-områden minskar möjligheter att klara ställda kvalitetskrav och miljökvalitetsnormer för berörda vattenförekomster.</p> <p>LIS-områden har även pekats ut inom samma områden som är markerade som framtida riskområden för ras, skred och översvämning eller utredningsområden för klimatanpassning. Samtliga av dessa LIS-områden bör tas bort ur planen. Det gäller Gådeåns avrinningsområde med sjöarna Nässjön, Långsjön, Brunnesjön, och Öjesjön samt LIS-området vid Sannasundet på Hemsön.</p>	<p>dricksvattenförsörjning m.m. De områden som är kvar anses lämpliga för bebyggelseutveckling som i sin tur är en del av landsbygdsutvecklingen</p>
--	---	--

<p>Naturskydds-föreningen</p>	<p>MKB</p>	<p>I hållbarhetsbedömningen har nu gällande översiktsplan angetts som 0-alternativet. Förslaget till ny översiktsplan utgår från gällande ÖP som ligger till grund för mycket av det som ingår i nya planförslaget. Många förslag i den nya planen kan man därför även finna i 0-alternativet.</p> <p>I den sammanfattande bedömningen av planens effekter anges ändå att planen medverkar till en hållbar utveckling trots att 0-alternativet innebär samma utveckling.</p> <p>Att enbart ange effekterna som positiva eller negativa ger därför inte en korrekt bild eftersom många av effekterna är neutrala och bör markeras på det sättet (alternativt inte tas upp i utvärderingen). Denna oredlighet att markera effekterna som positiva när de i själva verket inte innebär någon förändring innebär en skönmålning av hur översiktsplanen påverkar ekologisk och annan hållbarhet.</p> <p>Vi har i detta yttrande beskrivit bristerna i kommunens arbete med biologisk mångfald. I den ekologiska hållbarhetsbedömningen anges endast befolkningsökningen som negativ faktor. Men att vi blir fler tar och tar mark i anspråk behöver i sig inte vara någon avgörande negativ faktor men när skyddsvärd natur exploateras måste det bedömas negativt. Det är vilken mark som tas i anspråk som avgör hur bedömningen ska ske. Vi har tagit upp hur LIS-områdena innebär en utarmning av biologisk mångfald som ett av flera andra åtgärder med liknande konsekvenser. Även om förändringen i förhållande till 0-alternativet inte innebär någon försämring är förändringen ändå negativ. Även om miljöbalken endast ställer krav på en utvärdering mot 0-alternativet bör hållbarhetsbedömningen även bedömas mot mål som innebär en långsiktig hållbar utveckling. För att en sådan bedömning ska vara möjlig behöver lokala mål ställas upp på det sätt som vi inledningsvis tog upp.</p> <p>Det är ett utmanande mål som ställs upp i översiktsplanen att människan ska leva i balans med miljön senast år 2045. Den hållbarhetsbedömning som redovisas ger tyvärr inte svar på frågan om vi närmar oss det målet.</p> <p>Det skulle behövas en trendbedömning på samma sätt som sker i den nationella och regionala miljömåls-uppföljningen för att veta om målet är</p>	<p>Hållbarhetsbedömningen kommer inte revideras utifrån naturskyddsföreningens synpunkt. Kommunen bedömer att den uppfyller de krav som ställs på en MKB för Översiktsplan samt ger en övergripande bild av översiktsplanens påverkan på långsiktig hållbarhet utifrån de globala målen.</p>
-------------------------------	------------	---	--

		möjligt att nå med förslaget till Översiktsplan 2040.	
HNEF	Företagsamhet	Vägar, skyltning, mobilnät, internet, parkeringsytor är avgörande parametrar för företagsamheten. Förslag: Mer biogas, laddstationer, gärna en vätgasstation på t ex Saltvik. Bilvägar måste finnas till industri, handel och besöksmål. Tillräckligt bra och breda transportvägar även i centrum så att snöröjningen kan fungera och blåljusfordonen ta sig fram.	Synpunkten kommer till viss del att beaktas.
HNEF	Företagsamhet	Saltvik - Idag fungerar inte mobilnätet. Kommunen bör vara en sammanhållande kraft för att säkerställa den infrastrukturen i samverkan med Post- och telestyrelsen. Vi ser gärna även restauranger på området. Infrastruktur enligt ovan.	Synpunkten kommer att beaktas vid detaljplanering.
HNEF	Företagsamhet	Industri - Grundläggande behov för kommuninnevånare. Industrier som gör oss självförsörjande. Någon/några industrier som ger många arbetstillfällen, jobb som inte kräver akademiker. Visa på den kommunala viljan: Förbered lokalisering, mark, infrastruktur (el, vatten, tillfartsvägar, bredband/fiber etc) så det är enkelt att välja vår kommun vid etablering.	Synpunkten kommer att beaktas genom att utpeka områden för företag och industrietableringar.
HNEF	Handel	Vägnät och parkering behövs även i centrum. Vi ser gärna ett välutvecklat nät för miljöbilar. Bygg ett parkeringshus som ersätter ev borttagna parkeringar*	Synpunkten kommer att beaktas.
HNEF	Besöksnäringen	Förslag: Husbilsparkering bakom Lidl. Riv huset där Y-ekonomi sitter. Fint nära gästhamnen och nya golfbanan. Ny dragning av väg och cykelväg till Smitingen *Tänk på att uteserveringar längs kajen och Nybrogatan har mycket kort säsong och det är ofta kallt och blåstigt.	GC frågan kan hanteras i översiktsplanen och kommer därför beaktas.
HNEF	Areella näringar	Kommunen bör jobba för att vi är självförsörjande på bas-livsmedel. Utveckla näringen! (Just nu finns endast 5 mjölkbönder.) Mathantverk och besöksnäring hör ihop. Livsmedelsproduktion är en egen näring som inte kan sammanblandas med besöksnäring. Digital infrastruktur är avgörande för branschen. Elförsörjningen likaså. Kommer bli brist om det inte säkerställs. Teknikutvecklingen kommer generera ett ökat behov inom en snar framtid	Synpunkten beaktas genom att värna jordbruksmarken samt belysa besöksnäringsspektivet.
HNEF	Bebyggelse	Röd tråd för industrietablering. Infrastruktur, vägar, friluftsliv, service. Allt måste hänga samman.	Översiktsplanen hanterar alla frågor och gör

			avvägningar mellan dem för en bra balans.
HNEF	Teknisk försörjning	Vattenfrågan behöver säkerställas och budgeteras. Dricksvatten för djur och människor. Vatten för vattenlevande organismer. För mer info, prata med våra LRF-representanter	Dricksvattenförsörjningen har beaktats och kommer hanteras mer detaljerat i kommande VA-program.

3.5. Politiska partier

Avsändare	Avsnitt	Synpunkt	Svar
Socialdemokraterna	Utgångspunkter	<p>Grunden för allt arbete med samhällsutveckling utgår från människans behov av ett jämlikt samhälle. Alla människors behov av en trygg och säker boendemiljö ska ligga till grund för den fysiska planeringen i både centrum och kommundelarna. Allt som ska byggas och utvecklas måste utgå från en socialt hållbar utvecklingsmiljö för människor i alla åldrar, med olika bakgrund och funktionsmöjligheter. Översiktsplanens beskrivningar av hur man uppfyller kraven på social hållbarhet bör utvecklas efter dessa linjer.</p> <p>Härnösands styrka är att det är nära mellan staden och landet. Staden har nära till havet och skogarna. Den närheten samt tillgängligheten till god samhällsservice ökar medborgarnas möjligheter till en god livskvalitet. Vi ser det som positivt att ÖP definiera kommundelar och arbetar med dessas möjligheter och utmaningar. Varje kommundels betydelse i dokumentet bör höjas på så vis att det i text ska framgå varje kommundels behov och förutsättningar vad gäller infrastruktur, mark- och vattenanvändning.</p> <p>Indelning av kommundelar kan ses över. De följer nu de gamla socknarna men Säbrå kan tjäna på att delas så att Älandsbro blir egen kommundel. Nu behöver ju inte gränserna mellan kommundelarna ses som skarpa, men vi tror ändå att det kan vara bra att tänka nytt.</p> <p>Det finns mycket bra kartmaterial, men ibland är det svårt att se de fysiska kartorna som ligger under. Samordning mellan kartmaterial och text vad gäller exempelvis transportinfrastruktur kan ses över. Särskilt skyddsvärd natur omnämns inte mycket. Ett särskilt stycke bör belysa vikten av att inventera och skydda olika naturtyper.</p>	<p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet genom tydligare beskrivningar och förklarningar av begrepp och utveckling i kommundelarna. Älandsbro kommer inte att pekas ut som egen kommundel då det begränsar möjligheten att utveckla samband mellan service och omland. För att se kartorna som finns under förespråkas digitala kartor där det går att tända och släcka lager. Skyddad natur kommer att belysas mer.</p>

		<p>Socialt hållbar balans mellan centrum och periferi är viktig. Olika verksamheter, service, omsorg, skolor och kommunikationer ska finnas i hela kommunen. Familjer som flyttar till Härnösand väljer att bo i en kommun där landsbygd och tätort bildar en skön helhet. Härnösand ska eftersträva att behålla och utveckla förutsättningarna för en levande landsbygd och en levande stadskärna. Vår stadskärna ska präglas av människor som är i rörelse. Det ska vara nära till välkomnande mötesplatser för samtal och samvaro.</p>	
Socialdemokraterna	Bostadsförörjning	<p>Det är mycket viktigt att i alla planering vara uppmärksamma på att vi inte får segregerade bostadsområden i kommunen. Där tendenser till bostadssegregering redan finns bör åtgärder sättas in för att motverka segregation. Faktorer som påverkar detta är exempelvis a renoveringsplaner för hus, planerad nybyggnation, underhåll av vägar, gångvägar och grönområden, placering av busslinjer och hållplatser, placering av fritids och förskolelokaler, lekplatser och spontanidrottsplatser.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plusboende på flera ställen i kommunen. • Planera överlag på ett sånt sätt att segregering undviks. • Bra att ÖP betonar Härnösands profil som kommunen för de som vill bo med tillgänglighet till friluftsliv. • Socialdemokraterna betonar värdet av att vi bygger både vertikal – d.v.s. ordentligt höga hus i stan – och horisontellt, dvs nära marken. Därvid kan vi tillvarata både vår potential för utsikter liksom möjligheterna till naturnära/marknära/jordnära livsmiljöer. • Bygg eller köp in mindre hyreshus för att underlätta generationsväxling och inflyttning av yngre, barnfamiljer etc. Sträva efter effektivt och billigt byggande så att många människor har råd att hyra dessa. Många äldre vill bo kvar i hembygden och satsningen på plus/trygghetsboenden ute i kommundelarna bör fortsätta. • Härnösands framtid är ett öppet samhälle där boendeplaneringen skapar miljöer där människor får chansen att umgås utan kategoritänkande. Utomhusmiljöer är väl upplysta och inbjudande och planerade för att skapa trygghet och tillgänglighet. En socialt hållbar boendeplanering omfattar inkludering av utrikes födda som valt att bosätta sig i vår kommun. All integrering utgår från boende och arbete. Därför är det viktigt att det integrerande synsättet på verksamheter, 	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas och inkluderas i planbeskrivningen. Att bygga högt i en stad som Härnösand kräver sin försiktighet. Här gäller det att ta topografin och den mänskliga skalan i beaktning. Översiktsplanen har inte möjlighet att peka ut specifika platser för Höga hus under detta tillfälle.</p>

		byggande och boendeplanering finns som grund i en översiktsplan.	
	Trafikinfrastruktur	<ul style="list-style-type: none"> • Vikten av att dra E4 utanför stan bör betonas. • Skriv in en tydligt uttalad avsikt att tillsammans med Trafikverket samfinansiera GC-vägar i samtliga kommundelar. • Genomtänkta lösningar för trafik- och parkeringssituationen i centralorten är nödvändigt för att boende utanför centralorten ska kunna använda den service som är koncentrerad bara till centralorten. Det får inte vara så att trafik- och p-lösningar uteslutande utgår från de förhållanden som råder för boende i centralorten. • Bredbandsutbyggnaden i alla kommundelar är oerhört viktig. Av den anledningen kan det finnas skäl att ytterligare förstärka skrivningar och ställningstaganden om bredband. • Kommunen bör i översiktsplanen precisera önskemål eller inriktningar rörande infrastruktur som kommunen inte har full rådighet över. Det gäller E4- korridorens sträckning väster om Älandsbro centrum, korridor för eventuell Hemsöbro och möjligheten att passera över Högakustenbron för gående och cyklist. I planen bör framgå lämplig placering av pendlarparkering i Brunne och Gussjö samt vid färjeläget till Hemsön. 	Synpunkterna beaktas i sin helhet och har inkluderats in planbeskrivningen.
	Företagsamhet	<p>Mark bör reserveras för företagsetableringar, dels i centralorten men även ute i alla kommundelar som i Häggdånger vid E4, Viksjö, Brunne, Hälledal, Utansjö mm. Det kan handla om större och mindre industrier och verksamheter eller turistanläggningar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utpekade område/områden som är lämpligt för framtida solvärmeanläggning saknas. • Vindkraftssatsningen i Viksjö bör följas upp av fortsatta satsningar på verksamhet som stödjer detta. Service, tillverkning eller verksamheter som behöver el. Mark bör avsättas för detta. 	<p>Markinköp finns som att göra punkt.</p> <p>Synpunkterna kommer delvis beaktas. Det finns inga utredda områden för nästa utveckling av solfångarfält. Testanläggningen behöver utvärderas först.</p> <p>Samarbeten med lokala föreningar och företag i Viksjö ska upprätthållas.</p>
		Kommundelarna beskrivs i tämligen kortfattade ordalag, socialdemokraterna anser att alla delar kan ges större fokus och utrymme i översiktsplanen.	Synpunkterna om kommundelarna har beaktas i sin

	<p>I alla kommundelar finns en äldre befolkning som gärna vill bo kvar men som inte orkar ta hand om större hus själva. Samtidigt finns en yngre generation som vill flytta till landsbygd men det saknas tillgängliga hus eller gårdar.</p> <p>Kommunen kan mer aktivt peka ut områden som är lämpliga för hyreslägenheter samt plus/trygghetsboenden i alla kommundelar så att de som vill bo kvar kan flytta till mindre och mer praktiskt boende senare i livet. I varje kommundel bör områden för industri/verksamheter definieras.</p> <p>Det kan vara större områden som exempelvis Utansjö, men även mindre områden för matproduktion, turism mm Avsnitten om kommundelarna bör innehålla all information om dessa även om den redan beskrivits under andra delar i ÖP. Bra att i huvudsak följa sockenindelningar, ingen vits att skapa nya. Men det är viktigt att det blir tydligt vilka faktorer som avgör om en socken blir en kommundel och var områden som exempelvis Ytterfälle hör.</p> <p>Högsjö</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utansjö industriområde med stor hamn i området möjliggör för större och tyngre etableringar vilket tydligare bör framgå i ställningstagandet. - Hälledal: Här saknas information. Fina vandringsleder, fiskevatten, skidspår. - Rö: Vålångersfjärden, saknas information. Finns ett stort kulturarv. - Högakustenbron och/eller Mörtsal bör utpekas som nod för kollektivtrafik, både buss och lokaltåg. - Definiera områden för bostadsbyggande, tomter. - Utveckla triangeln Utansjögården/Ramviks Folkets Hus/Högsjö gamla kyrka och Hembygdsgården till ett kulturcentrum för att gynna turismen vid Bron/Södra Brofästet. Det finns många lokala kulturarbetare som kan göra centret till en fin tilldragelse. - Gör en turistattraktion av broområdet: - Uthyrning av fiskeutrustning, kanoter och annat för det ändamålet. Gör Mörtsals hamn till knutpunkt för fiskevård. Inlemma cykelbanan i den knutpunkten. Den som ska gå från Utansjö till Härnösand via Ålandsbro. - I Veda/Mörtsal skulle man ha Bro kafé med Turistinfo för Södra Brofästet med omnejd. En tankstation? En sådan blir ju central. 	<p>helhet. Kompletterande beskrivningar har inkluderats för varje kommundel och en stor del av förslagen har beaktats vid revideringen av planbeskrivningen.</p>
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Det finns inget som hindrar att man inte skulle kunna ha samarbete med norra sidan, Hotell Höga Kusten och Björkuddens Hotell Restaurang men man ska ge noga akt på det unika med Södra Brofästet med omnejd. - Utöka Snibbens verksamhet. Ha en liten filial till Snibben i Utansjö. Man kunde införliva Utansjögården i det. - Markera läge för affär i Hälledal - Snygga till i Utansjö <p>Säbrå</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nämner nästan bara Älandsbro vilket är en brist. Kanske ska Älandsbro vara ett eget område. - Markera läge för GC längs Stigsjövägen från Säbråvägen till Grofhäll och från Fröland-till Häggdånger. - GC-väg Härnösand Central- Bondsjöhöjden – Byåker-Brunne och Härnösand Central-Säbråvägen-Byåker-Brunne - Det ger möjlighet att cykelpendla till järnvägsstationen där det bör finnas laddställe för elcyklar - Friluftsområdet på Bondsjöhöjden utökas, runt Nässjön. - Kolonilotter i Byåker och Näs. - Stråk för cykeltrafik mot Högsjö och mot Härnösand som ska utvecklas fram till 2040 finns inritat i karta men saknas i text. - Älandsfjärden är ett potentiellt utvecklingsområde för bostäder och rekreation i anslutning till vatten, dock med avstånd till nuvarande industriområde. - Kullamark, vägen mot Älands återvinningsanläggning är potentiellt utvecklingsområde för småindustri och företag. - Ökad efterfrågan på att bo på landsbygden bör beaktas i samtliga kommundelar. - Se över områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). <p>Öarna</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rita in bro till Hemsön och reservera mark för bro på bäge sidor om Sannasundet. Det behöver inte vara ett ställningstagande men en förberedelse för ett eventuellt ställningstagande. - Hemsö fästning har blivit intressant för filminspelning. Går det att utveckla området runt. Behövs det en bättre väg?? - Vilka utvecklingsområden finns på öarna? För verksamheter? För turism? För natur? - Utveckla Åbordsön. 	
--	---	--

		<p>Häggdånger</p> <ul style="list-style-type: none"> - Saknar utpekade område för tågstopp söder om Härnösand. - Värptjärn nämns inte. - Häggdånger har intressanta fornminnen. Från stenåldern finns boplatser vid kusten. Vid Skarpudden finns gravrösen och andra stensättningar i höjd med både bronsålderns och järnålderns kustlinje. - Att göra: Detaljplanera för butik i Häggdånger. - Detaljplanera bebyggelse i havsvikarna för att skapa fler tomter i attraktivt läge. - Samlingspunkt i Torrom - Vandringsled efter kusten kan märkas ut - Kafé i Barsviken - Finns utifrån ett turismperspektiv viktiga historiska och naturmässiga händelser och förhållanden att anknyta till, ex. orkidéer i Häggdånger <p>Viksjö</p> <ul style="list-style-type: none"> - Markera tydligare att Viksjö är centrum och servicepunkt för vägen mellan Sundsvall och Sollefteå. - Rejäl översyn av trafiksituationen i Viksjö, tung och mycket intensiv genomfartstrafik ska samsas med lokal trafik i samma vägstråk. Att cykla eller promenera längs väg 331 upplevs med rätta som livsfarligt! - Eksjödammen är inte utmärkt, den bör beläggas utifrån att den är problematisk. - Vindkraftens tar inte upp alls i texten om Viksjö. Markera ett centrum för denna. - Mark för möjlig etablering av industri/verksamhet bör identifieras. Kan vara i anslutning till centrum för vindkraften - Markera GC-väg längs väg 331 mellan Storsvedjan och Viksjö Skans. Gatubelysning längs sträckan. - Mark för bostäder, tomter bör definieras. Finns utifrån ett turismperspektiv viktiga historiska och naturmässiga händelser och förhållanden att anknyta till, ex. svedjefinnar i Viksjö och Viksjö skans (om den finns kvar). <p>Stigsjö</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kring hela Gussjön finns mycket bebyggelse även året runt vilket bör beaktas. Titta över LIS områdena - Markera på kartan läge för GC-väg från Härnösand till Brunne och vidare till Boda. - Mark för verksamheter/småindustrier - Mark för bostadsbyggande/tomter 	
--	--	--	--

		<p>Härnösands tätort</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ny bilväg och GC-väg till Smitingen. Måste ritas in i ÖP - vägen till Solumshamn borde få en GC-väg. Det är många joggare och cyklister på denna väg som helt saknar vägren. - -Saknade planeringen av Smitingen till ett campingområde - Utomhusbad på lämplig plats 	
		<p>Trädgårdsstaden Härnösand</p> <p>Satsa mer på varierat odlade och ett ännu grönare Härnösand</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exempel: <ul style="list-style-type: none"> - En rhododendronpark i grönområdet nedanför Brännaskolan o förskolan? - En fruktträdgård i grönområdet vid Landsarkivet? - Utveckla trädgårdar i anslutning till äldre- och plusboenden. - Tänk om vi skulle kombinera Kuststaden med Trädgårdsstaden genom att anlägga "trädgårdar" längs kanalerna? - Fler kolonilottsområden i staden och ett nytt kolonilottsområde stadsnära där vi tillåter småbebyggelse. <p>Allt detta ger upplevelser för oss som bor i kommunen och ger en positiv inverkan på klimat, insektsliv OCH hjälper till att ta hand om stora vattenmängder. Vi kan börja lägga grunden genom arbetsmarknadsprojekt, skolprojekt för ungdomar som behöver något annat än sitta i skolbänken. Det finns massor av möjligheter.</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas, då många av frågorna är för detaljerade för att hanteras i översiktsplanen, exempelvis föreslås fler kolonilottsområden.</p>
Centerpartiet	Vision och mål	<p>Gör Härnösand attraktivt</p> <p>Varför är det viktigt att arbeta med attraktivitet? Idag är intresset att bo strandnära väldigt stort. Byggandet av bostäder och omsättningen av bostäder har inte på länge varit så stort i Härnösand som nu, trots att befolkningsutvecklingen i stort sett stor still. Härnösands kommun är uppenbart en attraktiv kommun att bo i. Saker och ting förändras snabbare, andra faktorer blir viktiga, utvecklingen blir mera oförutsägbar och det krävs mera för att kunna attrahera människor att bo kvar.</p> <p>Frågan är egentligen vad det är som kan planeras och hur flexibel och demokratisk kan Härnösands kommun vara när förutsägbarheten och förutsättningarna kan förändras relativt snabbt. Vi pendlar idag oftare och längre. Arbetsmarknaden tenderar att förändras väldigt snabbt, men med digitalisering m.m så kan människor bo kvar, men byta arbete om pendling och andra villkor medger detta. Då gäller det att kommunen till exempel kan erbjuda bra och attraktiva boenden m.m. Härnösands</p>	

		<p>starka sida idag är tyvärr inte attraktion på arbetsmarknadssidan men däremot finns stor attraktivitet på boendesidan.</p> <p>Attraktiva boendemiljöer kan därmed utgöra en fördel i konkurrensen om människor och kompetens. Platsens attraktionskraft blir alltmer betydelsefull. Människors rörlighet m.m innebär ökade krav på det lokala. Den lokala platsen blir, paradoxalt nog därmed, alltmer betydelsefull. En kommun kan därför i viss utsträckning påverka sin egen konkurrensförmåga genom att arbeta med sin egen attraktivitet för boende, besökare och företag.</p> <p>Efterfrågan idag på strandnära boenden är mycket stor. I ÖP bör redovisas platser och områden där bebyggelsemöjligheterna tydligt redovisas. Fler LIS-områden bör redovisas.</p>	<p>Synpunkten kommer delvis beaktas då områden för bostadsutveckling förtydligas, däremot kommer antalet LIS-områden att minska.</p>
Centerpartiet	Teknisk försörjning	<p>För en Norrlandskommun som Härnösand är bredbandsutbyggnaden i alla kommundelar oerhört viktig. Det är oftast en överlevnadsfråga för företagande och boende. Viktigt att tydliggöra i ÖP att bredband skall finnas på alla ställen i hela kommunen.</p>	<p>Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.</p>
Centerpartiet	Trafikinfrastuktur	<p>Ostkustbanan - Trafikmässigt är troligtvis utbyggnad av Ostkustbanan den viktigaste infrastruktursatsningen för Härnösand. Trafikverket har ansvar för utbyggnaden men kommunen bör i ÖP tydliggöra ostkustbanans betydelse och även skapa förutsättningar för ett ev. tågstopp i Mörtsal.</p> <p>Ny E4 sträckning - När det nu i stort sett råder politisk enighet om att en ny E4 sträckning bör ske från Älandsbro till Antjärn bör detta tydligt förstärkas i ÖP.</p> <p>Pendlarparkeringar bör tydligt redovisas med dagens trafikbehov och kommande trafikbehov. Exempel på platser för pendlarparkeringar är Mörtsal, Hemsön, Brunne, Älandsbro, Antjärn m.fl.</p> <p>Bro till Hemsön- ÖP bör tydliggöra möjlighet till ny bro till Hemsön.</p> <p>Parkering på Härnön- ÖP bör tydligt redogöra för hur vi ska täcka behov av parkering på Härnön för fortsatt utvecklad besöksnäring och företag verksamma på ön.</p>	<p>Synpunkterna om trafikinfrastruktur kommer att beaktas och översiktsplanens skrivningar förtydligas i planbeskrivningen.</p>

Centerpartiet	Bebyggelse- utvecklig	Det är viktigt som det framgår i ÖP att lämplig bostadsbebyggelse utpekats. Dock får detta inte vara ett hinder för begränsad bebyggelseutveckling även på andra områden. ÖP bör även mer tydligt markera lämpliga områden för hyreslägenheter, utanför tätorten, i ex.vis Högsjö, Brunne, Viksjö och Ålandsbro.	Synpunkten kommer att beaktas och tydligare beskrivningar inkluderas i planbeskrivningen.
Centerpartiet	Jordbruks- landskapet	Det ska finnas intentioner i ÖP om att värna jordbruksmark och att inte ta jordbruksmarken i anspråk för exploatering mer än nödvändigt. Centerpartiet önskar att det görs en översyn av de områden som pekats ut för bebyggelse så att inte produktiv och bärkraftig jordbruksmark tas i anspråk. Självförsörjningsgraden m.m påverkas om jordbruksmarken minskas. Inom kommunens gränser finns många realistiska områden för en utökad byggnation utan att ta jordbruksmark i anspråk. Det kan inte hävdas att det saknas alternativa områden.	Synpunkten kommer att beaktas och ett tydliggörande mellan areell näring och bebyggelseutveckling genomförs.
Centerpartiet	Kommun- delarnas utveckling	Hållbarhetsperspektiven behöver tydligt genomsyra Härnösands nya ÖP. Till frågorna om landsbygden och orternas utveckling är frågorna om trafik och kommunikation tätt knutna. Såväl bostäder som näringsverksamheter får effekter på trafiken. Kommundelarna med tätorter och landsbygd kan komplettera och avlasta staden, och möjliggöra att hela kommunen utvecklas hållbart. Det är viktigt att ÖP underlättar att Härnösands kommun kan växa och att balans mellan stadens och omkringliggande kommundelarnas tillväxt gynnar alla. Om orterna utanför tätorten och landsbygden utvecklas tydligt blir stadens utmaningar mindre kännbar och stad och land kan komplettera varandra. Centerpartiet ser att olika delar av kommunen har olika förutsättningar att tåla och hantera ett ökat exploateringstryck med den trafik som då tillkommer och vi föreslår därför att man inledningsvis satsar på nybyggnation där trafiklösningarna huvudsakligen redan finns. Bostäder bör först byggas inom kommundelar som redan tål utvecklingstryck och där en befolkningsökning spiller över positivt på kringområdet, t.ex för underlag till kollektivtrafik som på sikt kan byggas ut och förtätas. Det är viktigt att varje kommundels betydelse redovisas så att det framgår vad varje kommundels	Synpunkterna om kommundelarna har beaktats i sin helhet. Kompletterande beskrivningar har inkluderats för varje kommundel och en stor del av förslagen har beaktats vid revideringen av planbeskrivningen.

	<p>behov och förutsättningar är vad gäller infrastruktur, mark- och vattenanvändning är. Text och karta ska synkroniseras.</p> <p>Kommundelarna- Centerpartiet vill att beskrivningar av kommundelar bör förtydligas i planen.</p> <p>Säbrå/Älandsbro</p> <p>Mark mot Älandsfjärden</p> <p>Centerpartiet vill att kommunen undersöker strandområdet längs Älandsfjärden från tillverkningsindustrin Norrlands Trä till kommunens egen avloppsanläggning för att möjliggöra boende, företagande, gång- och cykelstråk, bad- och turistattraktioner m.m. Älandsfjärden är ett potentiellt utvecklingsområde för bostäder och rekreation i anslutning till vatten, dock skall tydligt avstånd ske mot nuvarande industriområde.</p> <p>Kullamarksvägen mot soptippen är utvecklingsbart för småindustri och företag. Markområden längs vägen bör läggas ut i ÖP för att tydliggöra detta. GC-väg bör anläggas längs gamla järnvägen från Härnösand till Älandsbro och även vidare mot Utansjö.</p> <p>Högsjö</p> <p>Runt Högakustenbron finns en stor potential för trafikplats med kollektivtrafik, både buss och tåg men även byte till bil. Detta bör framgå tydligare. Inom Utansjö industriområde med en stor hamn finns goda möjligheter att anlägga större och tyngre företagsetableringar.</p> <p>Hälledal bör tydliggöras i ÖP så att dess kvaliteter med goda fiskevatten, vandringsleder, skidspår m.m framgår. Inom Rö/Vålånger finns ett stort kulturarv som bör framföras. Åbordsön har förutsättningar för utveckling av fritidsboende med småbåtshamn vid Mörtsal m.m</p> <p>Stigsjö</p> <p>Förberedelse för utbyggd GC-väg bör redovisas från Härnösands centrum till Brunne. Möjlighet finns för bostadsbyggande runt Gussjön både för fritidsboende och åretrunt boende. ÖP bör kompletteras.</p> <p>Viksjö</p> <p>Viksjö centrum som servicepunkt bör utvecklas för boende och industrietablering. Västanå med Eksjödammen m.m bör belysas tydligare i ÖP.</p>	
--	--	--

		<p>Hemsön</p> <p>I ÖP bör redovisas marketablering för bro till Hemsön. För besöksnäringen m.m bör Hemsöns kvaliteter med Hemsö fästning m.m mer framtonas.</p> <p>Häggdånger</p> <p>Häggdånger har goda möjligheter för utveckling av boende om vägar m.m rustas upp. Antjärn kan vara en knutpunkt för trafik. Häggdånger har också en intressant historia med fornminnen, gravrösen m.m . De kulturhistoriskt intressanta platserna bör tydliggöras. Vandringsleder och utsiktsplatser bör inventeras och iordningställas.</p> <p>Förutsättningar för ett lokalt centrum bör utvecklas runt kyrkan. Häggdångers närhet till havet och dess havsvikar bör utredas i ÖP för att skapa möjlighet för bostadsbebyggelse med attraktiva tomter.</p> <p>Härnön</p> <p>Härnösands tätort är bra belyst i ÖP och där framgår på ett bra sätt hur Härnösands utvecklingen skall ske. Möjlig ny bilväg och ny GC till Smitingen bör redovisas i ÖP.</p>	
Centerpartiet	Teknisk försörjning	ÖP bör tydliggöra skydd för vatten och dricksvattentäkter. Skyddsvärda områden bör förtydligas.	Synpunkten kommer att beaktas och den primära skyddsزونen för dricksvatten beaktas.
Centerpartiet	Teknisk försörjning	Vindkraft är ett av de viktigaste förnybara energislagen i Sverige. Vindkraft är ett rent och förnybart energislag och andelen el som kommer från just vindkraft ökar snabbt. Vi kan ändå inte nöja oss, utan måste fortsätta jobba för att den förnybara energiproduktionen ska kunna fortsätta att växa.	
Centerpartiet	Övrigt	Centerpartiet vill även ta upp frågor om arbetstillfällen, integration och utbildning - AIU	
		ÖP som i huvudsak avser kommunens planering rörande mark och vatten är ett viktigt styrdokument och riktlinje för kommunens framtida utveckling. Centerpartiet anser det dock viktigt att beröra ett par delar som vi anser särskilt viktiga för kommunen idag och i framtiden och vi vill lyfta utbildning, integration och arbetstillfällen. Dessa tre delar kan inte direkt kopplas till just planeringen av kommunens mark och vattenanvändning men om vi vänder på det så vill vi att områdena ska lyftas in och prioriteras i kommunens framtida utvecklingsplaner.	Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet och har varit en del vid framtagande av nya områden för ex. företag.

Centerpartiet	Övrigt	Härnösand har idag en svagt differentierad arbetsmarknad med tyngdpunkt inom tjänstemannasektorn. Centerpartiet anser det viktigt att kommunen skapar förutsättningar och bistår en stärkt och utvecklad differentiering av arbetsmarknaden och vill därför att initiativ till satsningar inom industri och gröna näringar ska både uppmuntras och prioriteras när det gäller planering av kommunens mark. Med en mer differentierad arbetsmarknad kommer Härnösand att få se fler i arbete, färre med försörjningsstöd och kommunen kommer få ett starkare näringsliv.	Synpunkten kommer att beaktas genom att peka ut nya områden för verksamheter/industr i samt värdet av areella näringar.
Centerpartiet	Utgångspunkter	Härnösand har det senaste decenniet tagit emot många nya medborgare vilket är positivt för kommunen. Det som är mindre positivt är att kommunen inte lyckats behålla de nya medborgarna i samma utsträckning som de kom hit. Orsaker till att man inte valt att bo kvar i kommunen är flera och vi kommer inte att gå in på dem närmare. Vi tror dock att man med en bättre integration så skulle fler välja att stanna kvar och bidra till kommunens utveckling. Centerpartiet anser att kommunen kan bli bättre på integration och att det är viktigt att kommunen tar steg för att skapa förutsättningar för en bättre integration. Traditionellt är föreningsliv en naturlig väg in i ett samhälle och en bra väg att lära känna en ny kultur och nytt språk. Centerpartiet anser att det är viktigt att kommunen skapar förutsättningar och bistår föreningslivets arbete inom integration och med kommunens resurser vad gäller planering av mark och vatten m.m prioriterar initiativ som främjar integration.	Synpunkten kommer att beaktas och föreningslivets behov förtydligas.
Centerpartiet	Övrigt	Härnösand, har historiskt varit en tung spelare när det gäller både skola och högre utbildning. Tyvärr har kommunen de senare åren, i något högre omfattning, saknat högre utbildningar vilka har flyttats till andra orter. Centerpartiet anser att Härnösand har goda förutsättningar att öka omfattningen på högre utbildningar inom flera områden såsom sjöfart, försvar, beredskap och sjukvård m.m. Centerpartiet anser att kommunen i ÖP ska prioritera satsningar och initiativ inom de nämnda områdena sjöfart, försvar, beredskap och sjukvård. Behovet av arbetskraft inom både sjukvård och sjöfart är stort och vi tror att behovet är i ökande inom samtliga nämnda områden.	Synpunkten kommer inte att beaktas då det inte kan hanteras inom översiktsplanen.
Liberalerna	Övrigt	Rent generellt känns Översiktsplanen verklighetsfrånvärd med sitt stuprörstänk under flikarna Kommunövergripande och Kommundelarna. Vi invånare rör oss på ett helt annat sätt inom och utanför kommunen än på det sätt som	

		<p>översiktsplanen ger sken av. Det här måste vi ta höjd för. Vi lockar inga nybyggare med att de kan cykla eller ta bussen till Saltvik och köpa bräderna till bygget.</p> <p>Vi måste även ta höjd för att barnfamiljer, äldre invånare och invånare med funktionsvariation ska kunna bo utanför centrala Härnösand och ändå rörelsefrihet i hela kommunen. Vi ser inga aktiviteter som pekar ut att göra det möjligt att ”låta hela Sverige leva”. All ära till cykeln som transportmedel, men den har begränsningar vid normfrånskridande fysik, tyngre transporter och längre sträckor. Vi tror att mer krävs av Härnösand för att locka människor att flytta hit och stanna kvar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bra boenden i kommunens alla kommundelar • Bra skolor med goda kunskapsresultat • Förutsättningar för företag att etablera sig i kommunen; god infrastruktur, telekommunikation, bredband med mera. • Möjlighet till smidig rörelse inom hela kommunen och utanför. • Trygghet i hela kommunen • Härnösand ska öka självförsörjande graden genom att uppmuntra och värna om den närodlade produktionen • Härnösand ska utöka sitt kommunala beredskapslager i händelse av naturkatastrofer, krig med mera. • Härnösand ska verka för att transporter med miljöfarligt gods inte passerar i stadskärnan. 	<p>Synpunkten kommer att beaktas.</p> <p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet och har inkluderats i plandokumentet.</p>
	Utgångspunkter	<p>Liberalerna föreslår att perspektiven kompletteras med nedanstående perspektiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Företagsperspektivet • Integrationsperspektivet • Klimatperspektivet • Hållbarhetsperspektivet 	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas då dessa perspektiv inkluderas och är en del av planhandlingen ur andra aspekter.</p>
	Regionala samband	<p>Vi anser att framställningen av ”Sundsvallsregionen” som geografisk enhet i Översiktsplanen inte ger Härnösand de bästa möjliga förutsättningarna. Det finns förväntningar på att kunna arbeta och leva utanför de större städerna och Härnösands kommun kan ta vara på möjligheten att vara den ”närliggande mindre staden” men behöver då lyftas som det istället för en av Sundsvalls förorter.</p> <p>Det går alternativt att peka ut Härnösand som en del av det internationellt kända ”Höga Kusten” med dess lockande närhet till natur och friluftsliv. Senare i Översiktsplanen lyfts planerna på att koppla samman Härnösand med Höga Kusten-leden vilket är ett steg i den riktningen. Det tar lika lång tid att ta tåget till och från</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas då det är båda de regionala samarbetena som Härnösands kommun deltar i.</p> <p>Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.</p>

		Örnsköldsvik som till Sundsvall, en närhet som ger både studie- och arbetstillfällen. Samma tåg går via Kramfors och flygplatsen "Höga Kusten Airport" vilket bör utnyttjas för att stärka samverkan mellan Höga Kustens kommuner.	
	Utvecklingsriktning	<p>Det är bra utvecklingsinsatser som planeras i Översiktsplanen men eftersom det är en plan som sträcker sig fram till 2040 tycker vi att den ska kompletteras med ytterligare visionära aktiviteter. Dit hör:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Främja företagande. • Värna, stimulera och underlätta för kommunens småskaliga producenter. • Utöka antalet arbetstillfällen i Härnösands kommun. <p>Vi anser att Härnösands kommun måste stimulera företagande och utöka statliga arbetstillfällen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verka för skolor med hög kvalitet med strävan efter goda kunskapsresultat. • Verka för utökade möjligheter till högre utbildning i Härnösands kommun. • Värna om och satsa på yrkeshögskolan. • Verka för att etablera utbildningar inom akvaponi. Ett utbildningsområde som passar väl in i Härnösands kommun med tanke på de utvecklingsinsatser som vi kan se inom Foodtech i kommunen. • Verka för att våra boenden för äldre är de bästa tänkbara. • Verka för att alla invånare ska känna sig trygga i hela kommunen och under alla timmar på dygnet. • Ge möjlighet att leva inom alla kommundelar i kommunen. 	Synpunkten kommer delvis att beaktas i den mån synpunkterna berör framtida mark- och vattenanvändning.
	Bebyggelse	<p>LIS -</p> <p>Liberalerna anser att Härnösands kommun ska ta höjd för statliga utredningen SOU 2020:78 Utredning om översyn av strandskyddsreglerna Syftet med SOU 2020:78 är att;</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifiera förhållanden utifrån vilka strandskyddsreglerna kan differentieras med hänsyn till att tillgången till sjöar och stränder varierar i landet, liksom befolkningstäthet och exploateringsstryck samt förutsättningar för djur- och växtliv och ange hur dessa förhållanden kan mätas och sättas i relation till varandra, • föreslå åtgärder som ökar lokalt inflytande, • föreslå de författningsändringar som krävs i dagens strandskyddsregler för att den variation av skyddsbehov som finns i landet ska få genomslag i strandskyddsreglerna utifrån de skäl som anges inledningsvis, • utvärdera den nuvarande strandskyddslagstiftningen med avseende på hur ändamålsenlig, effektiv och legitim dess tillämpning är i olika delar av Sverige, 	Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.

		<ul style="list-style-type: none"> • vid behov föreslå ytterligare åtgärder för att uppnå syftena med reformen enligt ovan, samt säkerställa ett differentierat, effektivt, ändamålsenligt och legitimt strandskydd, • beakta möjligheten till regelförenklingar. 	
	Parker och grönområden	<p>Tillägg under "Att göra":</p> <ul style="list-style-type: none"> • Planera för stadsnära ängsmark, för att bidra till den biologiska mångfalden. 	Synpunkten kommer att beaktas som en del av utvecklingen av grönområden-parker.
	Företagsamhet	<p>Besöksnäring och turism - Här föreslår Liberalerna följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etablera en camping vid Smitingens havsbad i Härnösand. • Ställplatser för husbilar inom samtliga kommundelar. • Viksjö är ett populärt område för friluftsliv. Här kan kommunen prata med exempelvis SCA för att utöka antalet naturcampingar. • Småbåtshamnen i Högsjö, Mörtsal. • Utveckling av en vandringsled på Hemsön. • Kontakt med skoterklubben och skogsägare om vandring på skoterleder sommartid. 	Synpunkten kommer till viss del att beaktas och inkluderas med skrivningar i respektive kommundel.
	Företagsamhet	<p>Arella näringar - Här lyfter författarna fram Härnösands kommun som centrum för Food Tech, därför vill vi i Ställningstagande lägga till:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunen ska verka för högre utbildning inom akvaponik. 	Synpunkten kommer inte att beaktas då frågan inte kan hanteras inom översiktsplaneringen.
	Trafikinfrastuktur	<p>Under Ställningstagande (första delen) står: "För all trafikplanering ska följande prioriteringsordning gälla: 1) Gång och cykeltrafik, 2) kollektivtrafik, 3) biltrafik"</p> <p>För oss liberaler är det viktigt att hela landet ska leva: att alla kommunens invånare behandlas lika på så sätt att de kan transportera sig mellan de olika kommundelarna och utanför kommunen. Det är viktigt i klimat- och feministiskt perspektiv att utveckla gång- och cykeltrafik men med en geografiskt stor kommun är det också viktigt att inte fastna i ett stadsperspektiv: sträckorna blir för långa för att alla oavsett fysiska förutsättningar och ålder ska kunna förflytta sig längs gång- och cykelvägar. Kollektivtrafiken ger fler transportmöjligheter, även inräknat redan nämnda perspektiv, dock är den ännu begränsad till vissa tider och sträckor vilket ger bilen ett högt värde för rörelsefriheten. Med bil kan kommunens invånare transportera skrymmande last så som matkassar och bräddor, och ta sig hela vägen mellan valda hållpunkter.</p> <p>Parkeringar</p>	

		<p>Vi tror sammantaget på att balansera trafikplaneringen och inte prioritera enligt föreslagen ordning. För ett jämlikt Härnösand</p> <p>I det inledande stycket skriver författarna ”I Härnösands kommun bor en stor del av befolkningen inom tre kilometer från Härnösands central”. Det stämmer inte överens med hur vi rör oss inom och mellan kommundelarna och utanför kommunen. Kommunens långväga invånare och besökare behöver parkeringsplatser i Härnösands stad när de ska besöka Härnösands citykärna. Liberalerna vill inkludera alla kommunens invånare och potentiella invånare; oavsett ålder, fysiska förutsättningar och avstånd; genom att underlätta för jämställda transporter. Det kan vara bra att se över parkeringsytorna och hur de bäst kan användas, men i planeringen måste hänsyn tas till att inte alla kan komma till fots. Vi föreslår därför att texten ses över.</p>	<p>Plandokumentet kommer revideras och förtydliga detta.</p>
	<p>Kommundelar</p>	<p>Härnösands kommuns Översiktsplan har i nuläget ett tydligt fokus på staden och saknar en visionär plan för landsbygden. Att ”Låta hela Sverige leva” bör vara en av de högst prioriterade visionerna i Översiktsplanen genom att sträva efter bästa möjliga förutsättningar inom alla kommundelar.</p> <p>För samtliga kommundelar (förutom öarna) vill Liberalerna lyfta fram följande aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stimulera företagande. Dit hör bland annat god telekommunikation och fiber. • Värna, stimulera och underlätta för kommunens småskaliga producenter. • Sträva efter goda kunskapsresultat i skolan. • Verka för trygg och funktionell vård och omsorg. • Förbättra marknadsföringen av kommundelarnas besöksplatser. Det kan vi göra genom utvecklad skyltning, men också med hjälp av digitala plattformar. <p>Under var kommundel listas de aktiviteter vi vill lägga till i Översiktsplanen i respektive kommundel.</p> <p>1. HÄRNÖSANDS TÄTORT</p> <ul style="list-style-type: none"> • Förändra och förbättra kollektivtrafiken genom att utöka turtätheten och öka biljettkostnaden. • Bredda och trygga vägar ut på södra Härnön. Förslaget att området bör kompletteras med gång- och cykelstråk är bra men räcker inte. Populära områden för barnfamiljer, så som Solum och Nickebostrand, kräver säkra trafikmiljöer vilket vägarna behöver utvecklas för. • Öppna upp milspåret. Planera automatiserade bommar med fortifikationsverket. 	<p>Synpunkten kommer till viss del beaktas. Synpunkten kommer till viss del att beaktas och inkluderas i planhandlingen. Resterande frågor kan inte hanteras inom ramen för översiktsplanen.</p> <p>Synpunkten kommer till viss del att beaktas och inkluderas i plandokumentet.</p> <p>Synpunkten kommer delvis att beaktas. Resterande är för detaljerat för</p>

	<p>Planerna för Nybrogatan Det beslut som röstades fram av (S, MP, V och KD) vid Samhällsnämndens januarimöte kommer att försvåra stadstrafiken avsevärt. Det kommer att bli en utökad och onödig bilkörning som sannolikt kommer att inverka negativt på miljön. Boendemiljön vid dessa gator kommer också sannolikt försämrats. När det gäller Nybrogatan planeras det för trädplantering i mitten av gatan eller refug. Sikten kommer att försämrats p g a träden för bilförarna och dessa hinder kommer dessutom att försvåra snöröjningen och ställa till med problem för uttryckningsfordonen. Snöröjningen kommer även att försämrats på de gator där biltrafiken kommer att öka. Vi vet dessutom att det redan idag är problem med den på dessa gator. I förslaget ingår även att ta bort parkeringar längs Storgatan. Liberalerna anser att den minskning av parkeringsplatser som planeras även vid kajen måste ersättas. Vi ska värna de kommuninvånare som behöver besöka centrala Härnösand. Vi ska värna de besökare som kommer till Härnösand.</p> <p>2. SÄBRÅ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verka för underhåll av gång- och cykelvägen mellan Älandsbro och Härnösand. • Utveckla besöksmålet U-berget i Finsvik, Älandsbro; sätta upp skyltar till, förbättra parkeringsmöjligheter och ordna grillplatser. <p>3. ÖARNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arbeta för tryggare vägar på Hemsön. • Utveckla besöksmålet Hemsön genom en vandringsled. <p>4. HÄGGDÅNGER</p> <ul style="list-style-type: none"> • Säkra övergången över E4 i Antjärn. • Utveckla vandringsleder. • Utveckla marknadsföring och skyltning till kulturplatser. • Utveckla gästhamnar och landstigningsplatser. <p>5. STIGSJÖ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Förbättra underhåll av kanotleden. <p>6. HÖGSJÖ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Peka ut vindkraftsfria zoner. • Förbättra kommunikation. <p>7. VIKSJÖ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kvoten av vindkraftverk är uppfylld (se 1.2 Vindbruk) • Förbättra kollektiv kommunikation till Sundsvalls kommun. • Förbättra trafiksäkerheten för väg 331. 	<p>översiktsplanen. Parkeringar kommer att ersättas med mindre ytkrävande alternativ.</p> <p>Underhåll är en förvaltningsfråga. Lokala besöksmål ska utvecklas i samverkan med markägare.</p> <p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas. I första hand genom att inkluderas som en del av planhandlingen. I de fall de inte beaktas är det för att det inte är en fråga översiktsplanen kan hantera.</p>
--	--	--

		<p>•Göra en enkätundersökning för att få en bild över efterfrågan på trygghetsboende.</p>	
	Riksintressen	<p>I förslag till ÖP 2040 på kommunens hemsida framgår följande text på sidan 49: ”Det finns två områden av riksintresse för vindbruk i Härnösands kommun, delar av Hästkullen och Björnlandhöjden i Viksjö. Härnösand ställer sig positiv till teknikutveckling i befintliga vindkraftsområden, men vill motverka att fler områden pekas ut för etablering av vindbruk. När översiktsplanen antas kommer vindkraft till viss del ha etablerats på områden av riksintresse för vindbruk”.</p> <p>Så långt gott och väl kan man tro. Men av plankartan på hemsidan är ”riksintresse för vindbruk” redovisad på sidan 15 och för vindkraft markerat området kring Björnlandhöjden verkar till ytan vara väsentligt större (t.ex. ända mot bebyggelse i byn Storsela) jämfört med utpekat område i nu gällande ÖP?</p> <p>Dessutom rymmer hemsidan även underlag till ÖP, ”Tematiskt tillägg för Vindkraft”. Man får en känsla av att det är underlaget till nuvarande ÖP inte kommande då texten är motsägelsefull i förhållande till viss återhållsamhet i ovanstående. Frågan borde ställas till förvaltningen vad som är syftet med underlaget!</p> <p>Vindkraft är mycket arealkrävande. T.ex. upptar vindparkerna Hästkullen och Björnlandhöjden i Viksjö en yta som är större än arean för centralorterna i Ångermanlands fyra kommuner tillsammans. Vindkraften en instabil energikälla. T.ex. de kallaste vinterdagarna när energibehovet är som störst blåser det inte mycket. Vattenkraften, som kan magasinera vatten, har blivit en backup som t.ex. kan nyttjas vid perioder av kyla.</p> <p>Vindkraften påverkar det omgivande landskapet, medför buller, vandrande skuggor och blinkande lanternor som är störande för boendemiljön. Det lågfrekventa bullret från vindkraftverk är skadligt för människor. Risk för iskast från vindkraftverk kräver skyddsområden runt om vindkraftverken på flera hundra meter, vilket begränsar rörelsefriheten. Fågelliv och fladdermöss drabbas.</p> <p>Möjligheter till avstyckning av tomter och bostadsbebyggelse försvåras, vilket samt med landskapspåverkan påverkar fastighetsvärdena negativt.</p> <p>SAMMANTAGET FÖRESPRÅKAR LIBERALERNA ATT TILLÄMPA KOMMUNAL VETORÄTT SÅ ATT</p>	<p>Riksintresseområdena för vindbruk kommer från energimyndigheten. Att områdena är utpekade som riksintressesanta för vindbruk innebär inte att hela ytan ska exploateras.</p>

		INGA NYA TILLSTÅND FÖR VINDKRAFT BEVILJAS I KOMMUNEN UTÖVER REDAN BEVILJADE.	
	Riksintressen	Förslag på komplettering under Ställningstagande: <ul style="list-style-type: none"> • Yrkesfisket ska kunna samexistera med totalförsvaret, sjöfarten, fritidsfisket, boendemiljöer samt ta hänsyn till höga naturvärden som finns i kommunens havsmiljöer. 	Synpunkten kommer att beaktas.
	Miljö och natur	Naturvård och skyddad natur Se stycket "skyddad natur i Härnösand" nedan. Anders påpekade att siffrorna behöver kontrolleras. Förslag på komplettering under Ställningstagande: <ul style="list-style-type: none"> • Härnösand ska arbeta för att väcka intresse hos invånarna att vara ute i skog och mark. • Härnösand ska verka för att tillgängliggöra sina skogar och marker för invånarna. Det gör vi genom att upprätta vindskydd, eldstäder, märka upp leder med mera. • Härnösand ska värna äganderätten. 	Synpunkten kommer till viss del att beaktas, nya skrivningar kommer att inkluderas i handlingen gällande tillgänglighet, något som är ett verktyg i den fysiska planeringen för att väcka intresse. Resterande synpunkter kan översiktsplanen inte hantera.
Liberalerna	Miljö och natur	Endast naturreservat och skogliga biotopskyddsområden ingår i uppgiften om att 0,7 % av arealen i Härnösands kommun är skyddad. Vi vill påpeka att kommunen är bättre än så, för det finns ju många fler former av skyddad natur. På Länsstyrelsens hemsida räknas därtill upp t.ex. följande: Natura 2000, biotopskydd (i annan mark än skogsmark), djur- och växtskyddsområden, landskapsbildsskydd, naturminne, naturvårdsavtal, riksintresse för naturvård, strandskyddsområde (i riket finns t.ex. 346.143 km insjöstränder och vattendrag) och vattenskyddsområde. Vidare registrerar Skogsstyrelsen nyckelbiotoper, d.v.s. ett område i skogen som i och med sina höga naturvärden har en mycket stor betydelse för skogens växter och djur. Lägga till att större delen av den svenska skogsmarken är certifierad genom sina ägare. Enligt certifieringssystemets riktlinjer görs frivilligt avsättningar av produktiv skogsmark. Tills nu har 5 % av den produktiva skogsmarken frivilligt avsatts till naturskog. Framgent kommer den siffran att öka. Någon uppgift på kommunnivå har Skogsstyrelsen inte kunnat presentera, men i Västernorrlands län är 70.000 hektar produktiv skogsmark frivilligt avsatt, d.v.s. nästan dubbelt så stor yta som är avsatt till naturreservat.	Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet och planhandlingen förtydligas med denna information.
	Riksintressen	FORLÄMNINGAR Förslag på tillägg under Att göra: <ul style="list-style-type: none"> • Förbättra skyltningen till kommunens fornlämningar 	Synpunkten kommer till viss del att beaktas. Inte alla kan eller bör skyltas

			till, men värdet som fornlämningarna utgör kan lyftas fram vid utvecklingen av kommunen.
	Riksintressen	<p>Totalförsvaret</p> <p>Förslag på tillägg under Att göra:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Förbättra tryggheten för friluftslivet på Härnön genom att starta upp en dialog med försvaret om kulfång vid Björnpasset. <p>Förslag på komplettering under Ställningstagande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Många av Härnösands militära områden är även viktiga natur och friluftsområden för invånare och besökare. Det är därför av vikt att friluftslivet kan samspela med försvaret. Det kräver goda dialoger och informativa insatser till allmänheten från kommunens sida. Här vill vi tillägga att informationen ska vara på flera språk. Vi önskar även automatiserade bommar. 	Synpunkten kommer inte att beaktas då det anses för detaljerat för översiktsplanen.
Socialdemokraterna Viksjö/ Stigsjö	Bebyggelse	<p>Planberedskap för bostadsbyggande i de mindre tätorterna, men kanske inte helt nödvändigt att köpa in marken. Planberedskap för industri-/företagsetableringar i alla kommundelar och speciellt längs E4-stråket, även utanför centralorten, t.ex i Antjärn. Här bör kommunen äga något markområde på olika platser för att vara snabbfotade.</p> <p>Centralorten är även till för boende i omlandet! Offentlig och kommersiell service är till allra största delen koncentrerad till ”stadskärnan”. Kommunens storlek gör det heller inte lämpligt med flera alternativa platser för dessa funktioner. Konsekvensen måste då vara att trafik planeras så att denna service är tillgänglig för alla, även för de som inte kan ta sig till centralorten gåendes eller med cykel. Tänk in parkering och gator även för biltrafik. (sid 37).</p>	<p>Synpunkten kommer att beaktas som ett att göra punkt.</p> <p>Synpunkten kommer att beaktas och finns som en del av planförslaget.</p>
Socialdemokraterna Viksjö/ Stigsjö	Trafikinfrastuktur	<p>Kommunikationerna måste säkras! Detta är särskilt viktigt i ett corona- och post-coronaperspektiv som öppnar nya möjligheter för kommunen. Ska arbetsgivare acceptera att personal arbetar på distans måste långsiktigt stabil bredbandsförbindelse finnas att använda. Glöm inte Hemsön, Lillsela, Villola, Käckelbäcksmön m. fl.! Att prova annan teknik än nedgrävd fiber kan underlätta på vissa platser. Det är ingen hedrande statistik Härnösand visar upp vad gäller tillgång till bredband på landsbygden!</p> <p>Fysiska kommunikationer både med personbil och kollektivtrafik måste långsiktigt lösas. Här räcker det</p>	<p>Synpunkten kommer att beaktas och inkluderas i planförslaget.</p> <p>Synpunkten kommer delvis att</p>

		<p>inte med att kunna ta sig till Härnösands centralort, här måste vi utgå ifrån och underlätta en utvidgad arbetsmarknadsregion där särskilt de som bor utanför centralorten kan höra till de som har sin arbetsplats i annan kommun.</p> <p>Daglig Post- och tidningsdistribution måste garanteras då de tendenser till glesare utdelning alltid först drabbar boende utanför centralorterna, boende som ofta också har en bristfällig bredbandsförbindelse eller av andra skäl är beroende av post och tidning.</p> <p>GC-vägar måste utvecklas för korta förflyttningar i kommunens mindre orter. Då gång- och cykeltrafik hänvisas till allmänna vägar, ofta tungt trafikerade, måste detta vara ett mål. Vi ser behoven av utbyggda GC-vägar på många mindre orter men t.ex sträckan Storsvedjan - Viksjö Skans längs den tungt trafikerade väg 331 kanske är det mest akuta då väg 331 till stor del även fungerar som lokalgata. Den tunga trafiken är bara delvis knuten till den nu pågående vindkraftsutbyggnaden. Liknande behov finns kring Brunne och väg 718 i riktning mot Härnösand samt sträckan Byåker - Bondsjö.</p>	<p>beaktas och inkluderas i planhandlingen</p> <p>Synpunkten kommer inte att beaktas då översiktsplanen inte har rådighet över dessa frågor.</p> <p>Synpunkten kommer att beaktas och finns i plandokumentet.</p>
Miljöpartiet	Trafikinfrasstruktur	<p>Utpekade gång- och cykelstråk till Häggdånger bör finnas lyftas fram i stycket om cykel och inte bara under Kommundelar.</p> <p>- Vi anser att det bör finnas ett tydligt ställningstagande för ett tågstopp i Mörtsal.</p> <p>- Vi tycker att regionala tåg är en del av den totala kollektivtrafiken vilket bör framgå i stycket om lokal kollektivtrafik.</p> <p>- Miljöpartiet föreslår att behålla ett liknande ställningstagande som i Översiktsplanen 2011-2025: Sundsvall-Timrå Airport kan bevaras tills ett mer hållbart alternativ för resande med motsvarande korta restider till Stockholmsregionen finns. Flygtrafiken förlorar sin funktion när järnvägen byggs ut och förbättras. Härnösands kommun ska inte äga eller finansiera lokala flygplatser.</p> <p>-Vi anser att ställningstagandet om farleden genom Nattviken (s.32) bör strykas. Inget ställningstagande rörande detta behöver göras i översiktsplanen.</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas, då gång och cykel hanteras övergripande.</p> <p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.</p> <p>Synpunkten kommer delvis beaktas.</p> <p>Synpunkten kommer att beaktas.</p>
Miljöpartiet	Friluftsliv	<p>Det är Miljöpartiet i Härnösands åsikt att det inte bara faller på kommunen att informera om försvarsmaktens närvaro och aktiviteter i kommunen. Vi föreslår att ersätta nuvarande text (s.56) med följande: <i>Många av Härnösands militära områden är även viktiga natur och friluftsområden för invånare och</i></p>	<p>Synpunkten kommer att beaktas.</p>

		<i>besökare. Det är därför av vikt att friluftslivet kan samspela med försvaret. Det kräver goda dialoger och informativa insatser från berörda myndigheter.</i>	
Miljöpartiet	Företagsamhet	Vi anser att det är viktigt att tydligt ta ställning för att småskalig livsmedelsproduktion ska möjliggöras och uppmuntras för att öka självförsörjningsgraden.	Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.
Miljöpartiet	Bebyggelse	Vi anser att ett ökat fokus på integrations och jämlikhet behöver genomsyra stycket om bostadsförsörjning. <ul style="list-style-type: none"> ● Överlag behöver vikten av grönstruktur förstärkas och förtydligas. Framförallt bör kopplingen till välmående och attraktivitet för besöksnäringen i centrum förtydligas. ● Vi anser att stadsnära odlingar med livsmedelsproduktion är av stor vikt. Vi efterfrågar en formulering om att grönområden i stadskärnan ska uppmuntras att användas till odling. 	Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet, genom förtydligande skrivningar.
Miljöpartiet	Natur	Miljöpartiet efterfrågar skarpere skrivningar om vardagsnära skog och skyddade naturområden. I översiktsplanen ska Härnösands kommun uttrycka en ambition om att i skogsområden och skyddad natur ska biodiversiteten öka. Våtmarkernas betydelse för ersionsskontroll, vattenrening, biologisk mångfald och mycket mer är svåra att överskatta. Det är viktigt att Härnösands kommun i översiktsplanen uppmärksammar detta genom att under rubriken Natur tillföra ett stycke om våtmarker. Miljöpartiet i Härnösand anser att översiktsplanen behöver utvecklas i avseende på vilket sätt planen ska bidra till att miljö kvalitetsnormer för vatten kan uppnås. Det gäller vattendrag, sjöar, kustvatten och grundvatten. Påverkan på vattenkvalitet av dagvatten är en viktig aspekt att ta hänsyn till vid exploatering av mark. Miljö kvalitetsnormen visar vad recipienten tål. Ersätt meningen “Ekosystemtjänster är ett planeringsverktyg som visar på sambandet mellan naturen och samhällsekonomin.” med meningen “Ekosystemtjänster är ett verktyg för att synliggöra de fördelar som människor får av naturen och dess ekosystem.”	Synpunkten kommer att beaktas. Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet. Synpunkten kommer delvis att beaktas, skrivningen har reviderats.
Miljöpartiet	Teknisk försörjning	Det finns en oerhört potential i solenergi, både när det gäller el, fjärrvärme och vätgas. Härnösand ska ligga i framkant och bejaka solkraftens utveckling, det kan gälla solceller, solfångarfält och innovativa typer av solkraftverk. Miljöpartiet ställer sig bakom de generella	

	<p>skrivningarna i planförslaget men föreslår ett par förtydliganden nedan.</p> <p>Förslag till ställningstagande:</p> <p>Möjligheter att använda tak för solanläggningar ska uppmuntras och underlättas.</p> <p>Småskalig energiproduktion ska möjliggöras och uppmuntras.</p> <p>Att göra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fler markområden för utveckling av solfångarfält ska utredas i Härnösand efter [att] testområdet har utvärderats. <p>Skyddet av Härnösands kulturmiljöer ska utformas så att solesproduktion inte generellt omöjliggörs.</p>	<p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.</p>
--	---	--

3.6. ÖP-Brevlådan

Älandsbro - Centerpartiet

Vårt önskemål:

Vi vill att kommunen undersöker strandområdet längs Älandsfjärden från tillverkningsindustrin Norrlands Trä till kommunens egen avloppsanläggning, se bifogad kartskiss, för att undersöka möjligheten till boende, företagande, gång- och cykelstråk, bad- och turistattraktioner m.m. Detta för att med planstöd m.m ska möjliggöra annan markanvändning än idag av den berörda strandsträckan.

Svar: Synpunkten kommer att beaktas delvis, då området lämnas som naturmark vilket kan möjliggöra för framtida utveckling. I området ska dock både bostadsbebyggelse, gång- och cykel samt näringslivsutveckling samspela.

Häggdånger – Privatperson

Övrigt

Den digitala presentationen kräver förutom datorinnehav att man kan hantera alla digitala kartor. Möjligheten för allmänheten att läsa den är begränsad. Härnösands bibliotek är stängt förutom utlåning och det är inte möjligt att sitta kvar vid platsen som ni lagt ut ett exemplar av Översiktsplanen på.

Jag blev uppmanad att lämna platsen. Tryck upp 10 exemplar och lämna till biblioteket för utlåning. Alltså registreras in i bibliotekets rutiner.

Tänk på demokratin!

Svar: Synpunkten kommer inte att beaktas då översiktsplanen varit utställd i flera exemplar i alla kommundelar under samrådsskedet. Bibliotekets restriktioner med 30 minuters läsning under pandemin kommer att vara upphävda inför granskningskedet.

Naturvård

Hej!

En fråga om Naturvård. Förslaget till Översiktsplan 2040 har nedanstående skrivning under Naturvård: Men den nuvarande Översiktsplanen har räknat upp 4 naturvårdsprojekt som är prioriterat att arbeta med. Varför återfinns de inte i den kommande Översiktsplanen? Har de försvunnit? Och på vilket sätt? Är Översiktsplanen ett levande styrdokument? Eller sätts den på hyllan och glöms bort?

Svar: Synpunkten kommer att beaktas och naturvård lyftas fram tydligare i planhandlingen.

Utgångspunkter

Jag läser i förslaget till Översiktsplan att ett av perspektiven är Jämställt och intersektionellt perspektiv:

- Vad menas i detta sammanhang med intersektionellt perspektiv?
- Var i Översiktsplanen kan jag läsa att ett jämställt perspektiv har använts?
- Var i Översiktsplanen kan jag läsa att ett intersektionellt perspektiv har använts?
- Eller menar ni att bägge perspektiven finns samtidigt?

Jag frågade efter ett exempel där jämställdhetsperspektivet har använts eftersom jag inte hittar det i dokumentet. Detsamma frågade jag om intersektionellt perspektiv. Du kan inte bara säga att ni har använt det när det inte går att läsa det. Ordet intersektionellt är ett uttryck som inte är förståeligt för majoriteten av Härnösands invånare. Ditt medskickade förklaring är inte detsamma som används inom universitetsvärlden. Jag har själv i mina studier gjort intersektionella analyser och då är det flera faktorer som påverkar.

Här ett citat från Diskrimineringsombudsmannen (DO): Med ett intersektionellt perspektiv menas att uppföljningen inte bara bör integrera ett jämställdhetsperspektiv utan även

uppmärksamma och beakta de skillnader som finns mellan olika grupper av män och kvinnor baserat på faktorer såsom könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, ålder, sexuell läggning och funktionsnedsättning.

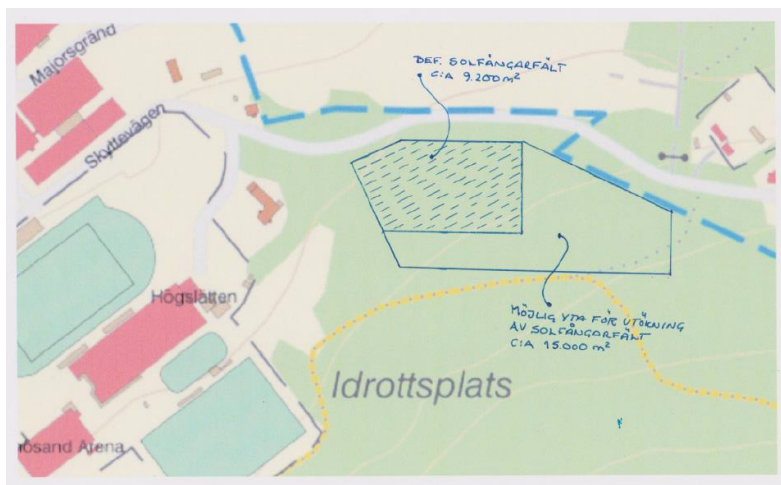
Ni använder ofta begreppet invånare eller besökare men det är ju inte en homogen grupp. Det är män eller kvinnor, unga eller gamla, olika etnisk tillhörighet och olika funktionsvariabler. Hur ska jag kunna se det som Mitt Härnösand när dokumentet är skrivet som att alla invånare är lika?

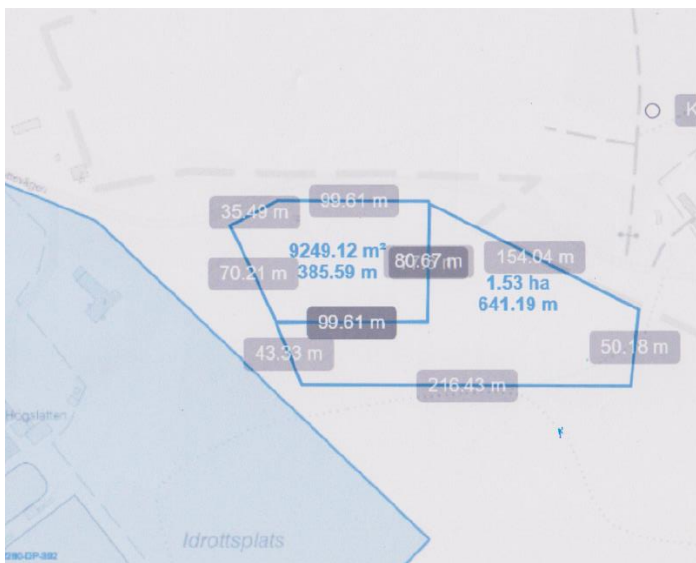
Svar: Synpunkten kommer att beaktas och begreppet förklaras tydligare i avsnittet om Utgångspunkter.

Teknisk anläggning

Vi skulle vilja att angränsande mark reserverades för framtida eventuell utbyggnad av solvärmeparken! Jag kan ge en lång motivering varför det är bra om ni behöver och kommer gärna och presenterar vårt företag och våra planer. **Se bifogade kartor med kartpunkter inritade** för utökat solfångarfält vid Högsletten. Vi har lagt in yta så att elljusspåret inte ska beröras. Däremot får man korrigera sträckningen i viss mån för stigar i området.

Med vänliga hälsningar,
Absolicon Solar Collector AB

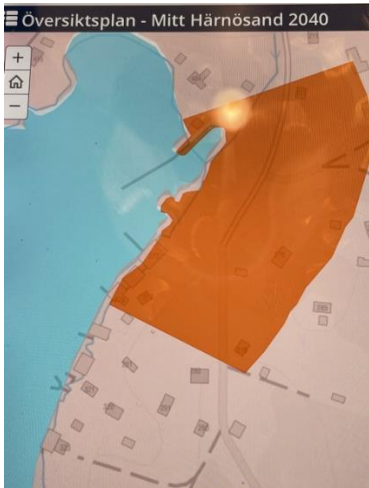

Svar: Synpunkten kommer delvis att beaktas men inte ur det enskilda fallet. Däremot kommer solkraftsanläggningar att fortsätta utredas ur ett helhetsperspektiv, där den specifika platsen kommer att ingå.

Bebyggelse

Då vi går in och tittar på kartan som bl a täcker in Torrom 6:21/Barsviken 404 kan vi se att en del av vår tomt är markerad som "Landsbygdsutveckling i strandnära lägen". Hur tänker ni där? I detta sammanhang är det viktigt att vara medveten om att Lantmäteriets kartor inte kan utgöra ett rättssäkert underlag då det gäller fastighetsgränser. Då det gäller Torrom 6:21 så löper den östra tomtgränsen längs bäcken som rinner från Viksjön, drygt 70 meter längs denna ut till havet enligt gällande köpekontrakt daterat den 4 september 1925, registrerat vid Ångermanlands södra domsaga den 30 dec 1926. Som ni nu markerat i era underlag har ni inkluderat en del av vår tomt inkl en byggnad.

Vi föreslår att om ni ska använda detta kartunderlag så bör ni inte minst ur rättssäkerhetssynpunkt se till att en korrekt tomtmätning i samarbete med Lantmäteriet genomförs utifrån gällande underlag för att kartunderlaget ska bli korrekt. Som det nu är så blir underlaget allvarligt missvisande och kan utgöra grunden för ogrundade diskussioner om tomtgränser etc. Detta är inte acceptabelt!

Svar: Synpunkten kommer inte att beaktas då Översiktsplanen är ett övergripande dokument. Området utpekad som LIS-område är inte exakt inmätt och kommer inte heller att mätas in exakt då detta hanteras vid ansökan om strandskyddsdispens i nästa skede.

Friluftsliv, idrott och motion

Skogen kring Kappelsberg och Vagnsta

Vi har kolonilotterna, ett vindskydd med eldstad vid pulkabacken, ett till vindskydd längre bort mot Ridhuset. Finns fornlämningar i skogen från järnåldern ändå bort till järnåldersgravarna vid Vagnsta.

Det första skogsområde du lär känna som nyanländ, ovan att vara i skogen, inte har bil. Skulle kunna göras mer reklam för. Alltså området innan vändplan för bussen och bort till kolonilotterna vore perfekt. Bussen går dit, nära att gå till om du bor på Härnön. Ibland måste det skyltas och visas på att det finns för att folk ska hitta dit. Jag vet inte vem som äger den skogen? Det var dagens tankar.

Svar: Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.

Trafikinфраstruktur

Jag skulle tycka att det vore lättare att ta bussen, om bussen hade en mer skyddad men ändå central plats i Härnösand. Dessvärre är jag en person som tycker att Härnösand inte behöver alla centrala parker och då syftar jag på parken mellan biblioteket, den vuxenskolan, Hedda Wising samt kyrkan. Jag tycker att det vore bättre om det vore en central busshållsplats där och låta den busshållsplats som är på Nybrogatan vara en plats enbart för av- och påstigning - ej en plats att stanna på och platsen för att stanna på mellan kyrkan, biblioteket mf.

Svar: Synpunkten kommer inte att beaktas då Härnösands stadspark är ett viktigt grönområde ur både natur- och kulturmiljöperspektiv.

3.7. Enkät synpunkter

Synpunkter från allmänheten som inkommit via enkäter. Vissa synpunkter är för detaljerade för att kunna hanteras direkt i översiktsplanen, men dessa fördelas ut till ansvarig avdelning och omvandlas till de övergripande riktlinjerna.

Ålder	Kön	Synpunkt	Svar
20-30	Hon	Jag tycker att det här hade varit en bra plats för grillplatser och promenadstråk!!	Synpunkten kommer beaktas.
30-45	Han	Dessa fritidshus bör inte kunna vara inom området för friluftsliv. I tidigare samrådsförslag från kommunen ska detta område, fastigheten Skedom S:14 undantas från detta friluftsområde. Tacksam om viljeriktningen fortsätter så.	Synpunkten kommer beaktas.
5		Vad är meningen med: "Ett flersäsongsperspektiv ska appliceras när badplatser och liknande områden i kommunen planeras och utvecklas." Från vilket av de 5 perspektiven är detta önskvärt? Vad är ett flersäsongsperspektiv? Det återfinns under Badplatser. Vågsurfing hör inte hemma under utveckling av badplatser. Vågsurfing finns det ytterst få utövare i Härnösand och ska inte förekomma så specificerat i en Översiktsplan.	Synpunkten kommer beaktas. Flersäsongsperspektiv innefattar att en badplats kan användas under flera säsonger exempelvis för vinterbad, skridskor, grillning m.m.
30-45	Han	Enligt förra översiktsplanen har ni räknat upp under Naturvård flera områden. Varför har de helt plötsligt blivit strukna. "Härnösands kommun har prioriterat att arbeta med fyra naturvårdsprojekt; Godstjärn, Åland- sån, Vålön och Lövudden. Av dem är Godstjärn och Ålandsån klassade utifrån Länsstyrelsens Naturvärdesklassning. "	Synpunkten kommer beaktas. Dessa är inte strukna utan finns kvar men presenteras i underlag så som naturvårdsprogrammet.
Under 20	Han	Friluftslivet ska inte behöva gissa sig till var försvaret håller till. Skytningen svår att hitta. Det är försvaret som ska ta hänsyn till friluftslivet och se över skytningen. n. Det går inte att söka på Högslätten n så att den finns vid alla stigar och korsningar	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Nybrogatan har en blå heldragen linje. det innebär cykelbana. Men kommunens plan för Nybrogatan är att cyklar är inte välkomna. Har ni redan gått ifrån Översiktsplanen??	Synpunkten kommer inte beaktas. Huvudnätet för gång och cykel är inte fastslaget, utan dess placering kommer att utredas i kommande gång- och cykelplan.
Över 60	Hon	Cykeltrafiken är i handelsområdet hänvisad till körbanorna. Det finns en bred trottoar för gångtrafikanter. Skytningen som finns gäller gående. Infarten till Coop har varken trottoar eller cykelbana. Här får alla med rullator eller barnvagn gå på körbanan eftersom drive-in till MAX kapade trottoaren. Det måste omedelbart ändras eftersom ni skriver att gång- och cykel ska ha första prioritet.	Synpunkten kommer beaktas.
Över 60	Han	Jag är förvånad över att Öjesjön, om är ett område av riksintresse (naturvård) omfattas av översiktsplanen för utbyggnad av nya bostäder i strid mot strandskyddet !	Synpunkten kommer beaktas.
30-45	Hen	Avser man ta tillfället i akt med ny regionalågsstation söder om centralorten när Ådalsbanan dras om enligt blå korridor?	Synpunkten kommer beaktas, en transportnod föreslås utvecklas i mötet mellan E4 och järnväg i södra Härnösand.
30-45	Han	Det behövs en sammanhängande cykelväg mellan bostadsområden Bondsjöhöjden och Murbergetsskola	Synpunkten kommer beaktas.

Ålder	Kön	Synpunkt	Svar
20-30	Han	Jag vill se snabbare tåg till Sundsvall och Stockholm samt möjligheter att bo nära till tågstationen - i nuläget finns det inga fina/lämpliga bostäder i området som skulle passa mig.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Korsningen Skeppsbron/Nybrogatan känns otroligt otrygg som gående och cyklist. Bilarna kör för snabbt och jag känner mig nervös att gå över gatan här.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Längst Nybrogatan finns det få övergångsställen för människor att gå över gatan	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bilar kör för snabbt här och gång- och cykel övergångsstället är otydligt. Bilarna stannar inte för cyklister. Skyltar behövs.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Korsningen behöver en bättre lösning för cyklister. Det finns ingenstans att få vara först framför bilarna	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Jag känner mig otrygg när jag går till Vårdkasen. Det finns ingen trottoar	Synpunkten kommer beaktas.
		Den här gata har ingen trottoar - bara en tunnel och trottoarer som länkar ej ihop. Jag känner mig förvirrad och otrygg när jag går här.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Jag vill få en cykelbana längst Nybrogatan att skydda mig från en av Härnösands mest trafikerade gator.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Jag vill ta bussen hit även under vintern.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Det behövs en större service utbud nära till stranden och vattnet	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Ankaret känns som en asphalt ödemark. Flera träd behövs i Härnösand.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Fixa till en sten trottoar som passar miljön av Östanbäcken.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Direktflyg till en större Europeisk stad behövs. T.ex Amsterdam med KLM, Frankfurt med Lufthansa så man kan byta där. Varför kan man inte ta bussen till flygplatsen? Varför behöver Sundsvall, Kramfors och Örnsköldsvik sin egen flygplats?	Synpunkten kommer inte att beaktas då det inte är en fråga som kan hanteras inom översiktsplanen.
Under 20	Han	Fixa Utsprångskajen	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bygga E4:n utanför staden och gör om vägen in till stan som en aveny med träd längst gatan	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bredare trottoar behövs	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Mer liv och offentlig konst nära Konsthallen	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Flytta McDonalds och Lidl in till staden eller gör om dem som en del av multifunktionella bebyggelse	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bygga inte framför Magasinen byggnader.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Övergångsställe behövs	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Övergångsställe behövs	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Trottoar behövs	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bygga parker/gröninfrastruktur i Norrstan/Skeppsbron	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Ta bort parkeringen i Härnösands finaste läge.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Ta bort långtidsparkering vid Simhallen	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Ta bort skräpiga bussarna som bara står här. Området känns sunkigt.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Istället för att bygga nya bostäder, använder dem gamla byggnader som står tom. Gamla flickskolan, seminariet osv.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bussar till Sundsvall på helgen	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Gångöverställen känner otrygga. Gör om dem och minska biltrafikens hastighet.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bättre gång- och cykel infrastruktur behövs längst Skeppsbron. Varför finns det nästan inga övergångsställe?	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Tillåta fler andrahandsbutiker att öppna upp på Kronholmen. Återbruksgalleria	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Kafe/bar/service/restaurang behövs i Östanbäcken. Man vill ha möjligheter att vistas i Härnösands äldste område.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Ta bort tungtrafik från ön	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Service behövs vid tågstationen. Kaffe möjligheter finns inte tidigt på morgonen. En kiosk vore bra.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Riva Dollarstore. Fulaste byggnad i Härnösand.	Synpunkten kommer inte att beaktas.
20-30	Han	Trottoar vid vattnet behövs samt bänkar	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Rusta upp Härnösands finaste gata som leder till Domkyrkan. Bättre trottoarer behövs.	Synpunkten kommer beaktas.

20-30	Han	Fler uteservering och intressanta punkter behövs vid torget	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Kommunen borde jobba för gårdsförsäljning att stötta dem som producerar gin/öl t.ex.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bevara bion. Även om corona pandemin slår hård mot sin ekonomi. Kommunen måste se till att det finns en bio även i framtiden. En bio med större fokus på independent film och kultur vore bra.	Synpunkten kommer beaktas.
Under 20	Han	Smitningen, detta område skulle behöva utvecklas så att fler kan uppleva denna härliga plats. Satsa på en bra cykelväg dit. Fler bussar vore bra för Härnösandsborna men också turisterna.	Synpunkten kommer beaktas.
Under 20	Han	Tycker Härnösand ska ta inspiration från "Forest cities". Både täcka byggnader med växter men också blanda in mer grönt i områden med mycket hårdyta för en grönare stad. Exempelvis längs Skeppsbron och vid Härnöverken.	Synpunkten kommer beaktas.
Under 20	Han	Det borde finnas mer att göra på våra grönområden. Aktiviteter, sittplatser och servering. På det sättet kan vi locka människor att vistas och mötas utomhus.	Synpunkten kommer beaktas.
Under 20	Hon	Det är bra att man i den nya översiktsplanen satsar på fler gång och cykelvägar. Att inte göra de som bor i staden bilberoende. Utgå från människans välbefinnande. Staden skulle bli trevligare om vi kunde begränsa bilismen.	Synpunkten kommer beaktas.
Under 20	Hon	Detta område skulle vara en attraktiv plats för boenden. Industrimiljöer som skulle kunna omvandlas till fina boenden.	Synpunkten kommer beaktas.
Under 20	Hon	Skapa fler sociala mötesplatser nära/vid vattnet. Det borde finnas mer allmänna bryggor tex hamnen vid Skeppsbron(båda sidorna) och eventuellt södra sundet .	Synpunkten kommer beaktas.
Under 20	Han	Främja lokal handel. Ser gärna att det dyker upp affärer med lokalt producerade produkter. Kanske en gemensam yta för exempelvis REKO:s produkter. Allmänt ge förutsättningar för lokal handel i framtiden.	Synpunkten kommer beaktas.
30-45	Han	Tänk gärna att andra användningsområdet för kajen kan tänkas ex bostäder eller uteaktivitetsområde (många vill fiska från kanten t.ex.) istället för att rikta in sig på kryssningsmottagande.(som enligt mig lämpar sig bättre på den nuvarande djuphamnen) Då annars bussar måste ta sig över bron och det är längre från handelsområdet och butiker och det är främst bostäder som är på den sidan..	Synpunkten kommer beaktas.
30-45	Han	Universitet backen är knepig för smal för parkering och ingen vändplats, folk använder t.o.m. gångbanan. Borde göras om till gågata (med cykeltrafik) och endast tillåta varuleveranser. Parkering borde hänvisas till skolans stora parkering. På gamla stället vid teatern vad det också en bit att gå.	Synpunkten kommer beaktas.
Över 60	Han	Skärsviken har så många både fasta och säsongsmässiga invånare att utbyggnaden av fiber borde forceras. Telia hotar släcka ner sitt nät och bergen i nord-väst gör att mobila lösningar inte fungerar för vare sig telefoni eller internetanslutning.	Synpunkten kommer beaktas.
45-60	Hon	Gång- och cykelväg	Synpunkten kommer beaktas.
45-60	Hon	Friluftsliv/sport/turist: Dalarna har Tällberg & Siljan, Sundsvall har Sidsjön. Härnösand kan ta tillvara stråket härifrån ut till Stigsjö för camping, badplatser, cykel- och vandringsturism. "Tiny-houses" i skogsmiljö, naturnära passivhus utfördelade utan att för den skull förstöra befintlig landskapsintryck. Just här är det solnedgång, passande med em/kvällsdopp. Wild swimming är en het trend nu, passar i sjöar. Knyt ihop tågresenärer som enkelt kan ta sig ut, t ex hyr elcyklar för en helgtur. Många mindre camping/husbilsplatser, automatiserade. Inte en stor. Härnösands cykelklubbs favoritsträckor borde fungera även för mer vältränade turister. Enkla ställen för vintertältning.	Synpunkten kommer beaktas.
Över 60	Hon	Cykel/promenadväg från kyrkogården ung till solumshamn	Synpunkten kommer beaktas.

Över 60	Han	Här behövs en fortsättning av cykelväg mot Sundsvall. E4:an är livsfarlig att cykla på.	Synpunkten kommer beaktas.
Över 60	Han	Cykelled mellan Häggdånger och Härnösand behövs.	Synpunkten kommer beaktas.
Över 60	Han	Telia erbjuder mobilt bredband. Dålig lösning eftersom mobiltäckningen är dålig. Vi behöver fiberbredband, där man är säker att få kontakt med sjukvård och räddningstjänst!	Synpunkten kommer beaktas.

Ålder	Kön	Avsnitt	Synpunkt	Svar
30_45	Hon	Miljö och risker	Jag saknar ett stycke om störande ljus eller ljusföroreningar. Lightpollution är ett förhållandevis nytt begrepp men betydelsen är att starka sken på natten har negativ inverkan på djur och växter och även på människans upplevelse. Nattlevande djur påverkas negativt av belysning. Det kan påverka deras orienteringsförmåga mm. Härnösand kommun har också ambitioner att öka turismen. En del av det turister vill uppleva är norrsken och stjärnklar natthimmel, det försvåras av störande ljus.	Synpunkten kommer beaktas.
45_60	Hon	Trafikinfrastuktur	GC-väg parallellt med E-4 sträckan Kittjärn Hulle, Tjärnsjö, motorbanan i Häggdånger. Det är en viktig gång och cykelväg för oss som bor i Häggdånger ur många aspekter, att till vardags kunna cykla till jobb och skola ligger i tiden ur hälsoaspekt, miljömål och för besöksnäring är det en förutsättning att det går att vandra från Medelpad till centrala Härnösand. Jag vill att frågan lyfts till beslut om när genomförande skall ske och inte bara är en viljeinriktning. Mvh Synnöve Häggdån	Synpunkten kommer beaktas.
Över_60	Hon	Utgångspunkt	Enligt barnkonventionen som blev lag 2020 ska barn och ungas synpunkter beaktas. Hur har ni i arbetet följt lagen? Varför har ni inte gjort indelning av ålder så att även barn och unga kan vara med och lägga synpunkter?	I det tidiga dialogskedet har barn från gymnasiet inkluderats i arbetet och genomfört dialog med andra i åldern mellan 15-25.
20_30	Han	Utgångspunkt	Begreppet "intersektionellt perspektiv" hör inte hemma i ett dokument som ska läsas och förstås av allmänheten. Vet författarna och de som undertecknat dokumentet vad det betyder? (2 politiker och 1 kommundirektör) Med ett intersektionellt perspektiv menas att uppföljningen inte bara bör integrera ett jämställdhetsperspektiv utan även uppmärksamma och beakta de skillnader som finns mellan olika grupper av män och kvinnor baserat på faktorer såsom könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, ålder, sexuell läggning och funktionsnedsättning.	Synpunkten kommer beaktas.
45_60	Han	Samrådsprocessen	Sökfunktionen som inte fungerar gör att det är väldigt svårt att lägga in synpunkter. Det måste finnas andra sätt än detta för oss vanliga medborgare. Det är diskriminering och alla med kognitiv funktionsnedsättning, dvs digitalt handikappad har inte möjlighet att komma till tals.	Synpunkten kommer inte att beaktas, då planhandlingen även funnits i fysisk form i alla kommundelar men möjlighet att lämna synpunkt.
45_60	Han	Samrådsprocessen	När jag söker på platser i Härnösand t ex Höglätten så hamnar jag ute på en sverigekarta. Varför? Var finns instruktionerna till att lämna synpunkt?	Synpunkten kommer beaktas.
45_60	Hon	Teknisk anläggning	Jag har synpunkter som gäller en lämplig och utpekad område för vindkraft. Lillsela / Skäländsjön På detta område hade SCA Vind AB planerat bygga vindkraft. Men efter noggrann analys av området har SCA Vind kommit fram att avsluta projekteringen av Vindpark Lillsela. Beslutet grundade sig på höga naturvärden som finns i området.. Efter SCA Vinds analys går det inte förena med vindkraftsbygge. Jag tycker att detta område som inte är lämplig för att bygga vindkraft inte får vara längre i översiktsplanen. Mvh Petra Schuchlinski Lillsela 231	Synpunkten kommer beaktas.
30_45	Han	Kommunövergripande tr	Sänk hastigheten i tätort och bostadsområden. För att gynna för fotgängare och cyklister krävs inte bara mera cykel och gångvägar. Sänk hastigheterna från 50 km/ till 30 eller 20 km/h särskilt när det saknas GC-vägar. Om cykling och gående blir det smidigaste och snabbaste sättet att ta sig fram i tätorten kommer allt fler att välja det.	
30_45	Han	Utgångspunkter	Släck vägbelysningen i mellan kl. 01-06. För att samhällsutvecklingen ska genomsyras av hållbarhet krävs inte enbart utbyggnad av förnyelsebar energi. Vi bör även bli bättre på att hushålla. Släck väg/gatubelysningen under nattens mest stillsamma timmar för att minska på energiförbrukningen.	Synpunkten kommer beaktas.
Över_60	Hon	1. Friluftsliv 2. Trafik och transporter 3. Härnösands tätort 4. Stigsjö	1. a) Området runt Nässjön bör finnas med i en Friluftplan för Härnösands kommun. Som ex ett rikt fågelliv, promenadstråk, cykelturer i området då den kopplas ihop med Bondsjöspåren. BIK får tillgång till fler träningsmöjligheter så även cykelklubbar mm. 2. Ta fram en gång och cykelplan där denna sträcka finns med, Bondsjöhöjden - Helgumsbro. Förutom plan bör denna åtgärd vidtas omgående. 3. Grön infrastruktur knyter samman friluftsområden 4. Påbörja gång och cykelstråk till Stigsjö från Härnösands central till Brunne, första etapp kan vara till Helgumsbro.	Synpunkten kommer beaktas.
30_45	Hon	Natur	Saknar stycke om särskilt skyddsvärd natur. Det bör i ÖP framgå att det finns områden i kommun som är särskilt skyddsvärd och kan även tillkomma områden efterhand som kommunen inventerar skyddsvärda naturområden. Dessa ska visas hänsyn i händelse av exploatering och att friluftsentressen kan komma att konflikteras av dessa områden.	Synpunkten kommer beaktas.
Under_20	Han	Trafikinfrastuktur	Det är bra att ha med ungdomars perspektiv på kommunikation. Skapa busstider anpassade till barn + ungdomar. Bra att det är gratis för barn.	Synpunkten kommer beaktas.
45_60	Hon	Trafikinfrastuktur	Många vill bosätta sig utanför centrum, och många flera hade nog pendlat mer miljövänligt om det hade varit gång- och cykelvägar längs med några av de mest trafikerade vägarna i kommunen. Det gäller bland annat Stigsjövägen. Det är till exempel inte så långt till Säbrå kyrka, men det är både farligt och inte speciellt behagligt att cykla eller gå längs vägen. Tror även att flera hade använt en sådan möjlighet till att löpa, träna, gå på promenad i det här området.	Synpunkten kommer beaktas.
45_60	Hon	Helheten	1. Tänk att alla ska kunna bo här och arbeta över hela världen, du behöver inte vara storbolag för att ha kunder globalt. Många, små nisch 2. Mer lokal turism, tänk oljetoppen är nådd vilket medför relativprisförändringar. helg- och korttidsturism. Jobba några veckor på annan plats turism. Friare / enklare / billigare men kanske mer/fler och större del av året, olika behov. 3. Förtäta / försköna / förstärk. Planera in områden för tiny-house trenden, flera bostäder på olika platser = mindre. Flera mindre platser för båtuthyrning. Automatisk hantering. 4. erbjud platser för kollektivt byggande, 1:a målgrupp äldre inflyttade. 5. Odlå överallt, fler och mindre växthus inbakade på olika platser. Vart har vi spillvärme? 6. Design/Arkitektur som generell landskapsidé: Eftersom vi INTE tidigare varit turistplats kan det hanteras modernt, med tydliga design/arkitekt-ideer som draghjälp. Kunskapsstaten = kunskaps turism? 7. Makerspace - gemensamma med många hantverkare.	Synpunkten kommer beaktas.

Ålder	Kön	Avsnitt	Synpunkt	Svar
45_60	Hon	Grönområde och park / Areell näring	Möjliggöra utrymme för fler kolonilotter samt gemensamma odlingsprojekt med integration och samarbete med skolor gällande hållbar utveckling och självhushåll. Spara fler grönområden till ångar för entomologin och dess betydelse för ekosystemet. Ett växthus för allmänheten som kan ta emot större grupper där man även kan få lära sig mer om växternas och klorofyllens värde för människan i samhället.	Synpunkten kommer beaktas.
Över_60	Han	Centrala Härnösand	Minska inte på parkeringsplatser. Viljan att handla i centralorten minskar ifall det försvinner parkeringsplatser. Viktigt att "bolagskajen" finns kvar som parkerings yta. Titta på fler ladd stationer.	Synpunkten kommer delvis att beaktas. Förslaget innefattar inte att ta bort parkeringar som behövs utan placera dem i andra lägen.
20_30	Han	Miljö och risker	Räddningstjänsten Höga kusten – Ådalen vill göra ett ställningstagande gällande framtidens VA nätverk. Brandpost nätverket bör konstruerat på ett sådant sätt att kapaciteten är utformad efter framtidens krav. I översiktsplanen under kapitlet relativa planer och program finns inte Räddningstjänsten Höga kusten – Ådalen med handlingsprogram. Handlingsprogrammet har en stor relevans inom vilka ramar en stad kan utvecklas därför bör den finnas med där.	Synpunkten kommer beaktas.
Över_60	Han	Totalförsvaret	Ambitionen att förena friluftsliv med militär verksamhet rimmar illa med verkligheten. Nu när regementet återupprättats i Sollefteå är det bäst att flytta skjutbanor dit.	Synpunkten kommer inte att beaktas, då översiktsplanen inte har rådighet över försvarsmaktens verksamhet.
Över_60	Han	LIS	Behovet av strandnära tomter har inriktning på dyra bostäder som ska locka höginkomsttagare. En särskild inriktning på ungas behov av billiga bostäder bör också ingå i planen.	Synpunkten kommer att beaktas.
Över_60	Han	Sjöfart och flyg	Förhoppningar om att flyget ska blir fossilfritt och att vi ska verka för att använda Sundsvall-Timrå Airport är inte en kommunal fråga för Härnösand. Härnösand har ingen flygplats och ska inte ha någon. Förhoppningar framförs att kryssningsfartygen ska gynna Härnösand genom utbyggnad av Utsprångskajen, Här vore bra att påpeka att också sjöfarten bör bli fossilfri.	Synpunkten kommer att beaktas.

Bilagor

Bilaga 1

Karta till Härnösands hamns synpunkt

Tänk på att gränserna i kartan inte alltid stämmer överens med verkligheten och de är inte juridiskt gällande. © Lantmäteriet

